

**National Library
of Sweden**

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

Ex. A.

S. o. w.
o

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1938:1

SOCIALDEPARTEMENTET

BETÄNKANDE

ANGÅENDE

OMORGANISATION AV POLISSKOLAN I STOCKHOLM

M. M.

AVGIVET AV INOM SOCIALDEPARTE-
MENTET TILLKALLADE SAKKUNNIGA

S T O C K H O L M

1 9 3 8

Statens offentliga utredningar 1938

Kronologisk förteckning

1. Betänkande angående omorganisation av polisskolan i Stockholm m. m. Idun. iv, 107 s. S.

Anm. Om särskild tryckort ej angives, är tryckorten Stockholm. Bokstäverna med fetstil utgöra begynnelsebokstäverna till det departement, under vilket utredningen avgivits, t. ex. E. = ecklesiastikdepartementet, Jo. = jordbruksdepartementet. Enligt kungörelsen den 3 febr. 1922 ang. statens offentliga utredningars yttre anordning (nr 98) utgivas utredningarna i omslag med enhetlig färg för varje departement.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1938:1
SOCIALDEPARTEMENTET

BETÄNKANDE

ANGÅENDE

OMORGANISATION AV POLISSKOLAN I STOCKHOLM M. M.

AVGIVET AV INOM SOCIALDEPARTEMENTET
TILLKALLADE SAKKUNNIGA

STOCKHOLM 1938
IDUNS TRYCKERI AKTIEBOLAG
ESSELTE AB.

REDAKANDER

OMHÄNGNINGSTIDEN
POLISSTYRELSEN I STOCKHOLM

M. M.

STOCKHOLM, DEN 10 DECEMBER 1911

Till

*Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. social-
departementet.*

På grund av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 21 maj 1937 tillkallade Herr Statsrådet den 9 juni 1937 expeditionschefen i socialdepartementet numera justitiekanslern Olof Alsén, föreståndaren för polisskolan i Stockholm, polisintendenten Gunnar Biörklund, docenten vid Stockholms högskola Harry Söderman och t. f. statspolisintendenten Georg Thulin för att såsom sakkunniga inom socialdepartementet biträda vid utredning rörande omorganisation av nämnda skola m. m. Samtidigt uppdrogs åt Alsén att vara de sakkunnigas ordförande. Till sekreterare åt de sakkunniga förordnades den 21 augusti 1937 stadsfiskalen i Stockholm Eugen Glas.

De sakkunniga höllo sitt första sammanträde den 25 juni 1937. Efter uppehåll för semester fortsatte de sakkunniga sitt arbete den 5 augusti 1937. Närmast på grund av förhinder för ordföranden, föranlett av tjänstegöromål, höllos icke några sammanträden under november månad.

Beträffande olika frågor rörande undervisningen hava de sakkunniga samrått med lärarna vid skolan. Därjämte har ordföranden haft särskilda samtal rörande skolarbetet med tre elever ur vardera av lägre och högre klasserna höstterminen 1937.

Till fullgörande av sitt uppdrag få de sakkunniga härmed vördsamt överlämna betänkande angående omorganisation av polisskolan i Stockholm m. m.

Stockholm den 12 januari 1938.

OLOF ALSÉN.

GUNNAR BIÖRKLUND.

HARRY SÖDERMAN.

GEORG THULIN.

| Eugen Glas.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a title or header.

Main body of faint, illegible text, appearing to be several paragraphs of a document.

Faint text at the bottom of the page, possibly a signature or footer.

1 KAP.

Utredningens tillkomst.

Chefen för socialdepartementet anförde till statsrådsprotokollet den 21 maj 1937:

Genom beslut den 18 juni 1925 förordnade Kungl. Maj:t, att i Stockholm skulle inrättas en för hela riket avsedd polisskola. Skolan omfattar enligt det samma dag utfärdade reglementet en lägre och en högre klass, den förra avsedd att bibringa kompetens för ordningspolistjänst, den senare för kriminalpolistjänst. Kostnaderna för skolan, vilken organiserats såsom en avdelning av Stockholms polisverk, bestridas helt av statsmedel.

I skrivelse den 15 december 1936 har överståthållarämbetet framhållit, att polisskolan alltifrån sin tillkomst visat sig vara till synnerligen värdefull hjälp vid polisutbildningen och att de förväntningar, som ställts på densamma, städse till fullo infriats. Den mer än tioåriga erfarenhet, som förvärvats rörande skolarbetet och därmed sammanhängande förhållanden, hade emellertid givit vid handen, att anledning funnes till jämkningar och ändringar i de för skolan fastställda kursplanerna. Sålunda hade trätt i förgrunden frågan om anordnandet av en särskild högre klass för fortsatt utbildning av det polisbefäl, som visat sig skickat till beklädandet av de mera ansvarsfyllda befattningarna inom polisverket. Ämbetet erinrade i detta sammanhang jämväl därom, att, med anordnandet av en särskild högre klass, möjlighet även skulle vinnas till lösning av frågan om utbildningen av åklagarna på landsbygden. Vidare vore en utbyggnad av skolans nuvarande högre klass nödvändig, för att polistjänstemännen i erforderlig utsträckning skulle kunna beredas möjlighet att under sakkunnig ledning taga del av nytillkomna lagar och författningar rörande polistjänsten samt av senaste erfarenheter och rön inom polisvetenskapen. Det syntes ock böra övervägas, om ej polisskolans nuvarande karaktär i vissa hänseenden av ett provisorium borde avecklas, och huruvida densamma ej borde göras helt statlig.

Överståthållarämbetet har hemställt om vidtagande av erforderliga åtgärder för att en omprövning av skolans organisation i åsyftade hänseenden snarast möjligt måtte komma till stånd.

För egen del håller jag före, att ett närmare övervägande är av omständigheterna påkallat rörande såväl polisskolans organisatoriska ställning som undervisningens vid skolan utbyggande med en högre kurs, avsedd att meddela kompetens för mera ansvarsfyllda befattningar inom polisväsendet. Därvid synes ock böra tillses, att studieplanen gives en sådan utformning att utbildningen i fråga skänker erforderliga förutsättningar jämväl för fullgörande av landsfogde åliggande polisgöromål. Tillika bör vid prövningen

av skolans organisation uppmärksammas, att tillfälle till utbildning i den lägre kursen beredes i sådan omfattning, att förefintligt rekryteringsbehov tillgodoses.

För verkställande av nu angivna utredning torde böra anlitas sakkunniga inom departementet. Chefen för socialdepartementet torde böra bemyndigas att för ändamålet tillkalla högst 4 sakkunniga. I den mån behov föreligger att beträffande viss del av utredningen överlägga med experter, böra sådana av departementschefen kunna tillkallas.

På därom gjord hemställan bemyndigade Kungl. Maj:t departementschefen bland annat att tillkalla högst 4 sakkunniga, därav en ordförande, för att inom departementet biträda vid ifrågavarande utredning, och den 9 juni 1937 tillkallades såsom sakkunniga numera justitiekanslern Olof Alsén, ordförande, föreståndaren för skolan, polisintendenten Gunnar Biörklund, docenten vid Stockholms högskola Harry Söderman och t. f. statspolisintendenten Georg Thulin. Till sekreterare förordnades den 21 augusti 1937 stadsfiskalen i Stockholm Eugen Glas.

2 KAP.

Historik rörande polisutbildningen.

Före tillkomsten av den nuvarande, av staten bekostade polisskolan fanns icke någon för polisväsendet i dess helhet avsedd central, offentlig institution för utbildning av polismän. Vad angår polismännen å landsbygden, förekom i regel icke någon egentlig teoretisk utbildning. I städerna bibragtes polismännen ofta sådan utbildning på det sättet, att vederbörande polisbefäl meddelade undervisning, företrädesvis i författningar, som angingo polisväsendet. Vid poliskårerna i Stockholm, Göteborg, Malmö och Hälsingborg funnos anordnade särskilda för kårerna avsedda poliskurser.

Bland polismännen själva kändes detta förhållande såsom en allvarlig brist. Redan vid föreningen Svenska polisförbundets konstituerande möte år 1903 uppställdes sålunda som en av de viktigaste frågor, varmed förbundet hade att befatta sig, spörsmålet om inrättande av yrkesskolor för polisen. Förbundet gjorde sedermera den 25 februari 1910 framställning till Kungl. Maj:t i ämnet under åberopande bland annat av de i fackpressen gång efter annan uttalade önskemålen om att dylika skolor måtte inrättas. Framställningen föranledde emellertid icke någon Kungl. Maj:ts åtgärd. Kort därpå grundade dåvarande polismästaren i Uppsala, R. von Schultz, som biträtt förbundet vid framställningens uppsättande, efter samråd med polisförbundet år 1910 såsom enskilt företag en polisskola, som stod öppen för varje i tjänst varande polisman samt envar annan, som var känd för redbarhet och hade nödig underbyggnad för att kunna tillgodogöra

sig undervisningen vid skolan. Denna åtnjöt sedermera anslag från polisförbundet, Uppsala stad och staten. Undervisningen i skolan var uppdelad på en högre och en lägre kurs. I stort sett bedrevs undervisningen vid von Schultz' skola efter samma grundlinjer som dem, vilka äro uppdragna för undervisningen i polisskolan i Stockholm, och det lades tydligen vikt vid att undervisningen i erforderlig omfattning skulle hålla jämna steg med teknikens utveckling. Sålunda meddelades redan år 1913 vid von Schultz' skola undervisning i skötsel av automobil. Skolan nedlades år 1924.

Denna av von Schultz grundade centrala utbildningsanstalt, som anordnats efter utländskt mönster, var här i landet ensam i sitt slag fram till år 1917, då Stockholms stadsfullmäktige beviljade anslag till inrättandet av en främst för Stockholms poliskår avsedd kommunal polisskola. I samband med 1925 års polislagstiftning övertogs sistnämnda utbildningsanstalt av staten. Den 18 juni 1925 utfärdade nämligen Kungl. Maj:t, med stöd av 4, 8 och 17 §§ polislagen, reglemente för polisskolan i Stockholm och föreskrev därvid i 1 §, att vid Stockholms polisverk skulle finnas en av staten bekostad polisskola. En motsvarighet till den omnämnda, av Stockholms stad inrättade polisskolan har sedan år 1929 funnits i Göteborg. Skolan därstädes åtnjuter numera statsanslag med 7 000 kronor om året samt har ett av Kungl. Maj:t den 14 december 1928 fastställt reglemente och av Kungl. Maj:t utsedd inspektör. Statsbidraget utgår under förutsättning, att varje år i skolan beredes plats åt minst 40 elever, däraf åtminstone 10 från annan ort än Göteborg. Vid skolan i Göteborg skall enligt reglementet för skolan meddelas teoretisk och praktisk undervisning av minst samma omfattning som den, vilken meddelas i polisskolans i Stockholm lägre klass.

Vid sidan om polisskolorna i Stockholm och Göteborg stå de av statsmakterna sedan år 1934 anordnade kurserna för utbildning av militärundebefäl för polisverksamhet. Dessa kurser hava nämligen icke i första hand tillkommit för tillgodoseendet av polispersonalens behov av teoretisk utbildning eller polisdistriktens önskan att vid anställning av personal äga tillgång till polisskoleutbildad personal utan för underlättandet av det stamanställda underbefällets övergång till civil verksamhet. Årligen erhålla genom dessa kurser omkring 75 personer undervisning av i stort sett samma beskaffenhet som den vilken meddelas i lägre klassen vid polisskolan i Stockholm. Kurserna pågå som regel omkring 5 månader under tiden oktober—april. Under tiden för kurserna tillhöra eleverna krigsmakten och äro inkvarterade genom kronans försorg i militärförläggning i Stockholm.

Till befrämjandet av polismännens utbildning för kriminalpolisverksamhet hava vidare — på sätt i det följande närmare skall beröras — vissa kurser i kriminalpolitjänst hållits. Vidare anordnades våren 1936 vid polisskolan i Stockholm genom statens försorg en särskild kurs för utbildning av landsfogdar. I övrigt hava icke varit vidtagna några anordningar för det högre polisbefällets utbildning.

Polisskolans nuvarande organisation och verksamhet.

Jämlikt för polisskolan i Stockholm gällande reglemente den 18 juni 1925 (nr 227) med ändringar den 27 maj 1932 (nr 185) och den 21 december 1934 (nr 642)¹ är skolan organiserad på följande sätt. I spetsen för densamma är ställd en styrelse, bestående av polismästaren i Stockholm såsom självskrivnen ordförande samt två av Kungl. Maj:t utsedda ledamöter jämte suppleanter för dessa. Nuvarande av Kungl. Maj:t tillsatta ledamöter och suppleanter äro förordnade för en tid av tre år, räknat från och med den 1 januari 1936. Närmast under styrelsen handhavas skolans löpande angelägenheter ävensom undervisningen av en föreståndare — fjärde polisintendenten i Stockholm — vilken i undervisningen biträdades av ett antal fackligt utbildade ämneslärare. Fjärde polisintendenten tillsättes av Kungl. Maj:t, lärarpersonalen i övrigt utses av överståthållarämbetet; såsom nämnts tillhör skolan Stockholms polisverk.

Skolan består av två klasser, en lägre och en högre, av vilka den lägre närmast är avsedd att meddela kompetens för den menige mannen i ordningspolistjänst samt den högre för kriminalpolismän och befäl i egentlig mening. I detta sammanhang må erinras, att enligt bestämmelserna i 5 § polisreglementet för riket — jämförda med särskilda av Kungl. Maj:t meddelade beslut — till ordinarie polisman i vissa polisdistrikt ej må antagas annan än den som genomgått lägre klassen i polisskolan i Stockholm eller Göteborg eller den särskilda poliskursen för underbefäl. Detta är förhållandet i stad och i köping, som bildar eget polisdistrikt, försåvitt stadens eller köpingens invånarantal överstiger 2 000, samt i annat polisdistrikt, såframt dess invånarantal överstiger 5 000. Från vad sålunda föreskrivits kan länsstyrelsen medgiva undantag. Ordinarie anställning vid kriminalpolisavdelning må ej vinnas av annan än den, som genomgått skolans högre klass. Sådan utbildning fordras regelmässigt i praktiken också för anställning som polisbefäl vid ordningspolisen, oaktat någon föreskrift därom ej finnes i lag uppställd.

Inträde i den *lägre* klassen kan enligt 30 § i reglementet för skolan sökas av envar, som är anställd såsom polisman eller uppfyller de fordringar, vilka äro stadgade för att kunna antagas till extra konstapel i stad, skyldig att tillhandahålla reservpolispersonal, d. v. s. stad med ett invånarantal av minst 10 000. Dessa fordringar angivas i de lokala instruktionerna och avse i allmänhet viss högsta ålder, gott hälsotillstånd, för polistjänst lämplig

¹ I svensk författningssamling nr 185 år 1932 är hela reglementet intaget i dess lydelse efter 1932 års ändringar. De år 1934 vidtagna ändringarna avse en oväsentlig detalj, nämligen rätt för skolans styrelse att dispensera från bestämmelserna om viss ålder för eleverna vid inträde.

kroppbyggnad och viss skolbildning m. m. I sistnämnda avseende fordras att hava genomgått furirskola eller 4 klasser i allmänt läroverk eller att, efter obligatorisk folkskolundervisning, under minst 6 månader hava bevisat folkhögskola eller ock att hava förvärvat jämförlig, för polistjänsten erforderlig allmänbildning. I *högre* klassen kan envar, som innehar *ordinarie* polismansbefattning, söka inträde. Principiellt står alltså lägre klassen öppen även för andra än dem, som vunnit anställning vid polisväsendet. Då emellertid, bortsett från de första verksamhetsåren vid skolan, polismän till fulla antalet platser i klassen anmält sig, hava övriga sökande måst avvisas på grund av det i 31 § andra stycket i reglementet för skolan givna stadgandet, att tjänstgöring som polisman ger visst företräde. Försåvitt icke styrelsen annat medgiver, må sökande ej vinna inträde i lägre klassen, om hans levnadsålder överstiger 30 år, och i högre klassen, om han är äldre än 35 år. Vid elevernas inträde i lägre klassen hösten 1937 var den genomsnittliga levnadsåldern 29 år och tiden från första anställningen vid polisväsendet något mer än 2 år i medeltal. Vad angår eleverna i högre klassen var levnadsåldern 30 år, tiden från första anställningen vid polisväsendet 6 år och den tid, som förflutit efter erhållen ordinarie anställning, 4 år, allt i genomsnitt.

De båda klasserna äro, i enlighet med bestämmelserna i 12 § i reglementet för skolan, från och med år 1938 uppdelade, den lägre klassen på 5¹ och den högre på 2 avdelningar med 25 elever i lägre och 20 i högre klassen i varje avdelning. Såväl den lägre som den högre klassens kurs omfattar en läs-termin om 21 arbetsveckor. Årligen givas två kurser med början för båda klasserna den ena den 2 januari och den andra den 25 juli. Undervisningen är kostnadsfri för eleverna, och varje elev erhåller kostnadsfritt läroböcker, vilka han får behålla såsom egna.

I den *lägre* klassen meddelas undervisning i följande ämnen:

1. polisförfattningar,	7. modersmålet,
2. kriminal- och ordningspolistjänst,	8. maskinskrivning,
3. straffrätt och straffprocessrätt,	9. välskrivning,
4. svensk stats- och kommunalkunskap,	10. stenografi,
5. civil- och näringsrätt,	11. samarithjälp och
6. exekutionsväsende,	12. fysisk träning.

Ämnet kriminal- och ordningspolistjänst har av praktiska skäl å schemat uppdelats i två ämnen, nämligen det ena kriminalpolistjänst och det andra ordningspolistjänst. I dessa båda ämnen meddelas dock endast ett gemensamt betyg. Vad beträffar undervisningen i ämnet kriminalpolistjänst, av-

¹ Genom Kungl. Maj:ts beslut den 23 december 1937 hava nämligen medel ställts till skolans förfogande, varigenom möjliggjorts inrättande under vårterminen 1938 av en femte avdelning i lägre klassen.

ser visserligen genomgång av lägre klassen såsom förut nämnts närmast att meddela kompetens för ordningspolistjänst. Då emellertid ordningspolis-
mannen, i all synnerhet i landsbygdens polisdistrikt, ofta får syssla med
spörsmål hörande till kriminalpolistjänsten, har i lägre klassen undervis-
ningen måst omfatta jämväl detta ämne. Deltagandet i undervisningen i
ämnet exekutionsväsende är frivilligt för polismän, som ej äro anställda i
polisdistrikt å landsbygden. Ämnet stenografi är helt frivilligt.

I *högre* klassen meddelas undervisning i samma ämnen som i den
lägre med undantag dock av ämnena svensk stats- och kommunalkunskap,
maskinskrivning, välskrivning, samarithjälp och fysisk träning. Även i
den högre klassen är undervisningen i ämnet kriminal- och ordningspolis-
tjänst uppdelad på samma sätt som i den lägre. Deltagandet i ämnet exeku-
tionsväsende är frivilligt för alla elever. Såsom nytt ämne å schemat har
tillkommit rättsmedicin. Vad beträffar modersmålet skall elev, som genom-
gått lägre klassen, enligt reglementet anses besitta erforderligt kunskaps-
mått i ämnet och erhåller i examen betyget godkänd. I regel deltaga emel-
lertid samtliga elever i högre klassen jämväl i undervisningen i modersmålet
för att därigenom kunna erhålla högre betyg än godkänd.

Av de vid skolan tjänstgörande lärarna är det endast föreståndaren, som
är heltidsanställd. Övriga lärare äro timlärare. Emellertid har jämlikt över-
ståthållarämbetets beslut till tjänstgöring uteslutande vid skolan alltsedan
den 1 januari 1926 från Stockholms polisdistrikt varit kommenderad en
polisman, numera överkonstapel, med ställning vid skolan såsom t. f. polis-
kommisarie. Denne sistnämnde undervisar i skolans *lägre* klass uti
ämnena ordningspolistjänst och fysisk träning samt — jämte en jurist — i
polisförfattningar. I övriga ämnen å schemat för lägre klassen undervisa, i
kriminalpolistjänst en kriminalöverkonstapel, i straffrätt med straffprocess-
rätt skolans föreståndare och en annan jurist, i stats- och kommunalkun-
skap en jurist, i civil- och näringsrätt en jurist, i exekutionsväsende en jurist
med erfarenhet från tjänstgöring å stadsfogdeexpedition, i modersmålet
en läroverkslärare i detta ämne, i maskinskrivning, välskrivning och steno-
grafi två lärare samt i samarithjälp en praktiserande läkare. Undervisningen
i den *högre* klassen är anförtrodd åt, i polisförfattningar föreståndaren,
i kriminalpolistjänst två kriminalpoliskommisariier och två kriminalöver-
konstaplar, i ordningspolistjänst den vid skolan heltidstjänstgörande t. f.
poliskommisariien, i straffrätt med straffprocessrätt skolans föreståndare
och en jurist med erfarenhet från åklagartjänstgöring, i civilrätt en jurist,
i exekutionsväsende en jurist med erfarenhet från tjänstgöring å stadsfogde-
expedition, i modersmålet en läroverkslärare i detta ämne, i stenografi en
lärare samt i rättsmedicin en tjänsteläkare.

I såväl lägre som högre klassen bedrives undervisningen 4 à 5 timmar
per dag, eller i den förra ungefär 26 $\frac{1}{2}$ timmar och i den senare omkring 27
timmar i veckan.

Fördelningen av lektionstimmarna i veckan och per kurs i lägre och högre klasserna framgår av följande tablå.

Ä m n e	Lägre klassen		Högre klassen	
	Antal timmar		Antal timmar	
	i veckan	per kurs	i veckan	per kurs
1. Polisförfattningar	3	63	5	105
2. Ordningspolistjänst	5	105	2	42
3. Kriminalpolistjänst	1	21	7	147
4. Straffrätt med straffprocessrätt	3	63	5	105
5. Stats- och kommunalkunskap..	1	21	—	—
6. Civil- och näringsrätt	1	21	2	42
7. Exekutionsväsende	1	21	1	21
8. Modersmålet	2·5 ¹	53	2	42
9. Maskinskrivning	3	63	—	—
10. Välskrivning	0·5 ¹	10	—	—
11. Stenografi	2	42	2	42
12. Rättsmedicin	—	—	1	21
13. Samaritthjälps	0·5 ¹	10	—	—
14. Fysisk träning	3	63	—	—
15. Bokföring	—	—	—	15
Summa	26·5 ¹	556	27	582

¹ Ungefärlig siffra.

4 KAP.

Behovet av en reform i fråga om skolan.

De sakkunniga.

Den av staten bekostade polisskolan i Stockholm lärers alltifrån sin tillkomst hava i stort sett väl fyllt sin funktion såsom central utbildningsanstalt för rikets polismän. Det torde emellertid vara uppenbart, att skolan, därest den rätt skall fylla sin uppgift, måste hålla jämna steg med utvecklingen. Tiden synes nu vara inne att närmare överväga, huruvida förändringar med avseende å skolans organisation eller verksamhet äro påkallade. I vissa hänseenden hava brister framträtt, för vilkas hävande särskilda åtgärder synas böra vidtagas. Till en början förefaller det kunna ifrågasättas, om det nuvarande platsantalet i skolan är tillfyllest för att motsvara utbildningsbehovet, och detta icke blott i den lägre klassen utan även i den högre. Vidare har den starka utveckling, som på senare år ägt rum å skilda områden, icke kunnat lämna polisskolans verksamhet orubbad. Vad angår lagstiftningen erbjödes ett talande exempel härå av trafikförfattningarna med deras alltmör utpräglade detaljreglering. För att kunna bereda tillbörligt utrymme åt undervisningen beträffande nytillkommen viktig lagstiftning har det visat

sig nödvändigt att i andra delar av ifrågakomna ämnen begränsa undervisningen, varav åter blivit en följd, att lagstiftning, som anses mindre betydelsefull, icke genomgås eller blott mera ytligt behandlas, ett förhållande som lätt kan leda till betänkliga konsekvenser. Ur vissa synpunkter ännu olägligare äro bristerna beträffande ordnings- och kriminalpolistjänst, de båda huvudämnena vid skolan. Det är ett villkor för modern polisverksamhet, att dess utövare äro väl insatta i berörda ämnen. Utvecklingen har här under det senaste årtiondet gått snabbt framåt. Inom ordningspolisen har uppstått en utarbetad taktik, vilken söker anpassa ordningspolisverksamheten till de skiftande situationer, där polisingripande påkallas. Inom kriminalpolisverksamheten ha under senare år naturvetenskapliga arbetsmetoder alltmer börjat göra sig gällande, en utveckling, som redan nått så långt, att kriminalpolismannen måste besitta avsevärda kunskaper av teknisk natur för att tillfredsställande kunna utöva sitt yrke. Det torde vara obehöfligt framhålla, hurusom bristande kunskaper i ämnena ordningspolis- och kriminalpolistjänst för såväl den enskilde som samhället kunna leda till men och tillfoga rättsväsendet skador. Med hänsyn till nu berörda omständigheter hava de sakkunniga ansett sig böra till omprövning upptaga frågan, huruvida icke en ganska genomgripande förändring i fråga om kurserna i polisskolans bägge klasser bör genomföras. Med de alltmer ökade kraven å polisbefälet har vidare en utbyggnad av polisskolan till att omfatta undervisning för det högre polisbefälet funnits påkallad. För polissystrarna saknas för närvarande all utbildning, en brist som länge varit kännbar. Att skolans lärarpersonal delvis utgöres av timlärare är en anordning, som i viss mån är nödvändig och ur flera synpunkter till fördel, men det synes böra övervägas, om ytterligare fasta lärarkrafter lämpligen kunna anställas vid skolan. Vad slutligen skolan själv beträffar har dess ställning i organisatoriskt avseende funnits böra underkastas omprövning.

Såsom nyss nämndes ämna de sakkunniga överväga förändring i fråga om kurserna i polisskolans bägge klasser. I vissa fall kommer en avsevärd utökning av timantalet att föreslås, en ökning som vid de särskilda ämnena närmare skall motiveras. De sakkunniga vilja emellertid här såsom en allmän anmärkning framhålla, att det städse varit en strävan att i görligaste mån såväl begränsa det kunskapsmått, som skall inhämtas, som ock inskränka den undervisningstid, som för ändamålet skall användas. Detta har syntts så mycket angelägnare, som varje utökning av undervisningstiden betyder en merutgift icke blott för staten, som skall bestrida undervisningskostnaderna, utan även för eleverna, vilka som regel själva hava att bekosta vistelsen vid skolan och i många fall måste vidkännas minskning i sina löneförmåner. Å andra sidan hava de sakkunniga ansett, att kostnadsskäl icke få utgöra hinder för framläggande av sådana förslag, som i och för sig syntts vara välgrundade. De sakkunniga hava också diskuterat utvägar att hålla antalet lektionstimmar nere. Härvid har särskilt beaktats möjligheten

att inskränka undervisningen genom att uppställa den fordran å eleverna att de, i den mån så är möjligt och lämpligt, före en lektion bereda sig därå och således i förväg studera det ämne lektionen avser. Dylika förstudier skulle tilläventyrs också kunna äga rum före inträdet i skolan, i synnerhet beträffande högre klassen i sådana ämnen, där mycken minneskunskap skall inhämtas. Härför fordras emellertid tillgång till för detta ändamål utarbetade läroböcker eller kompendier. Med hänsyn till att sådana hjälpmedel nu till stor del saknas och då det utan närmare erfarenhet, huruvida dylika förstudier med avsett resultat kunna genomföras, är ganska vanskligt att mera allmänt bygga härå, hava de sakkunniga beräknat timantalet under förutsättning, att undervisningen i huvudsak bedrives på samma sätt som nu. De sakkunniga vilja dock förorda, att skolledningen närmare prövar denna möjlighet och i mån av erfarenhet vidtager de jämkningar i studieplanen, som därav må föranledas. Frågan om åstadkommande av lämpliga kompendier skola de sakkunniga något närmare beröra i det följande (se s. 98 ff.).

Vad angår beräkningen av det för undervisningen i skilda ämnen erforderliga timantalet möta naturligen svårigheter att ernå en alldeles exakt bestämning. I viss mån måste uppfattningarna här variera. Merendels äro de ämnen, som skola genomgå, så omfattande, att vederbörande lärare under alla omständigheter är nödsakad att ålägga sig en ganska avsevärd begränsning, men den grad, i vilken detta bör ske, kan tydligen växla, beroende å vars och ens uppfattning. I fråga om det i det följande upptagna antalet lektionstimmar vilja de sakkunniga slutligen betona, att det föreslagna timantalet naturligen icke bör betraktas såsom absolut bindande utan att det bör vara skolledningen obetaget att i mån av vunna erfarenheter vidtaga jämkningar inom studieplanen.

En anledning till att undervisningstiden utökas är att nya ämnen synts böra upptagas å schemat. Närmare redogörelse härför lämnas i det följande. På grund av sin allmänna betydelse må emellertid ett ämne, som de sakkunniga kalla socialkunskap, här något beröras. Den uppgift, som alltid tillkommit polismakten — förutom skyldigheten att upprätthålla allmän ordning och säkerhet — att vara till hjälp för olika behövande i samhället, har på senare tid fått ökad betydelse. Enligt de sakkunnigas mening bör denna utveckling på allt sätt befrämjas, då värdet av att medborgare inom skilda samhällsklasser känna samhörighet med polisväsendet icke kan skattas nog högt. För att uppnå detta mål böra emellertid polismännen erhålla undervisning om olika sociala förhållanden och de hjälpmöjligheter som stå till buds för dem som behöva bistånd. Som bekant har samhällets hjälpsamhet särskilt under de senaste åren avsevärt utvecklats.

Platsbehovet i skolans nuvarande klasser.

Lägre klassen.

De sakkunniga.

Under de senaste åren har varje termin i skolans lägre klass funnits plats för sammanlagt 100 elever, fördelade å 4 avdelningar om 25 elever i varje. Den 23 december 1937 anslog emellertid Kungl. Maj:t på framställning av skolans styrelse medel för upprättande av ytterligare en avdelning om 25 elever. Med hänsyn till bristande lokalutrymme har en sådan utökning tidigare icke kunnat äga rum, men från och med vårterminen 1938 disponerar skolan över nya lokaler med fler klassrum än förut.

Såsom förut anförts har alltid, bortsett från skolans första verksamhetsår, ett antal sökande till lägre klassen måst avvisas. De flesta av dessa hava längre eller kortare tid varit anställda vid polisväsendet. En viss platsbrist i skolan har alltså förelegat under flera år. Huru stor denna är låter sig emellertid icke med bestämdhet avgöras. Principiellt lärar utbildning icke böra anordnas för fler personer än som kunna antagas komma att erhålla anställning inom polisväsendet, dock att någon marginal uppåt synes böra finnas. Under ettvar av de senaste åren har utbildning i lägre klassens kurs meddelats, förutom åt de 200 eleverna i polisskolan i Stockholm, åt 40 elever i polisskolan i Göteborg och 75 elever i poliskurserna för underbefäl, tillhoppa 315 elever. Samtliga från polisskolorna i Stockholm och Göteborg utexaminerade hava redan vid inträdet i skolan haft anställning vid polisväsendet och av de från militärkurserna avgångna hava praktiskt taget alla efter godkänd utbildning erhållit sådan anställning. Det årliga rekryteringsbehovet vid polisväsendet synes emellertid icke vara så stort, att det motsvarar 315 personer. Redan totalantalet polismän i riket — ordinarie och extra — vilket utgör omkring 7 200, torde tala häremot. Och på förfrågan av de sakkunniga hava polischeferna i riket skattat nämnda behov till 226 personer. Vore denna siffra riktig, skulle för närvarande utbildas ett rätt betydande antal polismän utöver det årliga rekryteringsbehovet. Såsom nämnts, har emellertid under många år en viss platsbrist gjort sig gällande vid polisskolan i Stockholm. En närmare undersökning av den balans, som sålunda föreligger, särskilt med avseende å de inträdessökandes tjänstetid, har synts de sakkunniga vara av intresse för närmare bedömning av balansen. De vid undersökningen erhållna uppgifterna hava sammanställts i en tablå, som återgives här nedan. De antagna sökandena hava fördelats å sökande från riket utom Stockholm och från Stockholm. Några *avvisade* från Stockholm finnas ej, då det antal polismän, som kan påräkna

inträde, uttages direkt av polisledningen i staden. För vårterminen 1938 har hänsyn icke tagits till den ökning av 25 elever, som möjliggjorts genom Kungl. Maj:ts beslut den 23 december 1937; detta beslut förelåg ej vid undersökningen. Den upprättade tablån är av följande utseende.

Termin	Sökandes hemvist	Antal sökande	Antal antagna	De antagna anställdas tjänstetid					Antal avvisade	De avvisade anställdas tjänstetid					Avvisade med kortare vikariat	Avvisade utan tjänstgöring
				över 3 år	3—2 år	2—1 år	1— $\frac{1}{2}$ år	under $\frac{1}{2}$ år		över 3 år	3—2 år	2—1 år	1— $\frac{1}{2}$ år	under $\frac{1}{2}$ år		
H.-t. 1936	Annan ort än Sthlm Sthlm	214 25	75 25	12 —	35 —	26 —	2 25	— —	139 —	0 —	13 —	28 —	19 —	8 —	58 —	13 —
V.-t. 1937	Annan ort än Sthlm Sthlm	178 50	52 50	10 —	17 —	13 25	12 25	— —	126 —	19 —	11 —	31 —	15 —	10 —	30 —	10 —
H.-t. 1937	Annan ort än Sthlm Sthlm	160 25	75 25	17 —	16 —	35 —	7 20	— 5	85 —	6 —	15 —	28 —	14 —	2 —	13 —	7 —
V.-t. 1938	Annan ort än Sthlm Sthlm	182 25	75 25	8 —	21 —	40 —	5 13	1 12	107 —	9 —	21 —	19 —	22 —	2 —	23 —	11 —

Tablån utvisar, att av de *antagna* eleverna från landsorten blott ett fåtal har en tjänstetid under 1 år. Av sådana *avvisade*, som hava anställning, har också det ojämförligt största antalet en tjänstetid över 1 år och av dessa hava icke så få en tjänstetid över 2 år. Räknar man med en tjänstetid av $\frac{1}{2}$ år såsom normal och önskvärd före genomgång av polisskolan, utgör antalet avvisade anställda med en tjänstetid av minst $\frac{1}{2}$ år för de 4 terminerna 60, 76, 63 och 65. Antalet avvisade anställda med nämnda tjänstetid kan således sägas utgöra omkring 65 i genomsnitt varje termin. Att märka är nu, att de allra flesta avvisade ånyo söka inträde vid någon av de närmast påföljande terminerna, så att den totala balansen av ifrågavarande kategori avvisade torde kunna antagas hålla sig omkring ett 70-tal. Härtill komma de personer, som hava kortare tiders vikariatstjänstgöring, av vilka en viss mindre del torde böra kunna erhålla polisskoleutbildning; i vilken omfattning detta bör ske är svårt att bedöma utan en mera individuell undersökning. Den balans, som sålunda finnes, anse de sakkunniga med stor sannolikhet vara eliminerad, om under någon kortare tid framåt skolan kommer att få bestå av 5 avdelningar om 25 elever varje termin i stället för såsom hittills 4. Detta betyder, att varje år utexamineras 50 mer än förut. Såsom förut nämnts, har redan under innevarande vårtermin (1938) en femte avdelning inrättats.

Även vid polisskolan i Göteborg har en viss platsbrist framträtt. Antalet sökande från orter utom Göteborg utgjorde 1935 51, 1936 52 och 1937 30.

Av dessa avvisades 1935 39, 1936 41 och 1937 19. Av de avvisade hade det stora flertalet en tjänstetid av $\frac{1}{2}$ år eller däröver.

En omständighet, som bereder en viss svårighet vid bedömningen av eventuell platsbrist, hänför sig till bestämmelserna, att genomgången polisskola fordras endast i vissa distrikt och att anställda i dessa distrikt ha företrädesrätt vid prövning av inträdesansökningar. Detta i förening med kännedom om platsbristen vid skolan avhåller sannolikt vissa polismän från att söka vinna inträde vid skolan. Det skulle med andra ord utöver den balans, som förut är nämnd, finnas en *dold* balans. Enligt de sakkunnigas mening är det i hög grad önskvärt, att polispersonalen även i mindre distrikt har polis-skoleutbildning. I all den utsträckning, personalen är villig att underkasta sig de uppoffringar av olika slag, som genomgång av polisskolan innebär, bör därför möjlighet vara beredd för de sökande att vinna inträde, och det allmänna samt dess representanter böra på allt sätt verka för att icke utbildad personal förskaffar sig polis-skoleutbildning. Att inrätta fler avdelningar än 5 varje termin torde emellertid ej av förevarande anledning vara nödvändigt utan synes balansens bortarbetande hellre få försiggå under längre tidrymd. Med hänsyn till den ökade undervisning, som skolan enligt de sakkunnigas förslag i övrigt skall ombesörja, skulle för övrigt en sådan ytterligare utvidgning bereda vissa svårigheter.

Därest de sakkunnigas uppfattning, att polisväsendets årliga rekryteringsbehov icke motsvarar 315 personer, är riktig, kan snart nog den situationen inträda, att totala antalet elever vid polisskolorna och militärkurserna kommer att minska. Detta skulle bliva fallet, då den nu förefintliga balansen försvunnit. Huru den minskning av elevantalet, som sålunda kan komma att inträda, skall påverka platsantalet vid skolorna och militärkurserna, är en fråga, till vilken de sakkunniga icke torde hava att närmare taga ställning. Dock synes det ur flera synpunkter vara lämpligt, att det föreslagna platsantalet i lägre klassen vid polisskolan i Stockholm minskas så, att klassen normalt kommer att bestå av 4 avdelningar. Det torde böra ankomma å polisskolans styrelse att vid de årliga anslagsäskandena bedöma platsantalet i klassen för beräkning av medelsbehovet.

Av den ovan intagna tablån framgår, att polismän från Stockholms polisdistrikt med vida lägre tjänstetid än polismän från riket i övrigt vunnit inträde i skolan. Framhållas må emellertid, att polismän utan skolutbildning av naturliga skäl ha svårt att i de största städerna tjänstgöra och att denna omständighet spelar in vid prövningen av frågan om vilka som skola vinna inträde i skolan. Någon närmare undersökning om anledningen till angivna förhållande i fråga om Stockholm hava de sakkunniga icke funnit nödvändig. Framdeles såsom hittills åligger det skolans styrelse att vid elevuttagningen beakta samtliga de omständigheter, som härvid äro av betydelse. Att städse 25 man i Stockholm antagas, beror därpå, att dessa elever undervisas i en klass för sig, därvid undervisningen i viss mån tager sikte

på Stockholms förhållanden. Anledningen till att vårterminen 1937 50 man uttogos från Stockholm mot eljest 25 är till en del att söka i den utökning, statspolisen vid den tiden undergick.

Högre klassen.

De sakkunniga.

Antalet elevplatser i högre klassen har de senare åren utgjort sammanlagt 80 om året, nämligen 40 varje höst och vår, fördelade å 2 avdelningar. Jämväl i denna klass har ett betydande antal elever måst avvisas. De sakkunniga hava låtit verkställa en närmare undersökning, huru många sökande, som avvisats i denna klass, och huru lång tjänstetid såväl dessa sökande som de antagna eleverna haft. De erhållna uppgifterna återfinnas i följande tablå.

Termin	Antal sökande	Antal antagna	De antagnas tjänstetid							Antal avvisade	De avvisades tjänstetid						
			över 8 år	8—7 år	7—6 år	6—5 år	5—4 år	4—3 år	under 3 år		över 8 år	8—7 år	7—6 år	6—5 år	5—4 år	4—3 år	under 3 år
H.-t. 1936	167	40	7	18	8	7	0	0	0	127	8	11	29	26	26	21	6
V.-t. 1937	175	40	6	15	8	8	3	0	0	135	9	16	39	14	29	21	7
H.-t. 1937	156	40	1	13	10	9	7	0	0	116	13	31	19	23	23	5	2
V.-t. 1938	203	40	4	9	6	11	8	1	1	163	18	42	27	34	24	12	6

Tablåen utvisar, att under de senaste terminerna sökande med kortare tjänstetid än förut antagits. Höstterminen 1936 hade sålunda ingen en tjänstetid under 5 år och 7 av de 40 antagna hade en tjänstetid av 5—6 år, medan vårterminen 1938 antalet antagna med en tjänstetid under 5 år var 10 och med en tjänstetid av 5—6 år 11. Antalet avvisade är betydande. Att ett så stort antal avvisats vårterminen 1938 beror på att antalet sökande nämnda termin var ovanligt stort och detta åter har måhända haft sin grund i den väckta frågan om skolans omorganisation. Även beträffande högre klassen synes det avgörande för det erforderliga antalet platser i främsta rummet böra vara behovet av kriminalpolismän och egentligt polisbefäl i riket. Då emellertid en viss konkurrens bör finnas mellan polismännen i syfte att främja ett gott urval till ifrågavarande befattningar, torde ett större antal elevplatser utöver det som direkt svarar mot behovet böra finnas i högre klassen än i lägre. Att fastställa detta behov möter av naturliga skäl stora svårigheter. Nämnas må, att av det totala antalet polismän — 7 200 — omkring 1 100 äro kriminalpolismän och befäl i egentlig mening. Av polischeferna i riket har antalet behöfliga platser i högre klassen uppskattats till 107 om året. Detta skulle betyda en platsbrist av 27. Enligt den ovan intagna tablåen ha emellertid under de sista 4 terminerna i genomsnitt avvisats omkring 135 sökande om året. Då även här sökandena i regel åter-

komma en följande termin, skulle balansen hålla sig omkring nämnda tal, såframt alla sökande borde beredas plats i skolan. Detta är emellertid ingalunda fallet. Höstterminen 1937 t. ex. avvisades 116 sökande. 7 av dessa hade en tjänstetid under 4 år, en tid som i vanliga fall icke synes böra underskridas före inträdet i högre klassen, av återstoden hade 15 icke genomgått lägre klassen, vilket enligt erfarenheten praktiskt taget är nödvändigt för att eleverna tillfredsställande skola kunna följa undervisningen i högre klassen, 37 voro enligt vederbörande polischefers vitsord för det dåvarande icke lämpliga för kriminalpolisverksamhet eller befälsställning och 7 hade svaga tjänstgöringsbetyg. Med ledning av dessa siffror skulle balansen i fråga om inträdessökande till högre klassen kunna skattas till 50. En motsvarande undersökning har gjorts beträffande vårterminen 1937, utvisande en uppskattad verklig balans av 57. På grund härav och under beaktande av att förevarande klass — i vilken undervisningen enligt de sakkunnigas förslag skall sträcka sig över en termin med därav följande uppdelning av nuvarande elevantal å 4 avdelningar om 20 elever i varje — icke lämpligen kan hava fler avdelningar än 5, förorda de sakkunniga, att ytterligare en avdelning inrättas i klassen. Jämväl i fråga om denna klass får det ankomma å styrelsen för skolan att vid beräklandet av medelsbehovet för ett kommande budgetår söka bilda sig en uppfattning om platsbehovet under året. Vad de sakkunniga yttrat angående önskvärdheten av att polispersonalen förskaffar sig utbildning och om betydelsen av att strävandena härutinnan från polisdistriktens och personalens sida främjas av det allmänna äger i huvudsak sin motsvarighet även här.

6 KAP.

Undervisningen i lägre klassen.

De särskilda ämnena.

1. Ordningspolistjänst.

Nuvarande ordning.

För undervisningen i ämnet ordningspolistjänst stå 5 timmar i veckan till förfogande eller sålunda 105 timmar per kurs. Därvid genomgås i stora drag polislagen och polisreglementet för riket samt i detalj normalinstruktionen för polispersonalen. Vid genomgången av den senare anslås en lektion till besök å en polisdistriktsstation, där eleverna få taga del av stationens lig-gare, diaries, orderböcker och dylikt. Vidare håller läraren föreläsningar över innehållet i ett till eleverna utdelat kompendium, innefattande regler för polismannens handlande i åtskilliga situationer.

I detta kompendium behandlas 1. polismannens rätt att anhålla och gripa, att i tjänsten bruka våld, att bereda sig tillträde till olika lokaler; 2. hans åligganden a. vid folksamlingar, b. vid uppträden, som kunna antagas störa någons hemfrid eller vara förargelseväckande, c. vid anträffande av druckna personer eller av spritförtäring påverkade motorfordonsförare, d. vid misshandel å allmän plats, e. vid djurplågeri, f. vid sjukdoms-, olycks- och dödsfall, g. vid eldfara; 3. hans skyldigheter med avseende å offentliga tillställningar; 4. hans tillsyn över minderårigas förehavanden; 5. hans uppsikt över bettlare och lösdrivare samt 6. nykterhetslagstiftningens övervakande.

I ämnet ingår härjämte undervisning i trafikpolistjänst, såväl teoretisk som praktisk. Den senare delen av undervisningen består bland annat i skötsel under lärarens ledning av optiska trafiksignalapparater i gatukorsningar i Stockholm samt i en stunds övning i dirigering av trafik utan tillhjälp av signalapparater. Eleverna undervisas dessutom i tillvägagångssättet vid utredningar i trafikmål samt i upptagandet av enklare anmälningar angående brott och förseelser. Vidare få eleverna lära sig skriva rapporter i mindre omfattande ordningsmål samt upprätta skisser i såväl trafik- som övriga ordningsmål. De erhålla även undervisning i användandet av tidningen »Polisunderrättelser». I undervisningen ingå slutligen tillämpningsövningar av olika slag.

Önskemål.

Läraren i ämnet har framhållit, att en utökning av undervisningstiden är av behovet påkallad, enär timantalet nu icke förslår vare sig till hållande av förhör med eleverna för prövning av deras kunskaper eller till erforderligt antal tillämpningsövningar. Icke heller medger tiden för närvarande enligt lärarens mening övningar i rapportskrivning i önskvärd utsträckning. Särskilt betänkligt har sistnämnda förhållande befunnits med hänsyn därtill, att fjärdingsmän och i mindre städer anställda polismän i regel icke, såsom övriga polismän, kunna erhålla biträde av äldre och mera erfarna kamrater eller förmän vid uppsättandet av sina rapporter. Ämnesläraren har slutligen som önskemål framhållit, dels att ytterligare tid måtte ansås till skissritning, företrädesvis i trafikmål, dels ock att tillfälle beredes eleverna att på skolans bekostnad avlägga körkortsprov och att de elever, som redan äro innehavare av körkort, erhålla möjlighet till förkovran i förande av olika slags motorfordon. Automobilbesiktningsman borde enligt lärarens mening förordnas att undervisa eleverna om de vanligaste felen på motorfordonen samt praktiskt demonstrera dessa för eleverna.

De sakkunniga.

I förevarande ämne synes undervisningen lämpligen kunna fortgå efter samma grundlinjer som hitintills. Den handledning, som eleverna erhålla i användandet av tidningen »Polisunderrättelser», torde dock rationellt sett höra till undervisningen i kriminalpolistjänst. Jämväl all slags skissritning synes

böra inordnas under det sistnämnda ämnet. Vad angår ifrågasatt utbildning i bilkörning finna de sakkunniga, att av blivande polismän skäligen såsom regel kan fordras, att de före inträdet i skolan äro innehavare av körkort. I de flesta fall torde någon egentlig svårighet icke möta för dem vare sig ur ekonomisk synpunkt eller eljest att förskaffa sig för erhållande av körkort erforderlig utbildning. Och tillräckliga skäl torde icke föreligga att bereda innehavare av körkort tillfälle att förkovra sig i förande av olika slags motorfordon. Däremot böra vissa timmar anslås till undervisning i motorfordonskunskap, avseende motors konstruktion, bromsinrättningar, vanliga fel å motorfordon m. m.

Beträffande undervisningen hava de sakkunniga tänkt sig följande studieplan i huvudsak kunna komma till användning:

	Timantal
Polislagen, polisreglementet och normalinstruktionen för polispersonalen	7
Elementär ordningspolistjänst	38
Upptagandet av brottmålsanmälningar	11
Utredning och rapportskrivning i trafik- och andra ordningsmål	21
Motorfordonskunskap	6
Diverse tillämpningsövningar	16
Skriftliga prov	9
	Summa 108

Det i kursplanen upptagna timantalet överskrider med 3 det nuvarande. En viss lättnad skulle beredas eleverna, om kompendier i vissa delar av ämnet tillhandahölles dem. Särskilt önskvärd är en handledning i rapportskrivning. Ett lämpligt kompendium häri, helst upptagande typer för några av de vanligaste rapporterna ävensom uppgift om de olika fakta, som i vissa vanliga fall böra utredas, skulle förvisso komma till stor användning även i polismannens framtida tjänstgöring.

2. Kriminalpolistjänst.

Nuvarande ordning.

I lägre klassen upptager ämnet kriminalpolistjänst för närvarande 21 timmar per kurs. Av dessa anslås 4 timmar till signalementslära, 3 timmar till läran om fingeravtryck, 3 timmar till skissritning, 5 timmar till spårlära (fotspår, spår av verktyg etc.) samt 6 timmar till demonstrationer av centralbyrån för fingeravtryck och kriminalmuseum.

Vid undervisningen i kriminalpolistjänst användas två kompendier, det ena avseende förfaringssättet vid undersökning av brottsplatser och det andra skissritning.

Önskemål.

Med hänsyn till de förhållanden, under vilka landsbygdens polis- och fjärdingsmän i regel måste arbeta, anser läraren i ämnet, att undervisningen bör utökas till två timmar i veckan eller 42 timmar per kurs.

De sakkunniga.

Av de båda huvudämnena i den lägre klassen, ordningspolistjänst och kriminalpolistjänst, har förstnämnda ämne hitintills tillerkänts den ojämförligt största betydelsen ur undervisningssynpunkt; timantalet i ämnet är 5 gånger så stort som i kriminalpolistjänst. Detta är naturligt med hänsyn till att den lägre klassen huvudsakligen är avsedd att bibringa kompetens för ordningspolistjänst. Erfarenheten har emellertid visat, att även den underordnade polismannen, framförallt å landsbygden och i mindre städer, behöver bättre kunskaper i kriminalpolistjänst. I större städer betyda hans bristande kunskaper i detta ämne mindre, enär han där i regel kan påkalla hjälp av överordnad. På landsbygden och i de mindre städerna åter gestalta sig förhållandena mycket ofta annorlunda. Tiden medger där icke alltid tillkallandet av närmaste förman, utan polismannen får försöka reda sig på egen hand.

Sådan undervisningen i kriminalpolistjänst i lägre klassen för närvarande är anordnad, torde det icke vara möjligt att bibringa eleverna tillräckliga kunskaper i ämnet. Enligt de sakkunnigas uppfattning är en utökning av undervisningen i vissa delar av ämnet erforderlig. Sålunda synas eleverna böra få en kort översikt av kriminalpolistjänstens allmänna grunder samt en handledning i förhörstekniken vid brottsundersökningar. I samband härmed bör även behandlas användningen av tidningen »Polisunderrättelser» samt tekniken vid kropps- och husrannsakan; berörda tvångsåtgärder ankomma ej sällan å den underordnade polismannen. Såsom hittills bör undervisning meddelas i skissritning, ehuru i ökad omfattning. Av flera skäl hava nämligen de sakkunniga velat förlägga tyngdpunkten i ämnet avbildningslära, som väsentligen består av skissering och fotografering, till lägre klassen. Vad angår fotografering, behöva underordnade polismän i större städer icke vara kunniga häri. Däremot bör undervisning i detta ämnesområde anordnas för polismännen i mindre städer och å landsbygden, dock att styrelsen för skolan i mån av tillgång å elevplatser och med hänsyn till andra omständigheter bör äga medgiva andra elever rätt att deltaga däri. Liksom nu bör undervisning äga rum i utnyttjandet av fingeravtryck, fotspår, skårspår m. m. Härvid bör särskild vikt läggas vid tillvägagångssätt att skydda och tillvara taga spåren. Enär underordnade polismän i mindre städer och å landsbygden ej sällan få fullgöra de förberedande undersökningarna vid misstänkta dödsfall, har några timmars handledning härutinnan ansetts behöflig. En sådan handledning är för övrigt till gagn även för polismännen i större städer, emedan det merendels äro dessa, som först anlända till brottsplatsen. Vad beträff-

far de ofta förekommande trafikolyckorna, är det av vikt, att utredning, däri inbegripet förhör med de i olyckan inblandade samt vittnena, sker snarast möjligt efter händelsen samt att alla omständigheter av teknisk natur och de för dylika olyckshändelser karakteristiska spåren omedelbart upptecknas och tillvaratagas. Särskilt på landsbygden men ofta även i större städer måste den underordnade polismannen mången gång fullgöra dessa uppgifter. Enligt de sakkunnigas mening bör därför undervisning meddelas i ett nytt ämnesområde, kallat »den tekniska utredningen vid trafikolyckor» och omfattande bland annat utnyttjandet av bromsspåren till bestämning av fordonens hastighet, undersökning av siktförhållanden, rekonstruktioner av olyckan, tillvaratagandet av spår m. m. Lämpligt synes också vara, att eleverna i lägre klassen erhålla någon utbildning i förfarandet vid undersökning av brott och förseelser mot jakt- och fiskelagstiftningen. För dylika undersökningar kräves även viss kännedom om de olika jaktvapnens konstruktion och verkningssätt. Ämnet kriminalpolistjänst i lägre klassen bör därför jämväl omfatta hithörande delar av vapenläran. I samband härmed synes en allmän översikt av de i vårt land förekommande typerna av handeldvapen böra lämnas.

Den för undervisningen i ämnet erforderliga tiden hava de sakkunniga skattat till 71 timmar per kurs mot nuvarande 21. Följande utkast till timplan har uppgjorts.

	Timantal
Kriminalpolistjänstens allmänna grunder	4
Förhörsteknik	4
»Polisunderrättelser»	2
Tekniken vid kropps- och husrannsakan	2
Signalementslära	3
Skissering	10
Fotografering (för polismän å landsbygden och i mindre städer)	21
Spårlära	10
Förberedande undersökningar vid misstänkta dödsfall.....	4
Den tekniska utredningen vid trafikolyckor	4
Utredning av brott och förseelser mot jakt- och fiskelagstiftningen	2
Beskrivande vapenlära	2
Skriftliga prov	3
	Summa 71

3. Polisförfattningar.

Nuvarande ordning.

Ämnet polisförfattningar, som på schemat fått ett utrymme av 3 timmar i veckan eller 63 timmar per kurs, omfattar de ur polissynpunkt viktigaste de-

larna av ordningslagstiftningen, hälsovårdslagstiftningen, byggnadslagstiftningen, brandlagstiftningen, näringslagstiftningen, nykterhetslagstiftningen, den sociala lagstiftningen samt trafiklagstiftningen.

Sålunda genomgås helt eller delvis

av *ordningslagstiftningen* ordningsstadgan för rikets städer, förordningen angående skatt för hundar, jaktstadgan, lagen om rätt till jakt, förordningarna angående biografföreställningar, barns användande vid offentliga föreläsningar samt offentliga föreställningar i hypnotism.

av *hälsovårdslagstiftningen* hälsovårdsstadgan, lagen angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar, sinnessjuklagen och lagen om behörighet att utöva läkarkonsten;

av *byggnadslagstiftningen* byggnadsstadgan;

av *brandlagstiftningen* brandstadgan;

av *näringslagstiftningen* näringsfrihetsförordningen, förordningen angående bevillningsavgifter, butikstängningslagen, lagen angående meddelande av förbud för barn att idka viss försäljning, förordningarna angående explosiva varor och eldfarliga oljor, vapenkungörelsen, giftstadgan, förordningarna angående idkande av pantlånerörelse och angående handel med vissa begagnade föremål samt hotellstadgan;

av *nykterhetslagstiftningen* förordningarna angående försäljning av rusdrycker, pilsnerdricka och vissa alkoholfria och därmed jämförliga drycker, förordningen angående handel med skattefri sprit samt lagen med särskilda bestämmelser angående olovlig befattning med spritdrycker och vin;

av den *sociala lagstiftningen* alkohol- och lösdrivarlagarna, utlänningslagstiftningen, fattigvårds- och barnavårdslagarna; samt

av *trafiklagstiftningen* vägtrafikstadgan och motorfordonsförordningen jämte övrig trafiklagstiftning i huvudsakliga delar.

Något kompendium har icke upprättats i ämnet. Vid genomgången av trafikförfattningarna, vilka med hänsyn till deras för polismännen stora praktiska betydelse utgör en viktig del av ämnet, användes emellertid polisintendenten Börklunds arbete »Våra trafikförordningar».

Önskemål.

Enligt vederbörande lärares uppgifter är den tid, som i den nuvarande studieplanen tillmätts ämnet, alltför knapp för att den del av ämnet, som ej avser trafiklagstiftningen, skall hinna genomgås på ett tillfredsställande sätt. Någon generalrepetition medhinnas icke, oaktat läraren varje kurs giver ett antal extralektioner.

De sakkunniga.

Den lagstiftning, som enligt den lämnade redogörelsen skall genomgås på sammanlagt 63 timmar och som i sig inbegriper för ordningspolismännens dagliga gärning så betydelsefulla bestämmelser som trafikreglerna och allmänna ordningsstadganden, har utan tvivel sådan omfattning, att en tillfredsställande kännedom om författningarna näppeligen kan bibringas eleverna på det anslagna timantalet. De sakkunniga hava övertvägt, huruvida

undervisning bör lämnas i samtliga de författningar, som ovan upptagits. Självfallet varierar deras betydelse i den praktiska tjänsten avsevärt, men det torde dock icke med fog kunna påstås, att någon författning utan olägenhet kan uteslutas. Vad angår frågan, huru pass ingående författningarna behöva genomgås, skilja de sig jämväl i detta avseende inbördes betydligt. Men även om i allmänhet allenast elementära kunskaper i ämnet skola inhämtas, ställes den enskilde polismannen mången gång i situationer, då han omedelbart måste handla och därvid förfara efter givna lagbud, som han följaktligen måste väl känna. Naturligen är det vanskligt att bestämt uttala sig om den ökning i timantalet, som enligt vad sålunda anförts kan vara erforderlig. De sakkunniga hava ansett sig böra stanna vid att föreslå en utökning med en tredjedel av undervisningstiden, således med 1 timme i veckan och 21 timmar per kurs till 84 timmar per kurs.

4. Straffrätt med straffprocessrätt.

Undervisningen i ämnet straffrätt och straffprocessrätt omfattar 3 timmar i veckan eller 63 timmar per kurs. Härunder genomgås de för polismannen viktigare delarna av allmänna strafflagen samt lagen den 12 maj 1933 om vissa tvångsmedel i brottmål. Vid undervisningen användes varken lärobok eller kompendier. Till minnesstöd få eleverna dock efter diktamen anteckna det väsentligaste av lärarens föreläsningar.

Enligt lärarens uppfattning är någon utökning av timantalet ej erforderlig.

De sakkunniga.

Med avseende å undervisningen i detta ämne — som synes böra benämnas straffrätt *med* straffprocessrätt — hava de sakkunniga icke funnit anledning att föreslå någon förändring.

5. Svensk stats- och kommunalkunskap.

Ämnet stats- och kommunalkunskap omfattar nu 1 timme i veckan eller 21 timmar per kurs. Undervisningen sker med tillhjälp av Gustav A. Aldéns bok »Svensk statskunskap».

Läraren har ej funnit någon ändring av undervisningen i detta ämne erforderlig.

De sakkunniga.

Någon förändring i fråga om undervisningen synes de sakkunniga icke påkallad.

6. Civilrätt.

Även för genomgången av ämnet civil- och näringsrätt är anslagen 1 timme i veckan eller 21 timmar per kurs. Undervisningen omfattar allenast de vik-

tigaste delarna av sakrätten och obligationsrätten. Kompendium tillhandahålles eleverna genom lärarens försorg.

I detta redogöres för de fysiska och juridiska personerna, fast och lös egendom, besittning, de laga fången, panträtt, nyttjanderätt, avkomsträtt, servituts- och retentionsrätt, avtal och rättshandlingars ogiltighet, köp av lös egendom och avbetalningsköp, lån och försträckning, kommission, skadegörelse, borgen, växel och check, äktenskapsrätt, föräldrarätt, förmynderskapsrätt och arvsrätt, testamente samt bouppteckning och arvskifte.

Att undervisningen i ämnet inskränkts på angivet sätt beror på att den anslagna tiden ansetts alltför knapp.

För möjliggörande av en fylligare undervisning i ämnet har läraren uttalat det önskemålet, att antalet timmar måtte utökas till 2 i veckan.

De sakkunniga.

Enligt av skolledningen fastställd kursplan skall undervisningen i ämnet civilrätt omfatta jämväl familje- och arvsrätten ävensom testamentsrätten. På grund av den alltför knappt tillmätta tiden har emellertid undervisningen måst begränsas till sakrätten och obligationsrätten. För de polismän som skola syssla med kriminalpolisutredningar — och såsom ovan framhållits måste undervisningen i lägre klassen i viss mån anpassas jämväl efter kriminalpolismannens behov — är det dock av stor betydelse att hava åtminstone elementära kunskaper i dessa delar av ämnet civilrätt. Emellertid förefaller det de sakkunniga, som om ämnet skulle hinna genomgå i fastställd omfattning även vid en mindre ökning av timantalet än som ifrågasatts. Den ökning av antalet lektionstimmar, som torde vara erforderlig, synes kunna uppskattas till 10 timmar och ämnet alltså omfatta 31 timmar per kurs.

Ämnet synes böra benämnas allenast civilrätt.

7. Exekutionsväsende.

Nuvarande ordning.

Till undervisningen i ämnet exekutionsväsende, däri deltagandet är frivilligt för polismän, som ej äro anställda å landsbygden, har anvisats 1 timme i veckan eller 21 timmar per kurs. Undervisningsplanen är i huvudsak lagd så, att eleverna under första delen av kursen bibringas en allmän orientering i utsokningslagen och dess praktiska tillämpning, varvid tyngdpunkten lagts på de delar, varmed de i egenskap av blivande exekutionsbiträden kunna tänkas komma att få taga befattning. Sålunda bedrives ett förhållandevis mera ingående studium av 4 kap. utsokningslagen, som handlar om själva utmättningsförfarandet och därmed sammanhängande spørsmål. För att i görligaste mån giva eleverna ett kunskapsmått, lämpat just efter deras förhållanden och syftande på deras speciella verksamhetsområde, har undervisningen inriktats på att genom praktiska exempel bibringa eleverna en uppfattning om gällande bestämmelsers rätta innebörd och tillämpning. Se

nare delen av kursen ägnas huvudsakligen åt studiet av särskilda till utsökningsväsendet hörande förordningar och kungörelser, som äro av grundläggande betydelse för den exekutiva verksamheten. Ett av läraren utarbetat kompendium användes vid undervisningen.

Detta innehåller redogörelse för 1. definitioner och källor för utsökningsrätten, 2. de exekutiva myndigheterna, deras befogenheter och uppgifter, 3. reglerna om lagsökning och delgivning av stämning, 4. förutsättningarna för verkställighet och verkställighetsformerna, 5. utmättningsförfarandet och hindren för utmätning, 6. reglerna om utmätt egendoms försäljning, 7. bestämmelserna om redovisning och fördelning av influtna medel, 8. införsel-förfarandet och 9. reglerna om kvarstad och annan handräckning.

Önskemål.

Läraren i ämnet har framhållit, att en utvidgning av undervisningen med 1 timme i veckan är av behovet påkallad. Till närmare motivering härför har han anfört följande. Utvecklingen inom indrivnings- och utmättningsväsendet hade gått därefter, att exekutionsbiträdena å landet — fjärdingsmännen — och exekutionsbiträdena i städerna erhållit vidgade befogenheter. Härtill komme, att bestämmelserna om redovisningen av indrivna medel och föreskrifterna i övrigt i syfte att möjliggöra kontroll av verksamheten under senare tid blivit alltmer detaljerade och invecklade. De personer, som anförtroddes ifrågavarande för det allmänna viktiga funktioner, borde få en utbildning, som gjorde dem rustade att tillfredsställande kunna lösa sina arbetsuppgifter. För sådant ändamål erfordrades emellertid, att ämnets alla delar ägnades ett mera ingående studium än vad som nu vore fallet. Undervisningen borde också omfatta kungörelsen den 13 november 1931 med föreskrifter angående medelsförvaltningen i länen. Vad fjärdingsmännen anginge, upptogs redan nu de exekutiva göromålen flerstädes omkring 80 % av deras totala arbetstid. Det vore önskvärt, att tid ställdes till förfogande dels för seminarieövningar och praktiska tillämpningsövningar, avseende förande av kassaböcker och dagböcker, avgivande av räkenskaper och redovisningshandlingar m. m., dels ock för uppsättande av protokoll och utmättningsbevis.

De sakkunniga.

Redogörelsen för vad eleverna hava att inhämta i förevarande ämne, sammanställd med det förhållandet, att eleverna ofta ej hava några större förkunskaper i ämnet och att åtskilliga av de bestämmelser, som skola genomgås, äro svårtillgängliga, synes motivera en avsevärd ökning av undervisningstiden. Nämnas må, att eleverna i allmänhet finna detta ämne svårt, kanske det svåraste av ämnena att inlära, samt att en betydande lättnad med säkerhet skulle beredas eleverna, om undervisningen kunde göras mera praktiskt betonad, något som med nuvarande antal lektionstimmar icke är möjligt. Med hänsyn härtill och då en utvidgning av ämnet till att omfatta jäm-

väl föreskrifterna om medelsförvaltningen i länen torde böra komma till stånd, i den mån dessa föreskrifter kunna anses vara av mer direkt betydelse för exekutionsbiträdena, föreslå de sakkunniga, att timantalet ökas från 21 till 42.

8. Modersmålet.

Nuvarande ordning.

Undervisningen i modersmålet pågår 3 timmar i veckan under första hälften av kursen samt 2 timmar i veckan under senare delen av densamma. Sammanlagt användas 53 timmar per kurs. Härunder genomgås, i samband med rättstavningsövningar, de viktigaste rättstavningsreglerna och en del ordförklaringar tillika med uttalsreglerna, varvid såväl svenska som utländska ord bliva föremål för behandling. Ett flertal lektioner ägnas åt uppsatsskrivning. Av svensk grammatik medtages endast så mycket, som är oundgängligt för en något så när tillfredsställande kommatering enligt förenklade regler och för en elementär diskussion av stilistiska frågor i samband med uppsatsskrivningen. Ungefär en timme i veckan ägnas åt språklig analys och läsning av svensk prosa, för att eleverna måtte få någon föreställning om modersmålet uttrycksmöjligheter. I samband med uppsatsträttningen genomgås dispositioner och behandlas språkvårds- och språkriktighetsfrågor. Såsom lärobok användes Carl Rebbes och Walter Fischers »Exempelsamling till inövande av svenska satsläran och skiljetecknens bruk».

Önskemål.

Enligt ämneslärarens uppgift visa många av eleverna svaga förkunskaper i svenska språket. Under framhållande av att det är förbundet med stora svårigheter att med det timantal, som står till förfogande, avhjälpa de visade bristerna i den språkliga allmänbildningen, föreslår läraren — för att därigenom undvika en enligt hans mening eljest ofrånkomlig ökning av antalet lektionstimmar i ämnet — att intagningen i lägre klassen föregås av en inträdesprövning, omfattande innanläsning, rättskrivning och uppsatsskrivning. Genom den gallring av elevmaterialet, som på sådant sätt vunnas redan på inträdesstadiet, skulle undervisningen i ämnet vinna i effektivitet.

De sakkunniga.

Utan vidare torde det vara klart, att en polisman måste kunna tillfredsställande behandla sitt eget modersmål i skrift för att vara i stånd att rätt fullgöra sin uppgift. För att främja polismännens utbildning i detta grundläggande ämne finna de sakkunniga det riktigt, att på sätt hittills ägt rum en jämförelsevis riklig tid i lägre klassen tillmätas ämnet. Någon minskning i nuvarande timantal, 53 timmar, synes alltså icke böra äga rum. Å andra sidan bör någon ökning av timantalet ej heller ske.

Den olikhet i föregående utbildning, som finnes hos eleverna, framträder särskilt tydligt i ett ämne sådant som modersmålet. Att ernå en utjämning

härav redan före inträdet i skolan, åtminstone i så måtto, att samtliga elever uppfylla vissa minimifordringar, måste därför anses lämpligt. Av varje elev bör man kunna fordra, att han före inträdet i skolan är i stånd att tämligen felfritt stava enkel svensk text och att tillfredsställande lämna skriftlig redogörelse för en alldaglig händelse t. ex. en enkel bilkollision. Då det emellertid torde vara av behovet påkallat, att blivande elevers förmåga härutinnan prövas, synes vid ansökan böra fogas intyg av landsfogde eller — såvitt angår polismän i städer, som i polishänseende icke lyda under landsfogden — av polischefen, att sökanden undergått sådan prövning eller att intygsgivaren finner prov obehövt, då han har sig bekant, att den sökande uppfyller antydda fordringar. Något prov i innanläsning synes icke behöva avläggas, emedan person, som icke tillfredsställande kan läsa innantill, ej gärna kan förväntas bliva förordad av polisbefäl till inträde och för övrigt löper risk att omedelbart avvisas från skolan. Det torde få ankomma på skolans styrelse att, därest förevarande förslag gillas, utfärda bestämmelser i syfte att få till stånd en enhetlig bedömning av avlagda prov och likformigt meddelande av intyg om provs obehövlighet.

9. Maskinskrivning.

Undervisningen i maskinskrivning omfattar 3 timmar i veckan eller 63 timmar per kurs.

Enligt vad läraren i detta ämne meddelat de sakkunniga skulle det vara önskvärt, att timantalet utökades, enär flertalet elever endast med stor svårighet medhinna att på den tillgängliga tiden förskaffa sig nödig färdighet.

De sakkunniga.

De sakkunniga finna det väl vara av stor betydelse, att polismännen äga god färdighet i maskinskrivning, då de härigenom mången gång vinna lättnad i fullgörandet av sin tjänst. Med undervisningen vid polisskolan avses emellertid i främsta rummet, att eleverna skola erhålla nödig undervisning om skrivmaskinens konstruktion och skötsel samt dess användande ävensom förvärva en viss färdighet att skriva på maskin men däremot icke att bliva mera rutinerade maskinskrivare. För sådant ändamål är emellertid, enligt vad de sakkunniga inhämtat, det antal om 63 lektionstimmar, som anslagits till skrivmaskinsundervisningen, tillräckligt. Någon utökning av timantalet föreslås alltså icke.

10. Samarithjälp.

Nuvarande ordning.

Under senare hälften av varje kurs erhålla eleverna under 1 timme i veckan eller 10 timmar per kurs undervisning i samarithjälp. Såsom lärobok

användes ett kortfattat tryckt sammandrag av lärarens föreläsningar i polis-skolan.

Önskemål.

Läraren har som ett önskemål framhållit, att lektionstimmarnas antal i ämnet ökas. Med det nuvarande timantalet kunna enligt lärarens uppgift tillämpningsövningar icke hållas i erforderlig omfattning. Som exempel härå anföres, att den knappa tiden icke tillåter, att någon enda av eleverna får öva sig i anläggandet av förband. Icke heller kunna eleverna erhålla någon övning i behandling av personer, som råka ut för anfall av fallandesjuka, svimmingsanfall, drunkningstillbud och dylikt. Som ett angeläget önskemål framhåller läraren vidare, att den kortfattade läroboken ersättes med en mera utförlig sådan.

De sakkunniga.

Undervisningen i detta ämne avser huvudsakligen att bibringa eleverna färdighet i att lämna skadade personer en första hjälp. Med hänsyn härtill är det tydligen av stor betydelse, att undervisningen omfattar tillämpningsövningar i erforderlig utsträckning. Då den nu anslagna undervisningstiden icke förslår härtill, förorda de sakkunniga, att antalet lektionstimmar per kurs, för närvarande 10, utökas till förslagsvis 23. Önskvärt är, att för undervisningen i ämnet utarbetas en lämplig handbok. Därest denna gives en överskådlig uppställning, skulle den också kunna tjäna till användning i den praktiska polistjänsten.

11. Fysisk träning.

Nuvarande ordning.

Under 3 timmar i veckan eller 63 timmar per kurs meddelas eleverna undervisning i ämnet fysisk träning, omfattande gymnastik, sabelfäktning, grekisk-romersk brottning, jiu-jitsubrottning, handboll och livräddningsövningar, de sistnämnda dock endast för de simkunniga. Härjämte hava intresserade elever — helt utom schemat — undervisats i pistolskjutning. Då polisskolan icke förfogar över några vapen eller medel till inköp av ammunition, hava de för skjutövningarna erforderliga pistolerna måst lånas av Stockholmspolisens idrottsförenings skyttesektion, och eleverna hava själva fått hålla sig med ammunition.

Önskemål.

Läraren i detta ämne har som ett önskemål uttalat, att eleverna, till motivt mot det stillasittande studiet arbetet, varje dag genom skolans försorg måtte erhålla tillfälle till fysisk träning. Även från elevernas sida har framhållits önskvärdheten av att fysisk träning förekomme dagligen å skolans schema. Detta skulle betyda en utökning av timantalet från 3 till 6 i veckan. Som en allvarlig brist i elevernas utbildning har läraren vidare framhållit

avsaknaden av simundervisning. Kostnadsskäl hava hitintills lagt hinder i vägen härför. Enligt lärarens åsikt borde obligatorisk simundervisning införas och skolan betala de härav föranledda kostnaderna för eleverna såsom inträdesavgifter till simhall m. m. Därjämte har läraren uttalat det önskemålet, att skolan måtte erhålla anslag till inköp av erforderligt antal pistoler, ammunition, målskjutningstavlor och dylikt, varigenom pistolskjutningen skulle erhålla en fastare plats på schemat än vad som nu kan anses vara fallet.

De sakkunniga.

De önskemål, som i fråga om detta ämne uttalats, synas de sakkunniga böra tillgodoses. För att undervisningsschemat ej skall bliva alltför belastat, är det dock oundvikligt, att en del av de nytillkomna lektionstimmarna användas till annat än direkt fysisk träning, t. ex. pistolskjutning. Utbildningen häri synes böra bliva obligatorisk. Författningesenligt är envar av egentlig polistjänst fullt sysselsatt polisman skyldig att efter vederbörande polis-chefs förordnande bära pistol, och under senare tid hava polischeferna å landsbygden, åtminstone i vissa län, i allt större utsträckning ombesörjt, att polis- och fjärdingsmännen utrustas med detta vapen. För det stora flertalet polismän blir emellertid skyldigheten att bära pistol utan värde, därest de icke lärt sig hantera vapnet. Av den tid, som anslås till fysisk träning, synas därför förslagsvis 10 timmar böra användas till pistolskjutningsövningar samt 1 timme till förberedande teoretisk undervisning i tjänstepistolens konstruktion och bruk.

Enligt de sakkunnigas åsikt bör varje polisman vara simkunnig och förfaren i livräddning. Av eleverna vid skolan synes skäligen i allmänhet kunna fordras, att de före inträdet i skolan äro simkunniga. Utbildning i livräddning åter bör äga rum i samband med den fysiska träningen samt vara obligatorisk.

Antalet lektionstimmar i ämnet synes böra upptagas till 125.

12. Socialkunskap.

De sakkunniga.

Såsom tidigare (s. 9) antytts, har det syntts de sakkunniga innebära en svaghet i polisutbildningen, att eleverna icke erhålla några kunskaper om samhällets olika sociala förhållanden och vad därmed äger samband. Med upptagandet å skolschemat av ämnet socialkunskap skulle denna brist bliva avhjälpt. Undervisningen synes de sakkunniga böra förläggas till lägre klassen, för att det stora flertalet av landets polismän skall kunna bliva delaktig av densamma. I allmän socialkunskap skulle behandlas samhällets byggnad, yrkesgrupper och samhällsklasser, befolkningens rörlighet, bostadsförhållanden, arbetslösheten m. m. Vidare skulle vissa speciella frågor bliva föremål för uppmärksamhet, såsom hjälpmöjligheter för sjuka och fattiga,

barn och ungdom, alkoholister m. m. Därjämte skulle sådana företeelser som lösdriveri, prostitution, tattare och zigenare behandlas.

De sakkunniga föreslå, att för ämnet upptagas 14 lektionstimmar.

13. Gasskydds- och luftskyddstjänst.

De sakkunniga.

Undervisningen i den lägre klassen synes jämväl böra omfatta gasskydds- och luftskyddstjänst vid gas- eller flygangrepp. I händelse av dylika angrepp torde nämligen även å den underordnade polismannen komma att ställas krav å medverkan för beredande av erforderligt skydd, om icke för annat ändamål så till handräckning. Enligt vad de sakkunniga inhämtat, lära de utbildningskurser för polismän, som äro avsedda att anordnas genom luftskyddsinspektionens försorg, icke för närvarande komma att omfatta andra än polisbefälet samt eleverna i polisskolans nuvarande högre klass. I samråd med luftskyddsinspektionen hava de sakkunniga därför uppgjort förslag till timplan för undervisningen i lägre klassen i gasskyddstjänst och luftskyddstjänst. Enligt detta förslag skulle undervisningen i gasskyddstjänst omfatta 6 timmar och avse föreläsningar, demonstrationer och övningar samt undervisningen i luftskyddstjänst 12 timmar till föreläsningar. Förslaget upptager såsom ämnen för utbildningen i *gasskyddstjänst* andningsprocessen, stridsgaserna och gasstridsmedlen, gasskyddsmedlen, deras konstruktion, användning och vård, indikering och sanering av gasbelagda områden d. v. s. åtgärder för fastställande av gasens utbredning samt dess oskadliggörande, avgasning av människor och materiel ävensom gassjukvård samt polisens gasskyddsberedskap, d. v. s. organisation och utrustning av polisavdelningar, som äro avsedda för gasskyddstjänst. Timplanen för undervisningen i *luftskyddstjänst* omfattar huvudsakligen alarmeringstjänstens organisation i riket, de orienteringsförsvårande åtgärderna såsom släckande av belysningen utom- och inomhus, utrymning och byggnadstekniskt luftskydd, avseende åtgärder för befolkningens skyddande mot verkningarna av flyganfall genom utrymning av hotade samhällen och anordnande av bombsäkra skyddsrum, samt polisens uppgifter vid luftanfall.

Totala timantalet i ämnet skulle uppgå till 18.

Välskrivning.

Till undervisning i ämnet välskrivning hava anslagits 10 timmar per kurs.

Läraren i ämnet har såsom sin uppfattning meddelat de sakkunniga, att elevernas handstil redan vid inträdet i skolan i regel är bra, och att undervisning i välskrivning på den grund är onödig.

De sakkunniga.

Då undervisning i detta ämne icke synes vara erforderlig, har ämnet ansetts böra utgå ur undervisningsplanen för lägre klassen.

Stenografi.

Deltagandet i undervisningen i ämnet stenografi, som omfattar 42 timmar per kurs, är frivilligt. Eleverna inhämta fullständig systemkännedom men uppnå i allmänhet blott obetydlig skrivhastighet.

För att eleverna skola få avsett gagn av stenografiundervisningen, är det enligt lärarens åsikt nödvändigt, att timantalet utökas till det dubbla, eller således till 84 timmar per kurs. Härjämte hava uttalats önskemål om en fortsättningskurs om 50 timmar för elever, som redan inneha färdighet i stenografi, samt en särskild utbildningskurs för de elever, som visat särskilda anlag för stenografi. Härigenom skulle ett antal skickliga polisstenografer alltid kunna stå till polismyndigheternas förfogande för erforderlig stenografering.

De sakkunniga.

Enligt vad de sakkunniga inhämtat, delta eleverna endast i ringa utsträckning i stenografiundervisningen. Anledningen härtill torde vara, att de endast mera sällan behöva vara kunniga i stenografi. Vid sådant förhållande synes ämnet icke böra, såsom nu sker, upptagas å timplanen. För deltagare, som så önska, torde genom skolans bemedling undervisning kunna anordnas vid sidan om timplanen.

S a m m a n f a t t n i n g.

Undervisningen i dess helhet i lägre klassen fördelar sig å de olika ämnena enligt nuvarande ordning och enligt förslaget på sätt framgår av följande tablå.

Ä m n e	Antal lektionstimmar	
	Nu	Enligt förslaget
1. Ordningspolistjänst	105	108
2. Kriminalpolistjänst	21	71
3. Polisförfattningar	63	84
4. Straffrätt med straffprocessrätt	63	63
5. Svensk stats- o. kommunalkunskap	21	21
6. Civilrätt	21	31
7. Exekutionsväsende ¹	21	42
8. Modersmålet	53	53
9. Maskinskrivning	63	63
10. Samarithjälpen	10	23
11. Fysisk träning	63	125
12. Socialkunskap	—	14
13. Gasskydds- och luftskyddstjänst	—	18
Välskrivning	10	—
Stenografi ²	42	—
Summa	556	716

¹ Obligatoriskt blott för landsbygdens polismän.
² Nu frivilligt.

Det nuvarande timantalet är fördelat å 21 arbetsveckor, förlagda å hösten under tiden 25 juli—18 december och å våren under tiden 2 januari—31 maj med 4 dagars uppehåll under påskhelgen. Ökningen i timantalet utgör enligt de sakkunnigas förslag 160. Av detta timantal falla 62 å fysisk träning och 98 å läsämnen. För närvarande pågår undervisningen varje dag omkring $4\frac{1}{2}$ timmar med i genomsnitt $\frac{1}{2}$ timmes fysisk träning, därvid varje timme omfattar 45 minuters undervisning och 15 minuters rast. Det föreslagna timantalet, utslaget å nuvarande veckoantal, skulle betyda en ökning av antalet undervisningstimmar per dag av omkring $1\frac{1}{2}$, därav $\frac{1}{2}$ undervisningstimme i fysisk träning och 1 undervisningstimme i läsämnen. Med hänsyn till de bättre lokalförhållanden, som för skolan inträtt från och med vårterminen 1938 och som möjliggöra en jämnare undervisning än vad hittills varit fallet, då för 4 avdelningar disponerats allenast 3 klassrum, har det syntts de sakkunniga kunna ifrågasättas, att någon förlängning av höstterminen icke ägde rum. De sakkunniga föreslå emellertid, att höstterminens avslutning förskjutes 4 dagar. Detta i förening med den vinst av omkring 2 dagar, som uppkommer vid bifall till det förslag om examens borttagande, vilket de sakkunniga i annat sammanhang (s. 80) framlägga, gör, att ökningen av den dagliga undervisningstiden i läsämnen kan begränsas till omkring $\frac{2}{3}$ undervisningstimme, vartill kommer fysisk träning under 1 undervisningstimme varje dag i stället för i genomsnitt $\frac{1}{2}$. Någon svårighet för eleverna att följa undervisningen torde icke den sålunda föreslagna ökningen av den dagliga undervisningstiden behöva medföra.

De sakkunniga föreslå alltså, att undervisningen i lägre klassen kommer att ungefärligen pågå om hösten under tiden 25 juli—22 december och om våren under tiden 2 januari—4 juni med uppehåll för påskhelg samt att den dagliga undervisningstiden i genomsnitt uppgår till omkring $5\frac{2}{3}$ undervisningstimmar, därav fysisk träning 1 undervisningstimme.

7 KAP.

Undervisningen i högre — mellersta — klassen.

Allmänna synpunkter.

De sakkunniga.

Såsom ovan erinrats åsyftar undervisningen i högre klassen att tillgodose behovet av teoretisk polisutbildning både för kriminalpolismän och ordningspolisbefäl. Undervisningen i denna klass har därför måst anpassas efter såväl kriminalpolis- som ordningspolisverksamheten. På grund av den begränsade undervisningstiden har emellertid undervisningen hittills icke kunnat givas önskvärd omfattning med avseende å någöndera verksamhetsgrenen.

Det nu sagda gäller särskilt kriminalpolisverksamheten, där utvecklingen under senare tid ställt nya krav på utbildningen.

De sakkunniga hava till övervägande upptagit frågan om uppdelning av förevarande klass på två huvudavdelningar, av vilka den ena skulle vara avsedd för utbildning i ordningspolistjänst och den andra för utbildning i kriminalpolistjänst. Med denna uppdelning skulle nämligen en av undervisningens utökning orsakad förlängning av utbildningstiden måhända kunna helt eller delvis undvikas. Med hänsyn till den sedan gammalt rådande växelverkan mellan de båda huvudgrenarna av polisverksamheten, vilken medfört, att befordran sker från ordningspolisbefattning till kriminalpolistjänst och vice versa, hava de sakkunniga emellertid ansett det icke för närvarande vara lämpligt att föreslå en dylik uppdelning.

Vid uppgörandet av det förslag till studieplan för den nuvarande högre klassen, som här nedan framlägges, hava de sakkunniga tagit hänsyn till att skolan enligt de sakkunnigas förslag skall utbyggas med ytterligare en klass för mera ansvarsfyllda befattningar inom polisväsendet. Förslaget till studieplan för högre klassen — i en utbyggd skola den mellersta klassen — tager därför icke sikte på det behov av speciell utbildning, som kan anses föreligga för innehavarna av sådana befattningar. Att märka är vidare, att studieplanen förutsätter, att eleverna genomgått lägre klassen i det skick de sakkunniga föreslagit. Då så icke kan bliva fallet under de närmaste åren, skulle egentligen en viss utökning av undervisningstiden vara påkallad i åtskilliga ämnen. Då emellertid under övergångstiden vissa jämkningar i kravet å utbildningen synas försvarliga, hava de sakkunniga ansett det nu föreslagna timantalet i stort sett böra föreslå även för dem, som ej genomgått lägre klassen i dess nya skick.

De särskilda ämnena.

1. Ordningspolistjänst.

Nuvarande ordning.

Undervisningen i ämnet ordningspolistjänst omfattar 42 timmar eller 2 timmar i veckan. Av dessa ägnas 10 timmar åt rapportskrivning i ordningsmål, 2 timmar åt demonstration på en polisstation av stationens diaries, lig-gare, register, böcker, m. m. och dessas användning, 4 timmar åt övningar i förandet av nämnda handlingar, 2 timmar åt undervisning i de åligganden, som tillkomma en s. k. skrivare eller utredningsman åt en ordningspolis-kommissarie, i samband varmed demonstration sker av kriminalpolisavdelningens registraturer, vilka äro till nytta för utredningsmännen vid under-sökningar angående olika personers antecedentia, 4 timmar åt genomgång och diskussion av innehållet i en exempelsamling rapporter rörande dödsfall, eldsvådor, olycksfall i arbete m. m., 8 timmar åt utredningsförfarandet vid svårare trafikolyckor, därvid varje elev får självständigt avfatta en rapport

angående en trafikolycka, 10 timmar åt teoretisk polistaktik, varav 4 till genomgång och diskussion av praktiska fall, samt 2 timmar åt diverse, företrädesvis demonstration av någon större poliskommendering. Kompendium användes vid undervisningen angående utredningsförfarandet vid svårare trafikolyckor.

Önskemål.

Enligt lärarens mening bör timantalet väsentligt utökas. Vidare framhåller läraren såsom önskvärt, att undervisningen i förändret av en distriktsstations diarié, liggare, register och dylikt uppdelas i en teoretisk och en praktisk del sålunda, att ämnesläraren meddelar den teoretiska undervisningen, medan en särskild ledare, med erfarenhet grundad på längre tids tjänstgöring som överkonstapel i distrikt, skall få hand om den praktiska delen av undervisningen. Denna senare borde enligt lärarens uppfattning försiggå å distriktsstation samt kombineras med praktisk tjänstgöring.

De sakkunniga.

Erfarenheten har givit vid handen, att det timantal, som nu är anslaget åt rapportskrivning i ordningsmål och vad därmed äger samband — 10 timmar för rapportskrivning, 4 timmar för diskussion av vissa rapporter och 8 timmar åt utredningsförfarandet vid svårare trafikolyckor, tillhoppa 22 timmar — är alltför ringa för att medgiva bibringandet av erforderlig utbildning i denna viktiga gren av ämnet. Den grundläggande utredningen rörande förseelser och olyckshändelser sker som bekant städse genom polisens försorg och tydligen bör intet underlåtas, som kan vara ägnat att främja denna utrednings fullständighet och tillförlitlighet. För att polisskolan i sin mån skall kunna mera effektivt medverka till åstadkommande av förbättrad utredning och rapportskrivning i ordningsmål, däribland de talrika och ofta ganska komplicerade trafikmålen, är det nödvändigt, att en mera omfattande undervisning än vad nu är fallet äger rum och att mera tid ägnas åt den individuella utbildningen. De sakkunniga föreslå en utökning av timantalet från 22 till 32.

Däremot synes en tid av 5 timmar i stället för nuvarande 8 timmar vara tillräckligt att ägna åt det inre arbetet på en polisstation. Härvid torde arbetet emellertid huvudsakligen böra inriktas på en polisöverkonstapels expeditionsgöromål. Den av läraren ifrågasatta omläggningen av undervisningen i denna del av ämnet finna de sakkunniga väl hava vissa skäl för sig, men för vinnande av den därmed avsedda nyttan skulle utan tvivel krävas en utökning av timantalet, som icke stode i proportion till vinsten. I huvudsak torde den praktiska verksamheten i den egna tjänsten vara bästa sättet att inhämta erforderlig kändedom om det inre arbetet.

Den betydelsefullaste grenen i detta ämne avser teoretisk polistaktik. För närvarande meddelas undervisning häri under sammanlagt 10 timmar per

kurs. En avsevärd utökning av detta timantal är påkallad, om en tillfredsställande, för befälspersonal lämpad utbildning skall kunna bibringas eleverna. Undervisningen bör huvudsakligen omfatta de allmänna principerna för polisens användande i ordningspolistaktiskt hänseende, bedömandet av olika situationer och de åtgärder, som därvid kunna tänkas ifrågakomma, ordertekniken, uppgörandet av skisser, skyddandet av sammankomster och demonstrationer, de allmänna principerna för husrannsakan av större omfattning, tillvägagångssättet vid upplösandet av sammankomster m. m. under bar himmel eller inomhus samt olika åtgärder för skyddandet av polisstyrka. Därjämte fordras tillämpningsövningar i anslutning till den meddelade undervisningen. Dessa övningar böra lämpligen ske i form av s. k. krigsspel, vilka enligt erfarenhet utgöra den mest instruktiva metoden för inlärandet av polistaktikens tillämpning. De sakkunniga anse en utökning från 10 timmar till 30 av den för undervisningen, fränsett krigsspelet, erforderliga tiden påkallad. För varje krigsspel synes böra beräknas en tid av 3 timmar. Med hänsyn särskilt till önskvärdheten av att varje elev får tillfälle att vid krigsspel leda vissa övningsmoment beräkna de sakkunniga, att 8 sådana tillämpningsövningar äro erforderliga och att således för desamma 24 timmar behövas.

Med den av de sakkunniga föreslagna utökningen skulle undervisningen i ordningspolistjänst komma att omfatta 91 timmar per kurs i stället för nuvarande 42 timmar. De sakkunniga förordade emellertid vidare, att eleverna under en tid av 2 dagar få deltaga i praktiska övningar, varvid skulle demonstreras optisk och annan trafikreglering, polisradio, poliskiosksystemet, polisrytteri, anordningar för kontroll av motorfordons körhastighet, vägning av bilar m. m. Denna praktiska undervisning i ordningspolistjänst synes lämpligen kunna samordnas med motsvarande utbildning i kriminalpolistjänst, så att undervisningen i de båda ämnena på nämnda sätt skulle komma att utfyllas med omkring en veckas rent praktisk utbildning.

Den närmare fördelningen av ovan angivna antal lektionstimmar framgår av följande utkast till studieplan.

	Timantal	
	Föreläsningar	Övningar
I. Utredningsarbetet vid trafikolyckor	10	
II. Rapportskrivning	4	18
III. Demonstration av polisöverskonstapels expeditionsgöromål	5	
IV. Teoretisk polistaktik.		
1. Polisbefälet	1	
2. Allmänna principer för ordningspolisens användande i taktiskt hänseende	4	
	<hr/>	
Transport	5	18

	Timantal	
	Föreläsningar	Övningar
Transport	5	19
3. Taktiskt bedömande av olika situationer ..	8	
4. Orderteknik	2	
5. Uppgörande av taktiska skisser	2	
6. Taktiska synpunkter vid skyddande av sam-		
mankomster och demonstrationer	5	
7. Upplösande av sammankomster och dylikt	4	
8. Allmänna principer för husrannsakan av		
större omfattning	3	
9. Åtgärder till polisstyrkas skyddande	1	30
V. Polistaktiska tillämpningsövningar, 8 à 3 timmar		
timmar		24
Summa	49	42
	91	

2. Kriminalpolistjänst.

Nuvarande ordning.

Till undervisningen i ämnet kriminalpolistjänst hava anslagits 7 timmar i veckan, tillhoppa 147 timmar per kurs. Av de 4 lärarna i ämnet undervisar en — en kriminalkommissarie — i kriminalpolisens organisation och arbetsätt samt förhörsteknik och spaningslära 2 timmar i veckan. De 3 andra lärarna behandla olika kriminaltekniska ämnen 5 timmar i veckan. Sistnämnda timantal är fördelat så, att en kriminalkommissarie behandlar signalementslära jämte fingeravtryck 1 timme i veckan, en kriminalöverkonstapel omhänderhar undervisningen i skissering, vissa delar av spårläran och skriftundersökning samt demonstrerar vissa registraturer och apparater, använda vid centralbyrån för fingeravtryck, 1 timme i veckan, och en kriminalöverkonstapel undervisar i fotografering, brandundersökningar samt vissa delar av spårläran 3 timmar i veckan.

Undervisningen i *kriminalpolisens organisation och arbetsätt m. m.* bedrivs med ledning av R. von Schultz' handbok »Kriminalpolis» samt ett av läraren upprättat kompendium. Undervisningen omfattar även upptagandet och avfattandet av anmälningar om brott, uppsättandet av skrivelser till olika myndigheter för brottslings efterspanande, anhållande eller häktande samt förhörsteknik och polisrapporters upprättande i brottmål. I samband med undervisningen i förhörsteknik hållas av elever under lärarens ledning förhör med för brott häktade personer, vilka förklarar sig icke hava någon erinran mot att de förhöras av elever. Härvid tillgår så, att en av eleverna får utföra själva förhöret, medan de övriga eleverna sitta som åhörare. Med ledning av vad som vid förhöret framkommit och på grundval av övrig utredning i målet, såsom målsägarens uppgifter, vittnesberättelser och dylikt,

varom läraren lämnar eleverna ett kortfattat referat, har envar av eleverna att uppsätta förslag till rapport. Dylika förhör hållas till ett antal av 6 stycken och angå såvitt möjligt något av brotten förfalskning, misshandel, tjuvnad, inbrott, bedrägeri och förskingring.

Av nämnda handbok genomgås i stora drag första, andra, tredje och fjärde avdelningarna. Första avdelningen behandlar kriminalpolisens uppgifter i allmänhet, i andra avdelningen redogöres för brottsplatsundersökningar, indicier, bevisning och förhör, i tredje avdelningen skildras spaningsarbetet och i fjärde avdelningen behandlas slutligen förbrytarspråk, förbrytarnas arbetsmetoder och kriminalpolisens tekniska hjälpmedel. I kompendiet, som har en mycket koncentrerad form, behandlas huvudsakligen kriminalpolisverksamhetens inre organisation, brottslingarnas försök att undanröja bevisning, undersöknings- och spaningsförfaranden samt förhör med misstänkta och vittnen.

Vid den i *signalementslära m. m.* bedrivna undervisningen, vilken går ut på att bibringa eleverna färdighet i upprättandet och avläsandet av signalement, användes också von Schultz' »Kriminalpolis» som lärobok men därjämte ett kortfattat kompendium. I detta sammanhang undervisas eleverna även i användningen av fingeravtryck.

Av den tid, som anslagits till undervisningen i *skissering, vissa delar av spårläran m. m.*, användas 10 timmar till skissering. Återstående 11 timmar begagnas till undervisning i utnyttjandet av spår av inbrottsverktyg, skriftundersökning samt demonstration av enfingerregistret vid centralbyrån för fingeravtryck och den optiska apparatur, som tillhör signalementskontoret vid Stockholms polisverk. Dessutom genomgås en del aktuella fall, vilka utretts med kriminaltekniska hjälpmedel. Vid undervisningen i skissritning användes samma kompendium som i lägre klassen.

Av undervisningstiden i *fotografering m. m.*, 63 timmar, användes ungefär $\frac{1}{5}$ till fotografering, $\frac{1}{5}$ till brandundersökningar, $\frac{1}{2}$ till vissa delar av den allmänna och speciella spårläran och $\frac{1}{10}$ till visandet av instruktionsfilmer och skioptikonbilder.

Undervisningen i *fotografering* har till ändamål att lära eleverna fotografera brottsplatser och spår samt förbrytare. Därjämte sker undervisning i framkallning och kopiering. Till grund för undervisningen ligger ett kortfattat kompendium i elementär fotografering.

Undervisningen i *brandundersökningar* sker jämväl med tillhjälp av ett kompendium. I samband med denna undervisning redogöres för undersökningen av en del eldsvådor i Stockholm och landsorten.

Vid undervisningen i *allmän och speciell spårlära* begagnas ett av läraren i ämnet kriminalöverkonstapeln Sten Dahlqvist utgivet arbete »Fingeravtryck och brottsplatsundersökning», varjämte eleverna få taga del av ett åskådningsmaterial, omfattande bland annat ett 500-tal fotografier från olika brottsplatser, olika låsmekanismer, en samling skjutvapen, alarmanläggning

gar m. m. I samband med denna undervisning utdelas vidare till varje elev ett kompendium, innehållande redogörelse för olika låskonstruktioner och skyddsanordningar mot inbrott. Läraren gör sedermera under ett par lektioner en muntlig sammanfattning av innehållet i kompendiet.

De ovan nämnda *instruktionsfilmerna* visa bland annat tillvägagångssättet vid undersökningar av mord samt skorstensstockar efter brand.

Önskemål.

Från lärarhåll har i allmänhet framhållits önskvärdheten av att utbildningen göres mer ingående samt att en del för arbetet nödvändig material och apparatur anskaffas. Vidare har gjorts gällande, att undervisningen i fotografering nu vore alltför knapphändig. Ett antal kameror och annan fotograferingsmaterial borde också inköpas. I fråga om de nu vid undervisningen använda kompendierna och von Schultz' lärobok har framhållits, att de borde utbytas mot en enda lärobok, som icke skulle vara tillgänglig för allmänheten utan allenast för polismän.

De sakkunniga.

Undervisningen i förevarande ämne synes behäftad med åtskilliga brister. Till en början må framhållas, att en bestämd gräns knappast torde kunna uppdragas mellan de olika lärarnas undervisningsområden utan det förefaller, som om i viss mån samma delar av ämnet behandlas av skilda lärare. Detta förhållande har tydligen sin grund däri, att någon mera systematisk uppdelning av ämnet icke ägt rum. Vidare torde undervisningen i de olika delarna av ämnet icke i allo vara tillfredsställande avvägd. För att bliva fullt tidsenlig måste dessutom undervisningen i ämnet genomgående göras fylligare. De sakkunniga hava med anledning härav uppgjort en ny plan för ämnet, som i enlighet med nu förhärskande åsikter uppdelats i två huvuddelar, nämligen kriminaltaktik och kriminalteknik.

Kriminaltaktiken, vilken närmast ersätter den del av ämnet, som förut benämnts »kriminalpolisens organisation och arbetssätt m. m.» omfattar sålunda *spaningslära, förhörsteknik, rapportskrivning och kriminaltaktiska synpunkter vid brottsutredningar*. Dessa ämnen ingå till vissa delar i den nuvarande undervisningen. Utöver nämnda ämnen ingå i kriminaltaktiken enligt de sakkunnigas förslag två för polisskolan nya ämnesområden, nämligen *vittnes- och förhörpsykologi* samt *allmän kriminalpsykologi och rättspsykiatri*.

Kriminaltekniken i den nya klassen omfattar, med olika utvidgningar, ett antal ämnesområden av teknisk natur, däri undervisning förut delvis bedrivits vid skolan. Enligt de sakkunnigas förslag skall ämnet bestå av *signalementslära, avbildningslära, allmän och speciell spårlära* samt *laboratoriemetoder*.

Undervisningens omfattning i det nya ämnet kriminalpolistjänst framgår av nedanstående översikt.

Kriminaltaktik.

	Timantal	
Spaningslära	14	
Förhörsteknik	8	
Rapportskrivning	40	
Vittnes- och förhörpsykologi	15	
Allmän kriminalpsykologi och rättspsykiatri	16	
Kriminaltaktiska synpunkter vid brottsutredningar	19	112

Kriminalteknik.

Signalementslära	23	
Avbildningslära	12	
Allmän spårlära	30	
Speciell spårlära	29	
Laboratoriemetoder	16	110
		222

Det nya ämnet kriminalpolistjänst omfattar alltså 222 timmar mot förut 147. Ökningen faller huvudsakligen på ämnesdelen *kriminaltaktik*. Om nämligen den nuvarande undervisningen uppdelas efter de i ovan angivna sammanfattning gällande grunderna, komma på den kriminaltaktiska delen 42 timmar och på den kriminaltekniska delen 105 timmar. Av ökningen i kriminaltaktik, 70 timmar, falla 31 timmar på de nya ämnena »vittnes- och förhörpsykologi» samt »allmän kriminalpsykologi och rättspsykiatri». I den egentliga kriminaltaktiken är ökningen alltså endast 39 timmar, varav emellertid en ej obetydlig del upptages av den ökade undervisningen i rapportskrivning. För *kriminalteknikens* del är ökningen obetydlig, nämligen från 105 till 110 timmar, varvid emellertid bör anmärkas, att åtskilliga timmar frigöras genom att undervisning i fotograferingens grunder enligt de sakkunnigas förslag flyttas till lägre klassen. De sakkunniga anse, att genom sträng systematisering av lärostoffet samt genom att tillgänglig facklitteratur användes vid undervisningen en ökning av timantalet utöver det ovan redovisade för närvarande ej är nödvändig.

Undervisningen i kriminalfotografi och delvis även i spårlära i mellersta klassen förutsätter, att eleverna redan i lägre klassen erhållit en utbildning i fotograferingens grunder. Så är emellertid blott förhållandet med polismännen från landsbygden och mindre städer, där behovet av att den menige polismannen kan fotografera är särskilt framträdande. För att sätta eleverna från större städens poliskårer i stånd att följa undervisningen i kriminalteknik, måste alltså en extra kurs i fotografering givas för denna elevkategori i början av mellersta klassens första termin. Denna kurs bör omfatta omkring 10 timmars föreläsningar samt ett antal uppgifter att utföras av eleverna på fritid. En dylik kurs fordras även för dem, som under de närmaste åren

vinna inträde i förevarande klass utan att hava genomgått lägre klassen i dess nya skick. Det torde böra ankomma på skolans styrelse att i mån av behov anordna sådana kurser.

Huru de sakkunniga tänkt sig de olika ämnesområdenas närmare fördelning inom ämnet *kriminalpolitjänst* framgår av nedanstående timplan, till vilken några förklaringar ej torde vara behövlige.

Kriminaltaktik.

I. Spaningslära:	Timantal	
1. Efterspaningsväsendets organisation och allmänna grunder.		
a. Allmänna regler för brottsundersökningar	4	
b. Kriminalpolisens registraturer	2	
c. Informationskällor (mantalsregister, telefon, telegraf, post, pantbanker m. m.)	2	
d. Alarm- och bevakningsplaner m. m.	2	
2. Individuell spaning:		
a. Allmänt	1	
b. Skuggningar m. m.	2	
c. Tekniska hjälpmedel	1	14
<hr/>		
II. Förhörsteknik:		
1. Tillåtna och otillåtna frågor m. m.	2	
2. Förhørsplaner m. m.	2	
3. Förhörets individuella anpassning	1	
4. Alibibebisning	2	
5. Konfrontationer	1	8
<hr/>		
III. Rappportskrivning		40
IV. Vittnes- och förhörsspsykologi		15
V. Allmän kriminalpsykologi och rättspsykiatri		16
VI. Kriminaltaktiska synpunkter vid brottsutredningar:		
1. Vallningar, rekonstruktioner m. m.	1	
2. Mord	2	
3. Mordbrand	2	
4. Bedrägeri	3	
5. Stöld	3	
6. Inbrott	3	
7. Sedlighetsbrott	2	
8. Utpressning	1	
9. Utredningar om spelapparater	2	19
<hr/>		

Kriminalteknik.

	T i m a n t a l	
	Föreläsningar	Övningar
I. Signalementslära.		
1. Upprättande av signalement	5	5
2. Fingeravtryck	5	5
3. Identifiering av lik	1	2
	11	12
II. Avbildningslära.		
1. Fotografering	2	4
2. Avgjutningsmetoder	2	4
	4	8
III. Allmän spårlära.		
1. Fingeravtryck på brottsplatsen	2	4
2. Diverse avtryck såsom handflate- och fotsule- avtryck m. m.	—	1
3. Fotspår	1	3
4. Gångbilder	1	—
5. Spår av fordon m. m.	1	—
6. Skårspår	1	2
7. Dammundersökningar m. m.	1	—
8. Vapenlära	3	1
9. Diverse spår såsom hår, fibrer m. m.	2	—
10. Fläckar av blod och andra ämnen	3	1
11. Diverse	3	—
	18	12
IV. Speciell spårlära.		
1. Mord	3	1
2. Mordbrand	10	—
3. Stöld	1	—
4. Inbrott	7	—
5. Förfalskningar	3	2
6. Poststölder m. m.	1	1
	25	4
V. Laboratoriemetoder.		
1. Kriminalfotografering	4	4
2. Mikroskopering och mikrofotografering	2	1
3. Undersökningar i ultraviolett ljus m. m.	1	—
4. Framkallning av bortfilade nummer	—	2
5. Framkallning av kontaktkopierad skrift	—	1
6. Diverse	1	—
	8	8
	66	44

I ämnet kriminalpolistjänst synas, utöver de ovan beskrivna föreläsningarna och övningarna, böra ingå *praktiska försök* i terräng med polishundar samt *studiebesök* å kriminalpolisavdelningen vid Stockholms polisverk, å centralfängelset å Långholmen, å tvångsarbetsanstalten vid Svartsjö, å någon alkoholistanstalt samt å en institution för kriminaltekniska undersökningar. Härtill torde böra anslås en tid av omkring 4 dagar. På sätt förut angivits (s. 33), skulle dessa försök och studiebesök fullgöras i samband med motsvarande tjänstgöring i ordningspolistjänst, så att dylik tjänstgöring i de båda ämnena skulle omfatta sammanlagt en tid av ungefär en vecka.

Vissa delar av undervisningen i kriminalteknik fordrar nyanskaffning av åtskilliga apparater, bland annat kameror och annan fotografisk utrustning, emedan polisskolan i mycket liten utsträckning äger läromaterial för ifrågasvarande undervisning. Vissa ändringsarbeten i de för den kriminaltekniska undervisningen avsedda rummen i polisskolans lokal måste även företagas. Arten och omfånget av denna nyanskaffning och de nämnda ändringsarbetena skall närmare beskrivas i 17 kap.

Det av lärarna framställda önskemålet, att för undervisningen i ämnet kriminalpolistjänst måtte utarbetas en lärobok, endast avsedd för polismän, finna de sakkunniga böra tillmötesgå. Frågan om anskaffande av läroböcker kommer att behandlas i 16 kap.

3. Polisförfattningar.

Nuvarande ordning.

Ämnet polisförfattningar, till vars genomgående för närvarande finnas anslagna 5 timmar i veckan eller 105 timmar per kurs, omfattar såsom i lägre klassen ordningslagstiftningen, näringslagstiftningen, nykterhetslagstiftningen, sociallagstiftningen samt trafiklagstiftningen. Dessa lagstiftningsområden genomgås fullständigare än i lägre klassen, varjämte undervisningen är mera djupgående. Någon undervisning meddelas däremot icke såsom i lägre klassen i hälsovårdslagstiftningen, byggnadslagstiftningen eller brandlagstiftningen.

Av *ordningslagstiftningen* genomgås ordningsstadgan för rikets städer, av *näringslagstiftningen* näringsfrihetsförordningen, butikstängningslagen, förordningarna angående idkande av pantlånerörelse och angående handel med vissa begagnade föremål samt hotellstadgan.

av *nykterhetslagstiftningen* förordningarna angående försäljning av rusdrycker, pilsnerdricka och vissa alkoholfria och därmed jämförliga drycker samt lagen med särskilda bestämmelser angående olovlig befattning med spritdrycker och vin,

av *sociallagstiftningen* lösdrivarlagen och utlänningslagstiftningen samt av *trafiklagstiftningen* motorfordonsförordningen och vägtrafikstadgan ävensom huvudsakliga delar av den övriga trafiklagstiftningen.

Önskemål.

Enligt vad läraren i ämnet meddelat de sakkunniga är det endast med stor svårighet, som ämnet ens i sin nuvarande begränsade omfattning kan genom-

gås på den tillmätta undervisningstiden. Någon repetition av ämnet medhinnens ej, och vissa för befälstjänsten betydelsefulla författningar kunna på grund av den bristande tiden icke alls eller endast på ett otillfredsställande sätt behandlas. Exempel på författningar, som ej alls genomgås, utgöra hälsovårdsstadgan, sinnessjuklagen, lagen angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar, lagen om mått och vikt, förordningarna angående explosiva varor och eldfarliga oljor, lotteriförordningen, vapenkungörelsen, giftstadgan, lagen om straff för olovlig varuinförsel, alkoholistlagen, fattigvårds- och barnavårdslagarna, arbetarskyddslagen och lagen om försäkring för olycksfall i arbete. För att de angivna bristerna i undervisningen skola kunna avhjälpas erfordras enligt lärarens åsikt en utökning av timantalet med åtminstone 2 timmar i veckan eller sålunda från 105 timmar per kurs till 147.

De sakkunniga.

För att polismannen i befälsställning skall kunna rätt fullgöra sin tjänst är det tydligen av synnerlig vikt, att han äger noggrann och ingående kännedom om samtliga till polisförfattningar hörande lagar och förordningar. Att polisskolan härvid har en betydelsefull uppgift att fylla är utan vidare klart. Väl torde det ofta förhålla sig så, att polismannens i det dagliga arbetet vunna erfarenheter av olika författningars tillämpning ger honom den bästa insikten rörande deras rätta innebörd. Men utan en grundlig skolning i förevarande ämne skulle polisbefälet lätt komma till korta i det praktiska arbetet, där mången gång någon nämnvärd tid icke står till buds, innan åtgärder av ett eller annat slag måste vidtagas.

Med hänsyn till vad sålunda anförts är det enligt de sakkunnigas mening en allvarlig olägenhet, att undervisningen i ämnet på grund av bristande tid blir begränsad på sätt för närvarande sker. Såsom den lämnade framställningen utvisar, är det både stora och betydelsefulla lagstiftningsområden, som nu helt lämnas åsido. Visserligen behandlas flertalet av dessa författningar i den lägre klassen, men det ligger i sakens natur, att undervisningen där av olika skäl måste bliva mera översiktlig. Även en genomgång ånyo av dessa författningar, utan att en mera ingående behandling skedde, skulle förvisso vara av värde för polismännen, vilka i förevarande klass merendels hava en helt annan erfarenhet av sin tjänst att bygga på och en mera allmän mognad än elever i lägre klassen. Härtill kommer, att i denna klass stor vikt skulle läggas vid svårare frågor, som kunna tänkas möta polismannen i det dagliga arbetet. Överhuvudtaget skulle undervisningen, liksom hittills varit fallet, i möjligaste mån inriktas på sådant som är ägnat att främja polismännens förmåga att bedöma vilka åtgärder som i olika situationer böra vidtagas. Vad särskilt angår sociallagstiftningen få de sakkunniga framhålla angelägenheten av att denna lagstiftning icke blott behandlas ur straffrättslig synpunkt, utan att även dess rent sociala sida vederbörligen

beaktas, i den mån behandling därav ej sker i ämnet socialkunskap. Såsom de sakkunniga förut framhållit är det vanskligt att bestämt ange den tid, som bör anslås till ett ämnes behandling. Med hänsyn till de upplysningar, som lämnats om den nuvarande undervisningens bedrivande, finna de sakkunniga en utökning av lektionstimmarnas antal från nuvarande 5 till 7 i veckan påkallad, därest den utbildning, de sakkunniga finna önskvärd i detta ämne, skall kunna meddelas. Ämnet skulle alltså omfatta 147 timmar per kurs.

4. Straffrätt med straffprocessrätt.

I detta ämne erhålla eleverna undervisning 5 timmar i veckan eller 105 timmar per kurs: I straffrätten genomgås noggrant och ingående strafflagens samtliga kapitel med undantag av det sjätte — om skadestånd — ävensom de viktigare följdförfattningarna härtill. Straffprocessrätten omfattar huvudsakligen de straffprocessuella tvångsmedlen, brottmålsdomstolarnas organisation, reglerna om stämning i brottmål och påföljder av förfallolös utevaro, de viktigare reglerna om rättegångsfullmäktige, om bevisning i brottmål samt om sättet för fullföljd av talan mot domstols utslag. Vid undervisningen användas kompendier.

De sakkunniga.

De sakkunniga hava icke funnit anledning att föreslå någon ändring av studieplanen i denna del.

5. Civilrätt.

Nuvarande ordning.

Undervisningen i civil- och näringsrätt, för vilken 2 timmar i veckan äro anslagna eller 42 timmar per kurs, omfattar huvudsakligen förmögenhetsrätten. Därjämte har en kortfattad genomgång av de olika lagarna inom familjerätten brukat ske. Kompendium användes i den del av ämnet, som rör förmögenhetsrätten. Detta kompendium inledes med en framställning om de fysiska och juridiska personerna. Härefter följer redogörelse för lagreglerna om fast och lös egendom, om besittning, om äganderätten och inskränkningarna däri, om de laga fången, om panträtt i fast och lös egendom, om retentionsrätt, om nyttjanderätt till fast egendom och servitut, om avtal och om rättshandlingars ogiltighet, om försträckning och skuldebrev samt om borgen och avbetalningsköp.

Önskemål.

Läraren i ämnet har meddelat de sakkunniga, att ämnet, oaktat undervisningen i görligaste mån koncentrerats till de delar av civilrätten, som äro av betydelse för de straffrättsliga frågorna, icke hunnit nöjaktigt

genomgåås å de ordinarie lektionstimmarna utan att ett relativt stort antal extralektioner måst tillgripas. På grund härav har läraren hemställt, att antalet lektionstimmar måtte utökas från 2 till 3 i veckan.

De sakkunniga.

För att rätt kunna bedöma åtskilliga brottsliga handlingar erfordras en ganska stor kännedom om vissa delar av civilrätten, framförallt förmögenhetsrätten. Utan tillräckliga insikter i detta ämne kan ett förhör rörande ett brott ej sällan komma att avse omständigheter, som ej äro av egentlig betydelse för målet. Även rent allmänt sett är det tydligt, att polismannen i befälsställning har nytta av all den undervisning i detta ämne, som han kan erhålla. Annan teoretisk utbildning i civilrätt än den som lämnas i lägre klassen och förevarande klass är icke avsedd att meddelas polismännen i skolan. Av redogörelsen för undervisningen, sådan den nu bedrivs, framgår, att det kunskapsmått, som skall inhämtas, är omfattande och detta, även om hänsyn tages till att ämnet i vissa delar varit föremål för behandling i lägre klassen. Att märka är vidare, att då ämnet i mångt och mycket är svårförståeligt, exemplifieringsmetoden vid undervisningen i ganska stor utsträckning måste komma till användning, vilket gör att undervisningen blir jämförelsevis tidsödande. Vid nu nämnda förhållanden och då erfarenheten visat, att ämnet ej hinner genomgåås utan anordnande av extralektioner, förorda de sakkunniga, att undervisningstiden utökas från 42 till 63 timmar per kurs. Härigenom torde det vara möjligt att utan forcering genomgå ämnet så fullständigt, som för ändamålet med undervisningen är påkallat.

6. Modersmålet.

I modersmålsundervisningen i denna klass, vartill anslagits 2 timmar i veckan eller 42 timmar per kurs, ingå ungefär samma moment som i lägre klassen i syfte att befästa och utöka elevernas tidigare förvärvade kunskaper. Huvudvikten lägges här på stilistiska spørsmål, vanligen i förbindelse med de skriftliga övningarna. Under varje kurs anställas fem prov i uppsatsskrivning över olika ämnen, bland dem alltid ett som hänför sig till polisverksamheten. Någon lärobok förekommer icke i högre klassen.

Någon förändring i fråga om undervisningen i detta ämne har icke av läraren föreslagits.

De sakkunniga.

Såsom tidigare framhållits, deltaga regelmässigt samtliga högre klassens elever i undervisningen i ämnet modersmålet. Utan annat betyg i modersmål än det vid genomgång av lägre klassen erhållna kan nämligen en elev med hänsyn till avfattningen av hithörande bestämmelser i skolans regle-

mente icke erhålla högre betyg i förevarande klass än godkänd, och med detta betyg vilja eleverna i allmänhet icke låta sig nöja. Efter någon tids undervisning brukar prov anställas med eleverna och därvid kunna sådana elever erhålla befrielse från fortsatt deltagande i undervisningen, som befunnits förtjänta av högsta betyget i ämnet.

Det kunde måhända göras gällande, att undervisning i förevarande ämne skulle vara obehörlig. Enligt de sakkunnigas mening bör ämnet bibehållas, emedan flertalet elever enligt vad erfarenheten visat icke uppfyller de högre krav i fråga om språkets behandling, som kunna och böra uppställas å polisbefäl. Med avseende å undervisningen få de sakkunniga framhålla, att bland de ämnen, som eleverna bliva förelagda att behandla vid uppsatsskrivningarna, alltid synas böra upptagas flera ämnen, som hänföra sig till polisverksamheten. Lämpligen böra dessa bestämmas i samråd med vederbörande lärare. Vid undervisningen i modersmålet synes också elevernas uppmärksamhet böra fästas å angelägenheten av att söka undvika sådana i polisrapporter nu ej sällan förekommande uttryck, som ur språklig synpunkt kunna anses mindre önskvärda, ävensom tung stil. Med hänsyn härtill torde några timmar böra ägnas åt språklig granskning av ett antal polisrapporter. Såsom nu torde antalet lektionstimmar böra utgöra 42.

7. Rättsmedicin.

Ämnet rättsmedicin omfattar en timme i veckan eller 21 timmar per kurs. Härunder behandlas gällande författningar angående eldbegängelse, balsamering, obduktioner och dylikt. Vidare genomgås de särskilda uppgifter i polisrapporter angående dödsfall, som hava betydelse för rättsläkaren. Därjämte lämnas redogörelse för likföreteelserna, hantering av lik, skador genom trubbigt våld samt skär-, stick- och skottskador, blodfläckar, död genom andningshinder, förbränning eller elektricitet m. m., barnamord, fosterfördrivning, förgiftningar, självmord och naturliga dödssätt. Eleverna få dessutom närvara vid obduktioner. Slutligen få de ett par timmars undervisning i rättspsykiatri. Någon lärobok begagnas icke.

Läraren i ämnet har meddelat de sakkunniga, att han icke funnit anledning att föreslå någon ändring beträffande undervisningen.

De sakkunniga.

Undervisningen i detta ämne synes vara väl anpassad efter elevernas behov. Med hänsyn till att enligt de sakkunnigas förslag ämnet kriminalpolitjänst skall omfatta rättspsykiatri, bör emellertid ej såsom nu någon undervisning häri meddelas också i ämnet rättsmedicin. Då nuvarande timantal synes något knappt, torde skäl icke föreligga att vidtaga mot lektionstimarna i rättspsykiatri — 2 timmar — svarande minskning av undervisningstiden i rättsmedicin.

8. Bokföring.

De sakkunniga.

På schemat för den högre klassen har hitintills icke ens såsom frivilligt ämne funnits upptaget bokföring. Genom skolledningens försorg har emellertid undervisning kostnadsfritt meddelats i detta ämne, enär kriminalpolis-
mannen måste äga insikter häri för att kunna verkställa vissa utredningar, exempelvis rörande konkursförbrytelser. Under de senare åren hava sålunda vid sidan om schemat anordnats frivilliga kurser i handelsbokföring, omfattande 15 timmar. Enligt de sakkunnigas mening bör undervisning i ämnet vara obligatorisk i denna klass. Det nuvarande timantalet för den frivilliga kursen är emellertid enligt vad erfarenheten visat icke tillräckligt för bibringande av erforderliga insikter i ämnet. För sådant ändamål kräves en väsentligt utökad tid. Enligt de sakkunnigas beräkning bör för varje kurs anslås ett timantal, ej understigande 42 timmar.

9. Fysisk träning.

De sakkunniga.

I högre klassen upptager såsom nämnts schemat icke någon fysisk träning. Vid upprepade tillfällen har emellertid från elevernas sida framställts såsom önskemål, att detta ämne måtte beredas plats å schemat. Företrädesvis av ekonomiska skäl har nämnda önskemål emellertid icke realiserats. Visserligen kunna icke eleverna i den högre klassen i och för sin polisutbildning sägas vara i behov av fysisk träning i lika hög grad som eleverna i lägre klassen. Det synes dock lämpligt, att eleverna i högre klassen, vilka vid inträdet i skolan i regel komma från utomhustjänstgöring, som en nyttig motvikt till det stillasittande skolarbetet genom skolans försorg beredes tillfälle till fysisk träning. De sakkunniga föreslå, att härför användas 3 timmar i veckan, varav några timmar kunna begagnas till undervisning i sabelfäktning, pistolskjutning m. m.

Exekutionsväsende.

Undervisningen i ämnet exekutionsväsende, däri deltagande är frivilligt, omfattar en timme i veckan eller 21 timmar per kurs.

De sakkunniga.

Genomgång av förevarande klass avser såsom nämnts att bibringa kompetens för tjänstgöring såsom kriminalpolisman och ordningspolisbefäl. Dessa befattningshavare torde emellertid allenast undantagsvis hava att syssla med till exekutionsväsendet hörande spörsmål. Enligt vad de sakkunniga inhämtat har antalet elever i detta ämne ej heller vid något tillfälle överstigit tre. Med hänsyn till nu nämnda förhållanden anse de sakkunniga, att någon undervisning i ämnet ej bör meddelas i denna klass.

Stenografi.

Åt stenografi, som även i förevarande klass är ett frivilligt ämne, ha anslagits två timmar i veckan.

Läraren i ämnet har anlagt samma synpunkter på undervisningen i denna klass som på undervisningen i den lägre (jfr s. 28).

De sakkunniga.

Av enahanda skäl som de med avseende å stenografiundervisningen i lägre klassen anförda synes ämnet böra utgå ur schemat för förevarande klass.

För de elever, som ej hava genomgått lägre klassen i dess av de sakkunniga föreslagna skick tillkommer under en övergångstid undervisning under 14 timmar i *socialkunskap*.

Såsom förut nämnts, hava de sakkunniga från luftskyddsinspektionen erfarit, att undervisning i *gasskydds- och luftskyddstjänst* kommer att meddelas eleverna i förevarande klass genom inspektionens försorg och med medel, som ställts till dess förfogande. Det torde ur olika synpunkter vara ändamålsenligt, att denna undervisning, som enligt uppgift från inspektionen kommer att omfatta 60 timmar, anordnas i direkt anslutning till klassen, sedan den genomgåts. Då ett relativt stort antal av dessa timmar varje dag torde kunna rymmas å schemat, skulle för undervisningen i berörda ämnen kunna beräknas åtgå drygt en vecka.

Sammanfattning.

Undervisningen i dess helhet i den nuvarande högre — enligt de sakkunnigas förslag den mellersta — klassen fördelar sig å de olika ämnena enligt nuvarande ordning och enligt förslaget på sätt framgår av följande tablå.

Ä m n e	Antal lektionstimmar	
	Nu	Enligt förslaget
1. Ordningspolistjänst	42	91
2. Kriminalpolistjänst	147	222 ¹
3. Polistörfattningar	105	147
4. Straffrätt med straffprocessrätt..	105	105
5. Civilrätt	42	63
6. Modersmålet	42	42
7. Rättsmedicin	21	21
8. Bokföring ²	15	42
9. Fysisk träning	—	81
Exekutionsväsende ³	21	—
Stenografi ³	42	—
Summa	582	814

¹ För polismän från större städer tillkommer undervisning i fotografering under 10 timmar.
² Nu frivilligt, utom schemat.
³ Nu frivilligt.

Under övergångstiden tillkommer undervisning under 10 timmar i fotografering och under 14 timmar i socialkunskap.

Undervisningen omfattar nu 21 veckor och försiggår höst och vår å samma tider som lägre klassen (se s. 29). Med den utökning av undervisningstiden, som de sakkunnigas förslag innebär, och då någon förändring beträffande det nuvarande timantalet per dag — något mer än $4\frac{1}{2}$ undervisningstimme i genomsnitt — icke i annan mån synes påkallad än att fysisk träning torde kunna inläggas i schemat och timantalet således i genomsnitt ökas till 5 om dagen, är det nödvändigt, att utbildningstiden förlänges med omkring 6 veckor. Härtill kommer den ovannämnda praktiska tjänstgöringen, omfattande en vecka, i ordningspolis- och kriminalpolistjänst. Klassen i dess helhet skulle alltså omfatta en tid av 28 veckor eller nära 7 månader.

Den tid av ungefär 7 månader, som skulle krävas för genomgång av klassen samt för undervisningen i gasskydds- och luftskyddstjänst, kan icke rymmas inom en termin utan måste fördelas å två. Detta har till följd, att allenast en kurs om året kan givas och att antalet avdelningar av denna anledning måste fördubblas. Läsåret synes böra taga sin början å sådan tid å hösten, att undervisningen kan vara avslutad till påsk följande vår. Höstterminen skulle då börja omkring 15—20 augusti och vårterminen sluta omkring 1 april.

8 KAP.

Allmänna synpunkter i fråga om utbyggandet av undervisningen vid polisskolan.

Behovet av ytterligare polisutbildning.

Gällande föreskrifter.

Enligt meddelade direktiv hava de sakkunniga att överväga utbyggandet av undervisningen vid polisskolan med en högre kurs, avsedd att meddela kompetens för mera ansvarsfyllda befattningar inom polisväsendet. Utan att nu taga närmare ståndpunkt till frågan, vilka befattningar som härmed synas böra åsyftas, få de sakkunniga till en början i korthet redogöra för de föreskrifter i fråga om teoretisk polisutbildning, som äro meddelade för polisbefälet.

I 5 § 3 mom. polisreglementet för riket stadgas, att anställning vid kriminalpolisavdelning ej må vinnas av annan än den som genomgått polisskolans högre klass. Vad sålunda föreskrivits bör enligt normalinstruktionen för polispersonalen gälla även för befordran till *överkonstapel* och *kommisarie*. Normalinstruktionens förslag i detta avseende har dock icke vunnit till-

lämpning överallt. Några andra föreskrifter om teoretisk polisutbildning äro icke givna för sistnämnda befattningshavare, ej heller för *polisintendenter* eller *polismästare*.

För att kunna utnämnas till *landsfiskal*, som är polischef inom sitt distrikt, kräves — enligt kungörelsen den 12 maj 1865 angående förändrade villkor för anställning i statens civila tjänstebefattningar, sådan denna kungörelse lyder enligt kungörelsen den 14 december 1917 nr 904 — bland annat att minst $1\frac{1}{2}$ år hava uppehållit landsfiskalsbefattning eller i tjänsten biträtt landsfiskal ävensom att hava tjänstgjort minst 1 år hos länsstyrelse samt minst $\frac{1}{2}$ år vid poliskår i stad och därvid hava erhållit utbildning jämväl å detektivavdelning. Någon bestämmelse om teoretisk polisutbildning finnes icke meddelad.

I fråga om *stadsfiskalerna*, vilka ofta tillika äro poliskommissarier och numera i många städer även polischefer, finnas överhuvudtaget icke några generella kompetenskrav uppställda.

Vad slutligen angår *landsfogdar* och *landsfogdeassistenter* stadgas i de för dem den 24 april 1936 utfärdade föreskrifterna — landsfogdeinstruktionen och kungörelsen angående landsfogdeassistenter — att de skola hava undergått teoretisk och praktisk polisutbildning enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser. Några sådana bestämmelser äro icke utfärdade men det lär ankomma å de sakkunniga att avgiva förslag till teoretisk polisutbildning, vilket kan ligga till grund för utfärdandet av de åsyftade bestämmelserna.

Tidigare åtgärder och förslag.

Såsom tidigare omnämnts, hava vissa kurser hållits i kriminalpolitjänst. Sålunda anordnades med statsbidrag kurser i detta ämne åren 1930 och 1931 vid Stockholms högskola. Kurserna voro närmast avsedda för landsfogdar, landsfiskaler och kriminalpolismän. Närmare upplysningar rörande kurserna finnas meddelade i statsverkspropositionerna för nämnda båda år, femte huvudtiteln s. 418 ff. respektive s. 420 ff. Här må endast framhållas, att kursen pågick vartdera året under 6 veckor och omfattade ungefär 170 timmar samt 4 dagars studiebesök å vissa institutioner. På grund av brist å medel indrogs statsanslaget år 1932 men genom enskilt initiativ hava kurser av motsvarande slag anordnats ett vart av åren 1932 samt 1934—1937. Under dessa 5 år hava nämligen vid Stockholms högskolas kriminaltekniska institut varit anordnade sammanlagt 9 enmånadskurser i kriminalteknik för landsfiskaler och kriminalpolismän, vilka på egen bekostnad bevistat kurserna. Under åren 1934 och 1935 hava dessutom 2 enmånadskurser i kriminalteknik, uteslutande avsedda för kriminalpolismän vid statspolisen samt bekostade av statsverket, varit förlagda till ovanstående institution.

Den utbildningskurs, som tilldrager sig det största intresset, är den förut berörda kursen år 1936 för blivande *landsfogdar* och *landsfogdeassistenter*. Förslag till denna kurs framlades av de sakkunniga, som den 24 september

1934 avgåvo betänkande angående omorganisation av landsfogdetjänsterna (statens offentliga utredningar 1934:31). I betänkandet anfördes angående landsfogdarnas utbildning bland annat (s. 45):

Enligt de sakkunnigas mening bör alldeles särskild vikt läggas vid landsfogdarnas polisutbildning. En grundlig sådan utbildning är oundgängligen nödvändig med hänsyn dels till landsfogdarnas ställning såsom länspolischefer och dels till deras befattning med förundersökningarna i brottmål. Ifrågavarande utbildning bör bestå i dels teoretisk undervisning, vilken dock i görligaste mån bör kombineras med praktiska övningar och praktiskt polisarbete, och dels i viss tids tjänstgöring inom polisverksamhetens olika områden.

Den *teoretiska* polisutbildningen bör förläggas till polisverket i Stockholm, där en särskild högre avdelning av den redan befintliga polisskolan, lämpligen benämnd polishögskolan, bör inrättas. Föreståndarskapet för polishögskolan torde böra överlämnas åt föreståndaren för polisskolan.

Det synes emellertid önskvärt att den blivande polishögskolan även i någon form anknytes till någon i Stockholm befintlig högre vetenskaplig institution. Härigenom skulle polishögskolan komma i åtnjutande av denna institutions stöd såväl i fråga om lärarkrafter som undervisningsmateriel. Under alla förhållanden måste för undervisningen i vissa specialämnena utanför den nuvarande polisskolan stående lärarkrafter anlitas.

Undervisningen vid polishögskolan bör omfatta följande huvudämnen: ordningspolistjänst, kriminalpolistjänst — vari skola ingå ämnena rättsmedicin, rättspsykiatri, kriminalpsykologi, förhörsteknik och egentlig kriminalpolistjänst — polisförfattningar och bokföring ävensom, efter fritt val, stenografi. Kunskaperna i de olika ämnena skola förvärvas vid föreläsningar och seminarieövningar samt genom praktisk tjänstgöring. Föreläsningar och seminarieövningar böra givetvis anordnas med huvudsaklig inriktning på det praktiska polisarbetet. De sakkunniga hava utarbetat utkast till undervisningsplan för polishögskolan. Av denna plan framgår, att den teoretiska undervisningen jämte seminarieövningarna böra omfatta minst tolv och den praktiska tjänstgöringen, som uteslutande bör fullgöras beträffande kriminalpolistjänsten vid centralbyrån för fingeravtryck och vad angår ordningspolistjänsten vid ordningspolisen i Stockholm, fem arbetsveckor. Polishögskolan bör avslutas med examen och eleverna böra erhålla vitsord om avlagda kunskapsprov i ämnena ordningspolistjänst, egentlig kriminalpolistjänst jämte förhörsteknik, polisförfattningar och bokföring.

I proposition nr 185 framlades för 1935 års riksdag förslag till omorganisation av landsfogdebefattningarna. I propositionen anförde chefen för socialdepartementet i fråga om förevarande kurs, till vars hållande ett anslag av 15 000 kronor äskades, (s. 61):

Såsom kompetensvillkor bör uppställas krav på såväl teoretisk som praktisk kriminalpolis- och ordningspolisutbildning. Den teoretiska undervisningen torde tillsvidare böra meddelas vid en för ändamålet särskilt inrättad kurs vid polisverket i Stockholm. Däremot torde den av de sakkunniga väckta frågan om inrättande av en polishögskola böra tillsvidare uppskjutas och komma under förnyad behandling först i samband med en blivande distriktsåklagarreform och sedan erfarenheterna från den första landsfogdekursen tillgodogjorts.

Beträffande syftet med ifrågavarande kurs må framhållas, att densamma naturligen endast kan giva en allmän inblick i polisarbetet varav innehavaren av en högre chefspost inom åklagar- och polisväsendet kan hava behov för att kunna leda och övervaka honom underställd personal. För organiserandet av ordningspolisens arbete och för att kunna rätt bedöma och värdesätta densamma måste därjämte den högre polisledningen hava under någon tid på nära håll studerat denna gren av polisverksamhet. I sistnämnda hänseende må framhållas, att det för en blivande länspolischef naturligen icke kan bliva fråga om någon regelrätt gradpassering inom ordningspolisen under en längre tidrymd såsom i några yttranden ifrågasatts. Utbildningen bör i stället omfatta en koncentrerad teoretisk undervisning i anslutning till praktiska studier i ett stort polisverk och å dess distriktsstationer. För en person med tidigare verksamhet inom rättsväsendet torde detta vara den mest ändamålsenliga anordningen och helt tillfyllest.

Omförmälda kurs synes på sätt de sakkunniga föreslagit böra omfatta omkring sexton veckor, därav fyra veckor avseende tjänstgöring vid ordningspolisen i Stockholm samt återstoden teoretisk undervisning och seminarieövningar, samt anordnas i huvudsaklig anslutning till de sakkunnigas plan. Förutom denna utbildning torde, likaledes i överensstämmelse med de sakkunnigas förslag, för landsfogdekompetens böra fordras fyra månaders tjänstgöring vid kriminalpolisen i Stockholm eller Göteborg, vilken tjänstgöring synes böra föregå samt utgöra villkor för inträde vid förenämnda kurs. Därigenom har den teoretiska undervisningen vid densamma kunnat sättas förhållandevis kort, enär eleverna redan besitta vissa grundläggande kunskaper. Genom en dylik anordning vinnas därjämte att vederbörandes lämplighet och fallenhet för kriminalpolisarbetet, åtminstone i viss utsträckning, på ett tidigt stadium kan bliva föremål för prövning.

Någon erinran från riksdagens sida mot vad departementschefen sålunda anfört uttalades icke (riksdagens skrivelse nr 260).

Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 20 september 1935 anordnades därefter under tiden 13 januari—16 maj 1936 med uppehåll för påskhelg eller under omkring 16 arbetsveckor en kurs för 25 deltagare. Av dessa äro för närvarande 1 landsfogdeassistent, tillika vikarie å vakant landsfogdetjänst, 3 t. f. stadsfiskaler, 20 landsfogdar eller t. f. landsfogdar och 1 t. f. statspolisintendent.

Jämväl *lands- och stadsfiskalers* polisutbildning har varit föremål för uppmärksamhet. I ett den 6 december 1930 avgivet betänkande angående omorganisation av landsfiskalsbefattningarna m. m. föreslogs¹ såsom kompetenskrav för landsfiskaler — stadsfiskalerna berördes icke i detta sammanhang — genomgående av kriminalteknisk kurs. Frågan om utbildning av såväl landsfiskaler som stadsfiskaler upptogs därefter till behandling i den promemoria angående omorganisation av landsfiskals- och stadsfiskalsbefattningarna, som den 24 oktober 1935 avgavs av tillkallade utredningsmän (statens offentliga utredningar 1935:57). Utredningsmännen framhöllo, att för en åklagare, som tillika skulle vara polischef, en grundlig

¹ Statens offentliga utredningar 1930:31 s. 30 o. f.

utbildning i vissa speciella politi- och kriminalvetenskapliga ämnen vore mera betydelsefull än en fullständig juridisk utbildning. Åklagarnas polisutbildning måste sålunda enligt utredningsmännens mening omfatta såväl ingående teoretiska studier som långvarig och grundlig praktisk verksamhet. För vinnande av behörighet till dylika åklagarbefattningar föreslago utredningsmännen genomgång av en särskild kurs (distriktsåklagarkursen), för vilket ändamål en särskild utbildningsavdelning vid polisskolan borde inrättas. Kursen beräknades omfatta en tid av ungefär två och ett halvt år, därav minst två år skulle åtgå för den juridiska undervisningen. Å politi- och kriminalvetenskapliga ämnen skulle alltså komma ungefär ett halvt år.

För *polisintendenter* och *polismästare* hava några särskilda utbildningsåtgärder icke vidtagits, och ej heller hava förslag därom framlagts.

De sakkunniga.

Den lämnade redogörelsen giver vid handen, att det för närvarande här i riket ej är sörjt för meddelande av teoretisk polisutbildning utöver den, som lämnas i nuvarande högre klassen vid polisskolan, ej heller att krav å sådan utbildning uppställts för erhållande av andra högre befälsposter inom polisväsendet än landsfogdebefattningarna. Att nu anförda förhållande måste anses utgöra en allvarlig brist, som med det snaraste bör avhjälpas, lärers ej behöva närmare motiveras. Genom anordnandet våren 1936 av den förut omförmälda kursen för landsfogdar och landsfogdeassistenter och uppställandet för dessa befattningshavare av särskilda kompetenskrav med avseende å polisutbildningen har inletts en ny ordning, som utan tvivel bör i erforderlig mån fullföljas, därest innehavarna av högre chefsposter inom polisväsendet skola kunna tillfredsställande fylla den uppgift, som tillagts dem.

Vad angår de befattningar, för vilka ytterligare teoretisk utbildning utöver den nu förefintliga bör anordnas och fordras, må till en början erinras, att enligt meddelade direktiv de sakkunniga hava till uppgift att överväga anordnandet av en kurs, avsedd att meddela kompetens för »mera ansvarsfyllda befattningar inom polisväsendet». I direktiven är förutsatt, att till de sålunda angivna befattningarna skola hänföras landsfogdetjänsterna, och enär med dem i utbildningshänseende likställt landsfogdeassistentbefattningarna, böra även dessa räknas dit. Till mera ansvarsfyllda befattningar inom polisväsendet höra tydligen ock de med landsfogdetjänsterna jämförliga befattningarna som polismästare och polisintendenter. De sakkunniga vilja emellertid gå ett steg längre och till ifrågavarande befattningar principiellt även hänföra poliskommissarierna i större och medelstora städer. Dessa tjänstemän hava ofta att på eget ansvar och fullt självständigt, om ock i de största städerna närmast under polismästare eller polisintendent, ombesörja krävande såväl ordnings- som kriminalpolisuppgifter. De sakkunniga finna alltså, att ifrågavarande utbildning bör anordnas för blivande *landsfogdar* och *landsfogdeassistenter*, *polismästare* och *polisintendenter* samt *poliskommissarier* i

nämnda städer och att för behörighet till nämnda befattningar bör fordras denna utbildning.

Enligt de sakkunnigas mening tala starka skäl för att sådan utbildning som den nu omnämnda uppställs såsom villkor för erhållande av landsfiskalsbefattning i vissa distrikt. I riket finnas många landsfiskalsdistrikt, där sådana anspråk ställas på landsfiskalen i hans egenskap av polischef i distriktet, att landsfiskalstjänsterna i dessa distrikt äro att hänföra till mera ansvarsfyllda befattningar inom polisväsendet. Med hänsyn till det svävande läge, vari frågan om landsfiskalstjänsterna för närvarande befinner sig, hava de sakkunniga emellertid icke ansett sig kunna eller böra taga bestämd ställning till frågan om införande av nämnda behörighetsvillkor men vilja förorda, att *landsfiskaler* och *landsfiskalsaspiranter*, som finnas skickade att genomgå förevarande kurs, skola äga tillträde till densamma. Vad sålunda sagts synes ock äga viss motsvarighet i fråga om *stadsfiskaler* och *aspiranter* till sådana befattningar.

Utbildningens anordnande.

De sakkunniga.

Den ytterligare utbildning av polisbefäl, som de sakkunniga sålunda förorda, lärers böra äga rum vid polisskolan i Stockholm. Vid utbildningens anordnande måste hänsyn tagas till den olikhet i fråga om tidigare polisutbildning, som förefinnes mellan dem, vilka skola undergå utbildning. Poliskommissarierna eller aspiranterna å sådana befattningar kunna nämligen antagas hava genomgått polisskolans båda klasser, medan de övriga som regel icke erhållit någon egentlig teoretisk polisutbildning utöver den de själva kunnat förskaffa sig. Med hänsyn härtill föreslå de sakkunniga, att utbildningen för kommissarierna och för de övriga äger rum var för sig.

Till ledning för bedömandet av det antal platser, som behövas i *kommisarieklassen*, må nämnas, att antalet kommissariebefattningar av förevarande slag i riket synes kunna uppskattas till omkring 60. Att märka är nämligen, att titeln poliskommissarie icke i och för sig angiver, att bärare av denna titel bekläda sinsemellan likvärdiga tjänster. Särskilt å landsbygden finnas polismän med poliskommissaries titel, vilkas tjänsteuppgifter närmast motsvara en överkonstapels åligganden. Med hänsyn till det relativt ringa antalet kommissariebefattningar skulle kommissarieklassen icke behöva vara permanent utan anordnas allenast med viss tids mellanrum. De sakkunniga vilja emellertid framhålla, att antalet platser i klassen icke gärna lämpligen kan hållas så lågt, att det blott svarar mot den beräknade avgången av poliskommissarier, utan utbildningen synes principiellt böra kunna förvärfvas av kvalificerade polismän, villiga att förskaffa sig densamma. I det följande (s. 82 o. f.) komma de sakkunniga att något beröra frågan, huruvida särskilda fordringar böra uppställas för vinnande av inträde i klassen. Beträffande tid-

punkten för anordnande första gången av förevarande utbildning vilja de sakkunniga förorda hösten 1939. Antalet deltagare synes icke böra sättas högre än det i mellersta klassen eller 20. Vid landsfogdekursen var deltagarantalet visserligen 25, men detta antal sattes så högt med hänsyn till att minst 25 personer då borde erhålla utbildningen. Nämda antal befanns emellertid väl högt.

Även i fråga om *polischefskursen* torde det vara tillräckligt, såvitt nu kan bedömas, att anordna sådan kurs allenast med viss tids mellanrum. Dock må nämnas, att en reglering av landsfiskalstjänsterna kan komma att medföra ökat behov att anordna en polisutbildningskurs sådan som den här ifrågasatta. Med hänsyn till angelägenheten dels att kunna bereda nu tjänstgörande landsfogdeassistenter och vissa högre polistjänstemän erforderlig polisutbildning dels ock att erhålla kompetenta landsfogde- och landsfogde-assistentvikarier, bör en polischefskurs anordnas så snart som möjligt under nästa budgetår. Ej heller vid denna kurs bör deltagarantalet sättas högre än 20.

De sakkunniga vilja i detta sammanhang framföra tanken att anordna *repetitionskurser* för dem, som genomgått kommissarieklassen eller polischefskursen. Å polisväsendets olika områden göras ständigt nya rön och erfarenheter, som böra delges det högre befälet för att av dem i mån av behov föras vidare till underordnade. Att dylika kurser nu saknas lärer bland polismännen i allmänhet uppfattas som en brist. Kurser av nämnda slag synas böra anordnas förslagsvis vart femte år och omfatta ungefär en vecka. Det torde böra ankomma å skolans styrelse att i sinom tid upptaga detta förslag till närmare prövning och till Kungl. Maj:t göra den framställning, som därav må föranledas.

9 KAP.

Kommissarieklassen.

Allmänna synpunkter.

De sakkunniga.

Vid behandlingen av mellersta klassen hava de sakkunniga berört frågan om en uppdelning av denna klass i två huvudavdelningar, av vilka den ena skulle vara avsedd för utbildning av ordningspolismän och den andra för kriminalpolismän. Med hänsyn till den sedan gammalt i befodringshänseende rådande växlingen mellan de båda huvudgrenarna av polisverksamheten, ordnings- och kriminalpolistjänst, hava de sakkunniga emellertid ansett sig icke böra för mellersta klassen föreslå en dylik uppdelning. Beträffande kommissarieklassen torde emellertid förhållandet i viss mån vara ett annat. Särskilda kommissarier i ordningspolistjänst och kriminalpolistjänst förekomma i Stockholm, Göteborg, Malmö m. fl. av de största städerna. Det

har synts de sakkunniga sannolikt, att i många fall aspiranter å sådana befattningar i nämnda städer meritera sig för ettdera slaget befattningar och att för dem en genomgång allenast av den utbildning, som hänför sig till den verksamhetsgren, varåt de ägna sig, skulle ur olika synpunkter vara till fördel. Huruvida undervisningen i klassen lämpligen kan så ordnas, att nämnda mål kan uppnås, hava de sakkunniga icke varit i stånd att bedöma. Möjligen skulle det kunna ske så, att första delen av den totala undervisningstiden ansloges åt de ämnen, som äro nödvändiga för blivande ordningspolis-kommissarier, och andra hälften åt de övriga ämnena. Finnes en dylik anordning kunna utan olägenhet äga rum, vilket endast styrelsen för skolan med hänsyn till de vid klassens anordnande föreliggande omständigheterna torde kunna avgöra, synes anordningen böra vinna tillämpning. Självfallet skulle det stå den fritt, som så önskade, att delta i undervisningen i dess helhet.

För att kunna tillgodogöra sig undervisningen i kommissarieklassens olika ämnen fordras förkunskaper motsvarande dem, som komma att meddelas i den mellersta klassen. Då det av olika anledningar icke kan anses lämpligt att låta inrättandet av kommissarieklassen anstå, tills den nya skolplanen hunnit verka så lång tid, att elever, som genomgått mellersta klassen, söka inträde i kommissarieklassen, är det enligt de sakkunnigas mening ofrånkomligt, att kommissarieklassens kursplan under en övergångstid — som måste antagas sträcka sig över åtskilliga år — utökas. Detta har synts böra vara fallet i fråga om ordningspolis- och kriminalpolistjänst samt socialkunskap, varjämte en kurs synes böra givas i bokföring såsom underlag för ämnet revisionslära. I det följande kommer denna fråga att beröras vid de särskilda ämnena.

De särskilda ämnena.

De sakkunniga.

1. Ordningspolistjänst.

Den i kommissarieklassen förekommande undervisningen i ordningspolistjänst torde endast böra omfatta teoretisk ordningspolistaktik med därtill anknutna tillämpningsövningar, anordnade såsom s. k. krigsspel. Oaktat det utrymme, ordningspolistaktiken erhållit i den föreslagna mellersta klassen, har undervisning i denna gren upptagits i förevarande klass med hänsyn till betydelsen av att ett befäl i poliskommissaries tjänsteställning är i stånd att bemästra ordningspolistaktikens svårare uppgifter. De sakkunniga vilja betona, att huvudvikten vid undervisningen bör läggas å ledarens uppgifter. Såsom antytts, skulle undervisningen avse dels föreläsningar i teoretisk ordningspolistaktik dels ock tillämpningsövningar. Vid föreläsningarna böra de polistaktiska principerna mera ingående behandlas och närmare utvecklas, varjämte masspsykologi bör bliva föremål för någon behandling. Till föreläsningar torde böra anslås 25 timmar. Tillämpningsövningar synes böra

hållas till ett antal av 8, envar om 3 timmar, tillsammans 24 timmar. Undervisningen i ämnet skulle alltså omfatta sammanlagt 49 timmar.

Den närmare fördelningen av detta antal lektionstimmar framgår av följande utkast till studieplan.

	Timantal	
	Föreläsningar	Övningar
I. Teoretisk polistaktik.		
1. Befällets ställning och arbetsuppgifter inom ordningspolistjänsten	2	
2. Utarbetande av taktiska planer	2	
3. Polisstyrkors taktiska indelning	3	
4. Taktiska principer vid användande av polisstyrkor	11	
5. Speciella synpunkter i fråga om polisstyrkas användande i stad och på landsbygd	5	23
II. Masspsykologi	2	
III. Polistaktiska tillämpningsövningar, 8 à 3 timmar		24
Summa	25	24
	49	

Under *övergångstiden* torde timantalet behöva utökas med 10 timmar för inlärandet i främsta rummet av mera elementära grunder i ordningspolistaktik och med sammanlagt 6 timmar för 2 tillämpningsövningar, tillhopa 16 timmar.

2. Kriminalpolistjänst.

I mellersta klassen hava de förhållanden, som äro förknippade med brottsutredningars ledning och organisation, i någon mån berörts. Detta har dock ej kunnat ske i den omfattning, som är erforderlig för blivande kommissarier. På grund härav måste tid för detta ändamål anslås i förevarande klass. Vidare må framhållas, att det befäl, varom nu är fråga, knappast kan anses besitta kriminalistisk allmänbildning, om den ej äger kännedom om kriminalpolisens organisation och utveckling i Sverige jämte vissa främmande länder samt om den verksamhet, som utövas av internationella kriminalpoliskommissionen. Ett par timmars undervisning härutinnan bör därför meddelas i denna klass. De sakkunniga anse, att till undervisning i förevarande, huvudsakligen till *kriminaltaktiken* hänförliga del av kriminalpolistjänsten böra anslås 11 timmar.

Jämväl *kriminaltekniken* synes i vissa hänseenden böra bliva föremål för mera djupgående studier. Hit böra särskilt vissa delar av såväl den allmänna som den speciella spårläran. Sålunda bör i den speciella spårläran mordet, mordbrandsbrottet, inbrottet och förfalskningsbrottet upptagas till mera

ingående behandling. Vidare torde i detta ämne några timmar, förslagsvis 9, böra anslås till föreläsningar i *varukännedom*. För kriminalpolis mannen är det av stor vikt att äga någon kännedom om utseendet och beskaffenheten av vissa ämnen och föremål, som ur kriminalistisk synpunkt kunna vara av intresse. Hit höra ädelstenar, gifter, förfalskade livsmedel, abortivmedel m. m. Måhända borde undervisningen i detta ämne rätteligen äga rum redan i mellersta klassen. De sakkunniga ha emellertid för sin del stannat vid att föreslå meddelande av undervisningen först i kommissarieklassen. I sin helhet bör undervisningen i kriminalteknik enligt de sakkunnigas mening omfatta 47 timmar.

Ett utkast till timplan i ämnet kriminalpolistjänst följer här nedan.

I. <i>Kriminaltaktik.</i>	Timantal	
1. Kriminalpolisens utveckling och organisation i Sverige och vissa främmande länder	2	
2. Organiserandet av kriminalpolisutredningar med särskilt avseende fäst vid undersökningsledarens uppgifter	8	
3. Internationella kriminalpoliskommissionens verksamhet..	1	11
II. <i>Kriminalteknik.</i>		
1. Valda delar av den allmänna spårläran	5	
2. Speciell spårlära		
a. Mord	3	
b. Mordbrand	4	
c. Inbrott	2	
d. Förfalskningar	8	
3. Laboratoriemetoder		
a. Kriminalfotografering	4	
b. Analytiska förfaranden och demonstrationer av de vanligaste metoderna	12	
4. Varukännedom (omfattande ädelstenar, guld- och silverstämplor, livsmedelsförfalskningar, abortivmedel, narkotika m. m.)	9	47
		58

Sammanlagda undervisningstiden i kriminalpolistjänst skulle alltså omfatta 58 timmar.

Under *övergångstiden* krävas ytterligare undervisningstimmar för ämnets såväl taktiska som tekniska del till ett antal av 69, fördelade enligt denna plan.

I. *Kriminaltaktik.*

	Timantal	
1. Förhörsteknik	4	
2. Vittnes- och förhörpsykologi	15	
3. Allmän kriminalpsykologi och rättspsykiatri	16	
4. Kriminaltaktiska synpunkter vid brottsutredningar	10	45

II. *Kriminalteknik.*

1. Avbildningslära	4	
2. Allmän spårlära	10	
3. Speciell spårlära	10	24
		69

Totala undervisningstiden i kriminalpolistjänst skulle alltså under övergångstiden uppgå till 127 timmar.

3. Polisförfattningar.

För befäl i poliskommissaries tjänsteställning synes fördjupad insikt i den praktiska tillämpningen av vissa polisförfattningar vara önskvärd. Med hänsyn till den av de sakkunniga föreslagna utökningen av timantalet i samma ämne i såväl nuvarande lägre som högre klassen förutsätta de sakkunniga, att samtliga för tjänsten mera viktiga polisförfattningar genomgåts i nämnda klasser. Åtskilliga av dessa författningar erbjuda emellertid i en del hänseenden sådana svårigheter, att det syntes nödigt anslå ytterligare tid för genomgående av vissa delar av desamma. Exempel på sådana författningar erbjuda näringsfrihetsförordningen, lotteriförordningen, lagen med särskilda bestämmelser angående olovlig befattning med spritdrycker och vin, förordningen angående explosiva varor samt vapenkungörelsen. Det har syntes de sakkunniga angeläget, att denna undervisning sker i form av seminarieövningar, så anordnade, att varje deltagare efter viss förberedelse tid får inför klassen föredraga av läraren förelagd tolkningsfråga. Härmed följer ock, att eleverna få någon övning i att föredraga, vilket ur utbildningssynpunkt icke saknar värde. Till de föreslagna seminarieövningarna torde 20 timmar böra anslås.

4. Straffrätt med straffprocessrätt.

Enligt vad erfarenheten givit vid handen erbjuda åtskilliga ofta tillämpade lagrum inom detta ämne stora tolkningssvårigheter för polismännen. Det torde emellertid ej vara lämpligt eller erforderligt att ägna tolkningen av dessa lagrum en mera ingående behandling i mellersta klassen. I en kurs, avsedd för det högre befälet, synes emellertid en dylik undervisning vara på sin plats. Här åsyftas huvudsakligen vissa partier av den allmänna straff-

rätten samt de lagrum i strafflagens speciella del, som avse brott mot offentlig myndighet, förfalskning, mened, misshandels- och frihetsbrott, ärekränkning, mordbrand, tjuvnad, rån, bedrägeri, konkursförbrytelser och brott av ämbetsmän. Till undervisningen i detta ämne torde böra anslås 40 timmar.

5. Revisionslära.

Den undervisning i bokföring, som meddelas i mellersta klassen, avser huvudsakligen att bibringa eleverna insikt i bokföringens allmänna grunder. Vid brott, där mera invecklad bokföring skall utredas, är det nödvändigt, att utredningens ledare någorlunda behärskar de vanligaste revisionsmetoderna. Enligt de sakkunnigas uppfattning böra till undervisningen i revisionslära anslås 20 timmar.

Under *övergångstiden* bör undervisning i bokföring meddelas. Härför erfordras en tid av 35 timmar.

Såsom tidigare erinrats, bör under *övergångstiden* ämnet *socialkunskap* behandlas. Härför erfordras 14 timmar.

De sakkunniga, som enligt vad förut angivits samrått med luftskyddsinspektionen, hava övervägt frågan, huruvida undervisning i *gasskydds- och luftskyddstjänst* bör meddelas jämväl i denna klass. Efter överläggningar i frågan hava de sakkunniga och inspektionen ansett lämpligast, att undervisningen i nämnda ämne meddelas genom inspektionens försorg. Det torde emellertid ur olika synpunkter vara ändamålsenligt, att undervisningen, som enligt gjord uppskattning kommer att omfatta 14 timmar, anordnas i avslutning till kommissarietklassen, sedan klassen genomgått. Under *övergångstiden* tillkommer en kurs om 60 timmar.

Sammanfattning.

Undervisningen i dess helhet i kommissarietklassen fördelar sig å de olika ämnena enligt förslaget på sätt framgår av följande tablå.

Ä m n e	Antal lektionstimmar	
	efter genomförd organisation	under övergångstiden
1. Ordningspolistjänst	49	65
2. Kriminalpolistjänst	58	127
3. Polisförfattningar	20	20
4. Straffrätt med straffprocessrätt..	40	40
5. Revisionslära	20	55
6. Socialkunskap	—	14
Summa	187	321

Då undervisningen per dag torde böra omfatta 4 timmar i genomsnitt, skulle klassen kunna genomgås å omkring 8 respektive 13 veckor eller i runt tal 2 respektive 3 månader. Härtill kommer undervisningen i gasskydds- och luftskyddstjänst under ett par dagar respektive drygt en vecka.

10 KAP.

Polischefskursen.

Allmänna synpunkter.

Tidigare polischefskurs.

På sätt de sakkunniga förut anmärkt, hölls våren 1936 en utbildningskurs vid Stockholms polisverk för blivande landsfogdar. Undervisningen vid kursen avsåg såväl teoretisk som praktisk utbildning. Den teoretiska delen omfattade ämnena polisförfattningar, ordningspolistjänst, kriminalpolistjänst och bokföring, varjämte vissa föreläsningar i specialämnena höllos.

Timantalet utgjorde i polisförfattningar 40, kriminalpolistjänst 179, ordningspolistjänst 40, bokföring 20.

Den praktiska utbildningen bestod i omkring 3 veckors tjänstgöring i ordningspolistjänst i Stockholm.

De sakkunniga.

Den plan för utbildning, som låg till grund för 1936 års landsfogdekurs, synes i huvudsak böra följas vid anordnandet av en ny polischefskurs. Det torde få anses, att den teoretiska undervisningen i landsfogdekursen i stort sett var av betydande värde ur utbildningssynpunkt. Att jämkningar i kursplanen kunna påkallas av de erfarenheter, som denna i sitt slag första kurs kommit att ge, är emellertid helt naturligt. Förändringar synas de sakkunniga också kunna föränledas av det förhållandet, att deltagarna i en polischefskurs, åtminstone den som nu närmast synes böra anordnas, torde hava mindre facklig förbildning än deltagarna i landsfogdekursen. Medan flertalet av dessa under ganska avsevärd tid utövat högre polischefsbefattning och därunder förvärvat åtskillig erfarenhet av praktiskt polisarbete samt även i vissa fall på egen hand förskaffat sig teoretisk utbildning, torde deltagarna i en polischefskurs i dessa hänseenden komma att stå tillbaka för landsfogdarna. Det är tydligt, att en icke obetydlig utökning av undervisningstiden av denna grund är påkallad i en blivande polischefskurs.

Av det nu anförda följer, att samma ämnen böra upptagas i en polischefskurs som i landsfogdekursen. Ämnet rättsmedicin, som vid landsfogdekursen ingick i ämnet kriminalpolistjänst, torde emellertid böra upptagas såsom

självständigt ämne. Såsom nya ämnen synas böra upptagas socialkunskap och bruket av tjänstevapen.

De särskilda ämnena m. m.

De sakkunniga.

1. Ordningspolistjänst.

I detta ämne meddelades i landsfogdekursen undervisning i 40 timmar.

Deltagarna i en polischefskurs torde i allmänhet icke kunna antagas äga några teoretiska förkunskaper i detta ämne. I flertalet fall hava de säkerligen icke heller någon större praktisk erfarenhet av ordningspolistjänst. Såsom förut anförts, torde de i nu nämnda hänseende vara deltagarna i landsfogdekursen underlägsna och fördenskull behöva en icke obetydligt utökad undervisning.

Med hänsyn till elevernas allmänna förbildning torde 20 timmar vara tillfyllest för att bibringa dem det viktigaste av vad som genomgås i skolan rörande det mera praktiskt betonade polisarbetet.

Huvudvikten vid undervisningen i detta ämne torde böra läggas å den teoretiska polistaktiken jämte till denna knutna tillämpningsövningar. Vid meddelande av undervisning i teoretisk polistaktik bör i denna kurs särskild uppmärksamhet ägnas åt polisbefälets taktiska uppgifter. De sakkunniga föreslå, att den teoretiska kursen i polistaktik får omfatta 23 timmar samt att tillämpningsövningarna bestämmas till 15, envar om 3 timmar. Den tid, som den teoretiska polistaktiken jämte de därtill hörande tillämpningsövningarna skulle upptaga, komme således att uppgå till 68 timmar. Därest 2 timmar ansloges till föreläsningar i masspsykologi, skulle ordningspolistjänsten härigenom komma att upptaga 90 timmar.

Den närmare fördelningen av detta antal lektionstimmar framgår av följande utkast till studieplan.

	Timantal	
	Föreläsningar	Övningar
I. Den praktiska ordningspolistjänstens grunder ..	20	
II. Teoretisk polistaktik = kommissarieklassen (se s. 54)	23	
III. Masspsykologi	2	
IV. Polistaktiska tillämpningsövningar, 15 à 3 timmar		45
	Summa 45	45
	90	

2. Kriminalpolistjänst.

Ämnet omfattade i landsfogdekursen, bortsett från rättsmedicin, som här upptages självständigt, 167 timmar, fördelade på följande sätt.

<i>Kriminaltaktiska ämnen.</i>	Timantal
Kriminaltaktik	10
Synpunkter på stöld, inbrott och bedrägeribrotten . .	4
Förhörsteknik	6
Kriminalpsykologi och rättspsykiatri	14
Polishundens användning	3
	<hr/> 37

<i>Kriminaltekniska ämnen.</i>	Timantal
Allmänt om kriminalteknikens historia och metodologi	2
Signalementslära	7
Fingeravtryck	8
Skissering	9
Fotografering	11
Spårlära	39
Vapenlära	5
Laboratoriemetoder	12
Skriftförfalskning	4
Undersökningar av mord	12
Undersökningar av inbrott	7
Undersökningar av mordbrand	14
	<hr/> 130

Att timantalet i kriminaltaktik var så ringa i jämförelse med timantalet i kriminalteknik berodde därpå, att flertalet deltagare i landsfogdekursen hade en ganska avsevärd erfarenhet i kriminaltaktik, medan förhållandet var det motsatta i kriminalteknik.

Vid utarbetande av ny plan för ämnet i en polischefskurs hava de sakkunniga ansett sig böra utgå från att deltagarna som regel besitta föga erfarenhet i kriminaltaktik. Planen bygger på att deltagarna i princip i tillämpliga delar skola inhämta kommissarieklassens, mellersta klassens och — delvis — lägre klassens kurser i kriminalpolitjänst. Särskilt avseende har emellertid fästs vid att deltagarna skola behärska ämnet från undersökningsledarens och åklagarens ståndpunkt samt att de på grund av sin högre bildningsgrad lättare kunna förvärva de erforderliga kunskaperna. De sakkunniga hava uppskattat det för undervisningen i kriminaltaktik erforderliga timantalet till 93; landsfogdekursens timantal var såsom förut angivits 37. Till jämförelse kan nämnas, att de tre ovannämnda klassernas sammanlagda timantal i ämnet är 135.

Samma synpunkter hava varit rådande vid utarbetandet av planen för undervisningen i kriminalteknik. Ett timantal av 181 har här ansetts erforderligt. Ökningen av timantalet i jämförelse med landsfogdekursen är

51 och motiveras av att samtliga ämnen behandlas grundligare i polischefs-kursen samt att det nya ämnet *varukännedom* ansetts böra tillkomma.

De olika ämnenas fördelning framgår av nedanstående utkast till timplan:

Kriminaltaktik.

<i>Sammanfattning</i>	Timantal	
I. Spaningslära	27	
II. Förhörsteknik	8	
III. Vittnes- och förhörpsykologi	15	
IV. Allmän kriminalpsykologi och rättspsykiatri	16	
V. Kriminaltaktiska synpunkter vid brottsutredningar	27	93
I. Spaningslära.		
1. Efterspaningsväsendets organisation och allmänna grunder.		
a. Kriminalpolisens utveckling och organisation i Sverige och vissa främmande länder	2	
b. Internationella kriminalpoliskommissionens verksamhet	1	
c. Allmänna regler för brottsundersökningar	12	
d. Kriminalpolisens registraturer	1	
e. Informationskällor (mantalsregister, telefon, telegraf, post, pantbanker m. m.)	2	
f. »Polisunderrättelser»	1	
g. Alarm- och bevakningsplaner m. m.	2	
h. Tekniken vid kropps- och husrannsakan	2	
2. Individuell spaning.		
a. Allmänt	1	
b. Skuggningar m. m.	2	
c. Tekniska hjälpmedel	1	27
II. Förhörsteknik.		
1. Tillåtna och otillåtna frågor m. m.	2	
2. Förhørsplaner m. m.	2	
3. Förhörets individuella anpassning	1	
4. Alibibevisning	2	
5. Konfrontationer	1	8
III. Vittnes- och förhörpsykologi	15	
IV. Allmän kriminalpsykologi och rättspsykiatri	16	
V. Kriminaltaktiska synpunkter vid brottsutredningar.		
1. Allmänna synpunkter	8	
2. Vallningar, rekonstruktioner m. m.	1	
3. Mord	2	
		Transport 11 66

		Timantal	
	Transport	11	66
4. Mordbrand		2	
5. Bedrägeri		3	
6. Stöld		3	
7. Inbrott		3	
8. Sedlighetsbrott		2	
9. Utpressning		1	
10. Utredningar om spelapparater		2	27
			<u>93</u>

Kriminalteknik.

<i>Sammanfattning.</i>	Timantal				
	Föreläsningar		Övningar		
I. Signalementslära	11		12		
II. Avbildningslära	16		20		
III. Allmän spårlära	21		12		
IV. Speciell spårlära	45		4		
V. Laboratoriemetoder	26		5		
VI. Varukännedom	9		—		
	<u>128</u>		<u>53</u>		
				181	
I. Signalementslära.					
1. Upprättande av signalement	5		5		
2. Fingeravtryck	5		5		
3. Identifiering av lik	1	11	2	12	
II. Avbildningslära.					
1. Skissering (med hemuppgifter)	5		4		
2. Fotografering	8		12		
3. Avgjutningsmetoder	2		4		
4. Diverse	1	16	—	20	
III. Allmän spårlära.					
1. Fingeravtryck på brottsplatsen	2		4		
2. Diverse avtryck såsom handflate- och fotsule- avtryck m. m.	—		1		
3. Fotspår	1		3		
4. Gångbilder	1		—		
5. Spår av fordon m. m.	1		—		
	<u>Transport</u>	5	27	8	32

	T i m a n t a l			
	Föreläsningar		Övningar	
Transport	5	27	8	32
6. Skårspår	1		2	
7. Vapenlära	5		1	
8. Diverse spår såsom hår, fibrer m. m.	3		—	
9. Fläckar av blod och andra ämnen	5		1	
10. Diverse	2	21	—	12
<hr/>				
IV. Speciell spårlära.				
1. Mord	6		1	
2. Mordbrand	14		—	
3. Stöld	1		—	
4. Inbrott	9		—	
5. Förfalskningar	11		2	
6. Poststöld m. m.	1		1	
7. Trafikolyckor	3	45	—	4
<hr/>				
V. Laborariemetoder.				
1. Kriminalfotografering	8		4	
2. Mikroskopering och mikrofotografering	2		1	
3. Undersökningar i ultraviolett ljus m. m.	1		—	
4. Framkallning av bortfilade nummer	1		—	
5. Analytiska förfaranden och demonstration av de vanligaste metoderna	12		—	
6. Diverse	2	26	—	5
<hr/>				
VI. Varukännedom (omfattande ädelstenar, guld- och silverstämplar, livsmedelsförfalskningar, abortivmedel, narkotika m. m.)			9	—
<hr/>				
	128			53
<hr/>				
	181			

3. Polisförfattningar.

Undervisningen i detta ämne omfattade 40 timmar i landsfogdekursen.

Måhända kunde det synas, som om ämnet polisförfattningar icke borde medtagas å schemat i en polischefskurs, där det stora flertalet deltagare, åtminstone tillvidare, torde kunna förväntas vara juris kandidater. Att märka är emellertid, att någon undervisning i polisförfattningar icke ingår i kursplanerna för juris kandidatexamen samt att det måste anses vara ett oeftergivligt krav, att en polischef äger goda kunskaper i sådana polisförfattningar, med vilka han ständigt kommer i beröring. För en allmän

genomgång av dessa författningar krävas 40 timmar. Härtill kommer, att förevarande lagstiftning i vissa partier erbjuder åtskilliga tolkningssvårigheter, t. ex. polislagen, polisreglementet, ordningsstadgan, näringsfrihetsförordningen, lotteriförordningen, nykterhetslagstiftningen m. m. För en grundligare behandling av sådana partier hava de sakkunniga funnit ytterligare 20 lektionstimmar erforderliga. Att undervisningen, på sätt förut vid behandlingen av ämnet i den hittillsvarande högre, enligt förslaget den mellersta, klassen framhållits, bör i möjligaste mån få en praktisk inriktning är tydligt, liksom ock att inlärande av minneskunskap icke bör förekomma. Sålunda böra deltagarna vid tentamen äga tillgång till de författningar, om vilkas tillämpning är fråga, något som de kunna påräkna i sin framtida verksamhet, och alltså vara befriade från att inlära olika detaljbestämmelser. Det av de sakkunniga för ämnet i sin helhet föreslagna timantalet betyder en utökning av landsfogdekursens timantal från 40 till 60.

4. Rättsmedicin.

Ämnet omfattade under landsfogdekursen 12 timmar.

Enligt de sakkunnigas uppfattning böra deltagarna närvara vid ett par rättsmedicinska obduktioner, vilket ur olika synpunkter skulle vara av värde. Då varje obduktion kan beräknas draga en tid av 3 à 4 timmar, torde 8 timmar böra anslås för ändamålet och ämnet alltså omfatta sammanlagt 20 timmar.

5. Bokföring med revisionslära.

Å schemat för landsfogdekursen omfattade ämnet bokföring 20 timmar. Enligt vad deltagarna själva framhållit var den tillmätta undervisningstiden alldeles för knappt tilltagen. Då tillfredsställande kunskaper i detta ämne äga stor betydelse för blivande polischefer, i synnerhet vid utredning av konkursförbrytelser, samt undervisning i revisionslära jämväl bör meddelas, föreslå de sakkunniga en utökning av timantalet till 50.

6. Socialkunskap.

Undervisning i detta ämne meddelades icke deltagarna i landsfogdekursen. Då ämnet emellertid synes böra bliva föremål för behandling i en polischefskurs, har härför beräknats ett timantal av 10.

7. Bruket av tjänstevapen m. m.

Detta ämne hade icke fått någon plats anvisad å schemat för landsfogdekursen. Emellertid synes det önskvärt, att de blivande polischeferna få öva

sig i bruket av pistol. Vidare torde deltagarna böra erhålla någon undervisning i sabelfäktning m. m. Till nämnda övningar och undervisning synas böra anslås 23 timmar, därav 15 till skjutövningar och 8 timmar i övrigt.

8. Praktiska övningar och studiebesök.

I anslutning till undervisningen i ämnena kriminalpolis-tjänst och ordningspolis-tjänst synas böra anordnas praktiska övningar och studiebesök i samma omfattning och efter enahanda plan som föreslagits för mellersta klassen (se s. 33 o. 39). Härför torde alltså åtgå omkring en vecka.

Såsom förut anmärkts, fullgjorde deltagarna i landsfogdekursen under omkring 3 veckor praktisk tjänstgöring inom Stockholms stads polisdistrikt. Ifrågasvarande tjänstgöring var huvudsakligen förlagd till de olika polisvakt-distriktens stationer.

Erfarenheten har givit vid handen, att den praktiska nyttan av en sådan tjänstgöring varit ringa. Stora svårigheter torde ur olika synpunkter möta att på ett tillfredsställande sätt utnyttja den tid, som anslås för fullgörande av dylik tjänstgöring. De sakkunniga hava därför icke upptagit någon motsvarighet härtill i sitt förslag. I viss mån torde en ersättning härför erbjudas deltagarna i ämnet ordningspolis-tjänst, som bland annat avser att bibringa eleverna det viktigaste av vad som genomgås i polisskolan rörande det mera praktiskt betonade polisarbetet.

Enligt från luftskyddsinspektionen erhållna upplysningar komma genom inspektionens försorg att anordnas för polischefer avsedda kurser i *gasskydds- och luftskyddstjänst*. Då deltagarna i polischeferkurserna merendels torde få antagas stå i början av sin bana och först efter någon tids förlopp kunna beräknas komma att bekläda poster såsom luftskyddschefer, har det syntts såväl de sakkunniga som inspektionen mindre lämpligt att i direkt anslutning till polischeferkurserna anordna en större kurs i gasskydds- och luftskyddstjänst. Däremot torde en mindre kurs böra anordnas på nämnda sätt. Till denna, i vilken undervisning bör meddelas i luftskyddslagstiftningen och dess tillämpning, torde åtgå 14 timmar.

Sammanfattning.

Undervisningen i dess helhet vid polischeferkursen fördelar sig å de olika ämnena enligt studieplanen för 1936 års landsfogdekurs och enligt förslaget på sätt framgår av följande tablå.

Ä m n e	Antal lektionstimmar	
	vid 1936 års landsfogde- kurs	enligt förslaget
1. Ordningspolistjänst	40 ¹	90
2. Kriminalpolistjänst	167	274
3. Polisförfattningar	40	60
4. Rättsmedicin	12	20
5. Bokföring med revisionslära	20	50
6. Socialkunskap	—	10
7. Bruket av tjänstevapen m. m. . .	—	23
Summa	279	527

¹ Därjämte praktisk tjänstgöring omkring 3 veckor.

Härtill kommer enligt förslaget en vecka, som skulle anslås till praktiska övningar och studiebesök. Då den teoretiska undervisningen — i enlighet med vad förhållandet var i fråga om landsfogdekursen — genomsnittligt torde böra omfatta 4 timmar om dagen, skulle polischefskursen kräva en tid, praktiska övningar och studiebesök samt gas- och luftskyddskursen inberäknat, av omkring 22 veckor eller nära 5 månader. Den kurs, som enligt de sakkunnigas mening bör anordnas så snart som möjligt under nästa budgetår, måste således, därest den skall slutföras under år 1938, börja redan omkring mitten av juli. Detta förutsätter i sin tur, att beslut om kursens anordnande föreligger helst redan i maj 1938 för vinnande av tillräckligt rådrom för ansökningstid, prövning av ansökningar, ordnande av vikariat för deltagarna m. m. Någon svårighet för skolan att medhinna erforderliga förberedelsearbeten torde ej föreligga.

11 KAP.

Polissystrarnas utbildning.

Allmänna synpunkter.

Polissystrarnas nuvarande utbildning och arbetsuppgifter.

Vid poliskåreerna i Stockholm, Göteborg och Malmö finnas anställda kvinnliga befattningshavare, kallade polissystrar, i Stockholm 10, i Göteborg 5 och i Malmö 3; i sistnämnda stad har dock allenast en polissyster full sysselsättning med polisgöromål. Anställning av polissyster skedde första gången i Stockholm 1909, i Göteborg 1910 och i Malmö 1934.

Några särskilda för hela riket gemensamma bestämmelser med avseende å kompetensfordringarna för vinnande av anställning såsom polissyster finnas ej. Normalinstruktionen för polispersonalen upptager emellertid under 25 § en bestämmelse av innehåll, att genomgång av polis-skola icke är erforderlig för vinnande av ordinarie anställning såsom polissyster. Av polis-

systrarna har dock en genomgått sådan skola, nämligen polisskolan i Göteborg. I stället för polisskola har viss annan utbildning fordrats av polissystrarna. De krav, som härutinnan uppställts, variera i viss mån de olika städerna emellan men kunna sägas i huvudsak gå ut på — förutom den allmänbildning genomgång av 8-klassigt läroverk eller motsvarande läroanstalt medför — sjuksköterskeutbildning i förening med visst socialt arbete. Från polisen i Göteborg har uppgivits, att kravet på sjuksköterskeutbildning sannolikt i framtiden ej kommer att upprätthållas utan att en mera fyllig social utbildning såsom examen från socialvetenskapliga institutet skall fordras.

De arbetsuppgifter, som enligt meddelade föreskrifter tillkomma polis-systrarna, växla i de skilda städerna. I stort sett åligger det polissystrarna i samtliga tre städer att taga hand om på polisstation införda kvinnor och barn, att å allmänna platser hålla tillsyn däröver, att kvinnor och barn icke bettla, att vara närvarande då kvinna anhålles eller husrannsakan företages hos kvinna, att mottaga och anteckna anmälan, som göres av kvinna angående våldtäkts-, fosterfördrivnings- eller sedlighetsbrott, att hålla förhör angående dylika brott med kvinnlig målsägare eller kvinnligt vittne men ej med misstänkt kvinna, att vara närvarande vid förhör å kriminalstation med kvinna, som misstänkes för brott eller lösdriveri, samt att utföra spaningsuppdrag, som i varje särskilt fall åläggas dem av vederbörande befäl. Av redogörelsen framgår, att polissystems åligganden i huvudsak hänföra sig till kriminalpolistjänsten, och i själva verket tillhör flertalet polissystrar kriminalavdelningarna.

Reformkrav.

Av Fredrika-Bremer-Förbundet hava de sakkunniga den 7 december 1937 mottagit en skrivelse, däri förbundet hemställer, att de sakkunniga i samband med utredning rörande polisskolans organisation ville förorda, att kvinnor erhöles tillträde till polisskolan. Till stöd för denna framställning anför förbundet inledningsvis:

Det synes förbundet synnerligen angeläget, att när polisskolans undervisningsuppgifter äro föremål för överbäganden och omläggning, jämväl spörsmålet om kvinnors tillträde till denna skola upptages till lösning. Sedan trettio år tillbaka hava polissystrar tjänstgjort inom svenskt polisväsen. Erfarenheten har därunder visat, att kvinnlig arbetskraft har en betydelsefull uppgift att fylla inom detta verksamhetsområde. Från starten 1908, då två polissystrar tillsattes vid Stockholms poliskår, har deras antal nu vuxit till ett 20-tal, fördelade på rikets tre största städer. Inom ett betydande antal av våra medelstora städer är även för närvarande frågan om anställande av kvinnliga poliser aktuell.

Förbundet ingår därefter å polissystrarnas arbetsuppgifter och framhåller, att deras arbetsfält under årens lopp betydligt utvidgats. Det förutsättes sålunda, anför förbundet, i gällande instruktion, att hos Stockholms polis anställda kvinnor skola, i vad gäller kvinnor och barn, utföra i det närmaste samma arbete som den manliga polisen och i viss mån anförtrors de även sådana arbetsuppgifter. En polissyster har emellertid icke rätt att leda för-

hör, vilket vore det naturliga då det gäller kvinnor och barn. För att vara förhørsledare fordras överkonstapels grad,¹ som icke kan innehas av kvinnliga polisanställda, så länge utbildningen vid polisskolan är stängd för dem. Förbundet anför vidare:

I Stockholm äro emellertid polisens arbetsuppgifter differentierade och uppdelade på många olika avdelningar. Förhållandet är i viss mån olika i mindre städer. Även där gör sig, såsom ovan nämnts, behovet starkt gällande av kvinnor i polisens tjänst. Hindret för att där anställa kvinnor har ofta angivits vara, att de uppgifter av mera social natur som i första hand avses att fullgöras utav i polisens tjänst anställda kvinnor icke äro kvantitativt tillräckliga för att fylla ett par personers arbetstid. Bland sådana uppgifter av mera social natur må nämnas utredningar angående den vanartade och sedeslösa kvinnliga ungdomen, ingripanden som föranledas av lag angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar, omhändertagande av sinnessjuka eller hemlösa kvinnor och vilsekomna barn, ingripande mot bettlande kvinnor och barn, övervakande av parker och barns lekplatser o. s. v. I mindre stadskommuner låter det sig icke tänkas att anställa kvinnliga poliser, såvida icke dessa skulle vara kompetenta ej blott att verkställa förberedande undersökningar utan även att leda förhör, uppsätta rapporter och slutföra undersökningar i ärenden rörande kvinnor och barn.

Vi anse oss böra framhålla att även för utförande av de uppgifter som för närvarande fullgöras av kvinnor i polisens tjänst kräves en allsidig utbildning och särskilt de yngre polissystrarna känna bristerna i sina kunskaper och äro angelägna att få en utbildning, som kvalificerar dem till de uppgifter, som de enligt sina instruktioner skola utföra.

Det är också med hänsyn till arten och omfattningen av polissystrarnas arbete, som under de senare åren polissystrarnas utbildningsförhållanden särskilt inom intresserade kvinnokretsar varit föremål för kritik.

De allmänt tillämpade villkoren för kvinnors inträde på polisbanan äro fullständig sjuksköterskeutbildning och därjämte utbildning för socialt arbete eller erfarenhet av sådant arbete. Beträffande denna förutbildning är att anmärka att kunnighet i sjukvård, särskilt i sinnessjukvård, väl är av stort värde för arbetet inom polisen, men att då ett flertal kvinnor äro anställda inom samma poliskår, sjukvårdsutbildning icke behöver krävas av samtliga. Vidare har kritiken riktats mot att den speciella utbildning i polisgöromål, som hittills meddelats polissystrarna efter antagandet inskränkt sig till en helt kort kurs — förutom i Stockholm anställda torde icke någon kurs vara anordnad — under det att tillträde till polisskolan med dess längre och grundligare undervisning, såsom i det föregående berörts, hittills förvägrats dem. Då den utbildning polisskolan ger, i vad angår den lägre kursen, dessutom är obligatorisk för samtliga manliga poliser, komma de från skolans undervisning utestängda polissystrarna att hänvisas till ett lägre tjänsteplan och deras såväl verksamhet som ställning oundgängligen lida avbräck.

Sedan förbundet berört förhållandena i vissa främmande länder — se här nedan — anför förbundet vidare:

¹ Några bestämmelser härom finnas icke meddelade och i praxis uppställs ej heller någon sådan fordran.

Vi vilja i detta sammanhang påpeka, att i andra europeiska länder, där kvinnlig polis kommit till användning, det är betydligt bättre sörjt för utbildningen än hos oss.

Sådana erfarenheter från utlandet äro ägnade att stärka kravet på att den fullständigare utbildning, som meddelas i polis-skolan i Stockholm, skall göras tillgänglig även för kvinnor. Om så sker, kan, därom äro vi övertygade, detta endast bliva till gagn för samhället.

Förvärvandet av grundligare fackkunskaper skulle på ett effektivare sätt än hittills rusta de hos polisen anställda kvinnorna för deras dagliga arbetsuppgifter. Vidare skulle därigenom möjlighet till befordran inom polistjänsten beredas dem. Och för polisarbetet skulle det väl endast kunna bliva till båtad om kvinnliga synpunkter och kvinnlig erfarenhet finge göra sig gällande även för högre poster.

Utbildningen i grannländerna m. m.

Rörande den utbildning, som meddelas kvinnliga befattningshavare vid polisväsendet i grannländerna, hava de sakkunniga erfarit, att i *Finland* någon särskild utbildning ej är anordnad, men att i *Danmark* och *Norge* uppställts den fordran, att aspiranter till tjänst som kvinnlig befattningshavare vid polisen före anställningens erhållande skola hava genomgått samma polis-konstapelskurs som de manliga befattningshavarna.

Beträffande förhållandena i utlandet i övrigt hava de sakkunniga ej ansett en närmare utredning nödvändig. Fredrika-Bremer-Förbundet anför i detta avseende bland annat, att i *Tyskland* tillämpas en långvarig utbildning för kvinnliga polisen, vilken avslutas med en för kvinnliga och manliga elever gemensam 1-årig kurs vid en statlig polis-skola i Berlin, samt att jämväl i *England* undervisning meddelas för kvinnor i polis-skola.

De sakkunniga.

I det anförande till statsrådsprotokollet, som chefen för socialdepartementet höll vid utverkandet av Kungl. Maj:ts bemyndigande att tillkalla de sakkunniga, berördes icke frågan om polissystrarnas utbildning. Redan innan Fredrika-Bremer-Förbundets framställning till de sakkunniga gjordes, hade frågan emellertid upptagits till dryftande. Vid dess behandling hava de sakkunniga ansett sig böra utgå från nu rådande förhållanden, med beaktande likväl av den framtida utveckling, som syntes sannolik.

I samtliga de städer, där polissystrar nu äro anställda, hava deras huvudsakliga arbetsuppgifter kommit att förläggas till kriminalpolisavdelningen. Detta är ganska naturligt, då å ena sidan de till ordningspolistjänsten hörande, för polissystrar lämpade arbetsuppgifterna näppeligen skulle hava räckt till att utfylla arbetstiden för dem och å andra sidan avsaknad av polissystrar å kriminalpolisavdelningen skulle hava lett till olägenhet. Att sålunda polissystrar fullgöra arbetsuppgifter av jämförelsevis kvalificerat slag utan att hava erhållit någon egentlig polisutbildning synes mindre tillfredsställande. Enligt vad Fredrika-Bremer-Förbundet anført i sin förutberörda framställning känna också polissystrarna själva, särskilt de yngre, bris-

terna i sina kunskaper och äro angelägna att få en utbildning, som kvalificerar dem till de uppgifter, de skola utföra. Även ur den synpunkten, att polissystrarna icke genom bristande utbildning skola gå miste om den förbättrade ställning i tjänstehänseende, som eljest kunnat komma i fråga för dem, torde åtgärder för deras polisutbildning böra vidtagas.

Vid planläggningen av en sådan utbildning, vilken torde böra förläggas till polisskolan i Stockholm, synes det avgörande böra vara de arbetsuppgifter, varmed polissystrarna nu äro sysselsatta eller som skäligen kunna väntas bliva dem tillagda. Med denna utgångspunkt torde undervisning ej behövas i flertalet av de ämnen, som förekomma å polisskolans timplaner. Enligt de sakkunnigas åsikt är undervisning påkallad allenast i följande ämnen, nämligen *kriminalpolistjänst*, *polisförfattningar*, *straffrätt med straffprocessrätt*, av civilrätt *äktenskaps- och barnarätt*, *rättsmedicin*, *socialkunskap* och *samarithjälp*. Å schemat skulle däremot ej behöva upptagas ämnena ordningspolistjänst, svensk stats- och kommunalkunskap, övriga delar av civilrätten, exekutionsväsende, modersmålet, maskinskrivning, välskrivning, stenografi, fysisk träning, bokföring samt gasskydds- och luftskyddstjänst. I vissa av nu angivna ämnen skulle emellertid särskilda detaljer bliva föremål för behandling vid genomgång av närliggande ämnen. Måhända borde ämnet maskinskrivning medtagas å schemat, men det har syntts kunna uteslutas, då de elever, som önska lära sig maskinskrivning, utan svårighet torde kunna själva förskaffa sig erforderlig undervisning i ämnet.

En utbildning av polissystrar i huvudsaklig överensstämmelse med vad de sakkunniga här och i det följande föreslå kommer väl icke att medföra behörighet till erhållande av de nu med män besatta tjänsterna över poliskonstapels grad men i sitt föreslagna skick torde kursen vara sådan, att därest särskilda för kvinnor avsedda befattningar i högre ställning skulle komma att inrättas, kursen kan väntas motsvara de fordringar å teoretisk polisutbildning, som efter vad antages må komma att uppställas för desamma.

Med hänsyn till det ringa antal polissystems befattningar, som för närvarande finnes, är det tydligt, att kurser för polissystrar blott sällan behöva anordnas. Skulle samtliga i tjänst varande polissystrar vilja förskaffa sig den ifrågasatta utbildningen, erfordras möjligen inom den närmaste tiden två kurser, detta för den händelse icke alla polissystrar kunna vara tjänstlediga samtidigt. För utbildning av nuvarande polissystrar och aspiranter å sådana befattningar torde i och för sig en kurs vara tillfyllest för flera år framåt. Sådan kurs synes kunna anordnas våren 1939. Kursdeltagarnas antal bör hålla sig omkring 20.

De särskilda ämnena.

De sakkunniga.

1. Kriminalpolistjänst.

Enär polissystrarna huvudsakligen sysselsättas vid kriminalpolisavdelningarna, är ämnet kriminalpolistjänst av särskild betydelse för deras utbild-

ning. Vid planläggningen av undervisningen i ämnet måste emellertid hänsyn tagas till det förhållandet, att polissystrarnas arbete är ganska specialiserat. Så torde till exempel kriminaltekniska brottsplatsundersökningar knappast komma att utföras av en polissyster. Däremot kunna polissystrarna komma att sysselsättas i sådant allmänt spaningsarbete, där de i sin egenskap av kvinnor kunna förväntas göra en särskild insats. Med hänsyn härtill böra de äga goda insikter i *signalementslära* samt *spaningslära*. I fråga om den egentliga kriminaltekniken synas några orienterande föreläsningar med demonstrationer i *allmän* och *speciell spårlära* samt en kort översikt av de *kriminaltekniska laboratoriemetoderna* vara tillräckligt för polissystrarnas speciella behov. Ämnet *varukännedom*, som förekommer i kommissarieklassen, hava de sakkunniga ansett vara av värde för polissystrarna, vilka kunna komma att aktivt medverka vid hus- och kroppsrannsakan, där en god kännedom om ädelstenar, narkotika, abortivmedel o. s. v. kan vara av stor betydelse.

Polissystrarna synas vidare böra hava goda insikter i *förhörsteknik* och god färdighet i *rapportskrivning*. Vad särskilt sistnämnda ämnesdel beträffar har samma antal lektionstimmar föreslagits som i mellersta klassen. Undervisning torde därjämte erfordras i *vittnes- och förhörpsykologi* samt *allmän kriminalpsykologi* och *rättssykiatri*, till beskaffenheten likvärdig med undervisningen i mellersta klassen.

I fråga om *kriminaltaktiska synpunkter på brottsutredningar* har undervisningen för polissystrarnas del begränsats till att avse — förutom en kort översikt — några brott, med vilkas utredning polissystrarna troligen särskilt komma att syssla, nämligen stöld, sedlighetsbrott och utpressning.

Den sammanlagda undervisningen i ämnet skulle omfatta 146 timmar.

Den närmare fördelningen av lektionstimmar framgår av följande plan.

Kriminaltaktik.

I. Spaningslära.	Timantal	
1. Efterspaningsväsendets organisation och allmänna grunder.		
a. Allmänna regler för brottsundersökningar ..	4	
b. Kriminalpolisens registraturer	2	
c. Informationskällor m. m.	2	
d. Tekniken vid kropps- och husrannsakan ..	2	
e. »Polisunderrättelser»	2	
2. Individuell spaning	4	16
II. Förhörsteknik		8
III. Rapportskrivning		40
	Transport	64

	Transport	Timantal
IV. Vittnes- och förhörpsykologi		64
V. Allmän kriminalpsykologi och rättspsykiatri		15
VI. Kriminaltaktiska synpunkter vid brottsutredningar.		16
1. Allmän översikt		6
2. Stöld		2
3. Sedlighetsbrott		2
4. Utpressning		1
		<u>11</u>
		106

Kriminalteknik.

	Föreläsningar	Övningar
I. Signalementslära.		
1. Upprättande av signalement	5	5
2. Allmän identifieringslära	3	8
II. Avbildningslära		2
III. Allmän spårlära		10
IV. Speciell spårlära		4
V. Laboratoriemetoder		2
VI. Varukännedom		9
		<u>35</u>
		<u>5</u>
		40

Även för polissystrarnas del torde, i likhet med vad som ovan föreslagits med avseende å eleverna i mellersta klassen, böra anordnas en rent praktisk utbildning under några dagar i anslutning till ämnet kriminalpolistjänst. Denna praktiska utbildning skulle bestå av bland annat besök å tvångsarbetsanstalten i Landskrona, kvinnofängelset i Växjö, något skyddshem för flickor, ett barnhem, en institution för kriminaltekniska undersökningar samt eventuellt också centralfängelset å Långholmen.

2. Polisförfattningar.

Bland de till ämnet polisförfattningar hörande lagar och förordningar, med vilka polissystrarna ofta hava att syssla, märkas ordningsstadgan för rikets städer, lagen angående meddelande av förbud för barn att idka viss försäljning, förordningen angående förbud mot barns användande vid offentliga förevisningar, hälsovårdsstadgan, lagen angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar, förordningarna angående försäljning av rusdrycker, pilsnerdricka och alkoholfria drycker, lagen angående olovlig befattning med spritdrycker och vin, lösdrivarlagen, utlänningslagstiftningen, fattigvårds- och barnavårdslagstiftningen, alkoholistlagen och sinnessjuklagen. Till studiet av de delar av denna lagstiftning, om vilka en polissyster bör

äga kännedom, komma enligt de sakkunnigas beräkning att åtgå omkring 60 timmar. Till jämförelse må nämnas, att schemat för lägre och mellersta klasserna i förslaget upptager 84 respektive 147 timmar i detta ämne. Undervisningen i ämnet synes icke blott böra avse ett meddelande av juridiska kunskaper utan ske med särskild hänsyn tagen till den sociala sidan av hithörande lagstiftning, i den mån denna ej behandlas i ämnet socialkunskap.

3. Straffrätt med straffprocessrätt.

Detta ämne torde utgöra ett av de viktigare vid polissystems kursen, särskilt på den grund att polissystrarnas arbetsuppgifter i stort sett hänföra sig till kriminalpolisverksamheten. För att kunna rätt fullgöra sina åligganden äro polissystrarna tydligen i behov av en undervisning i ämnet, i stort sett jämförlig med den som skall meddelas i mellersta klassen. Vid bestämmandet av det för genomgång av ämnet erforderliga timantalet måste beaktas, att polissystrarna icke, såsom eleverna i mellersta klassen, hava någon föregående utbildning häri. Vidare måste — då någon särskild undervisning i civilrätt, bortsett från äktenskaps- och barnarätten, icke skall förekomma — i samband med straffrättsundervisningen genomgåås vissa delar av civilrätten såsom läran om besittning, bestämmelserna om äganderättens övergång m. m. Å andra sidan torde några delar av ämnet ej kräva fullt samma ingående behandling som i mellersta klassen. De sakkunniga hava uppskattat det för undervisningen i ämnet erforderliga timantalet till 105.

4. Äktenskaps- och barnarätt.

De till äktenskaps- och barnarätten hänförliga lagstadgandena synas vara av sådan vikt för polissystrarnas arbete, att ett jämförelsevis utförligt studium av desamma är påkallat. Med hänsyn härtill läser denna del av civilrätten böra upptagas såsom ett självständigt ämne å schemat. För en tillfredsställande genomgång därav torde erfordras 15 timmar.

5. Rättsmedicin.

Undervisning i rättsmedicin torde böra meddelas i huvudsak i samma omfattning som i mellersta klassen. Något deltagande i obduktioner torde emellertid icke vara erforderligt. De sakkunniga hava uppskattat det behöfliga antalet lektionstimmar till 12.

6. Samarithjälp.

I detta ämne behöva tydligen elever, som äro sjuksköterskor, icke deltaga. För övriga synes undervisningstiden böra sättas till samma timantal som föreslagits i lägre klassen eller 23.

7. Socialkunskap.

Med hänsyn till vikten av att polissystrarna bliva i möjligaste mån skickade att fullgöra de uppgifter av social natur, som förvisso ofta komma att möta dem i deras arbete, bör en jämförelsevis fyllig undervisning meddelas dem i ämnet socialkunskap. Den härför erforderliga undervisningstiden beräkna de sakkunniga till 15 timmar. Elev, som redan i sin föregående utbildning förvärvat sådana kunskaper, att deltagandet i undervisningen i ämnet är obehövt, bör kunna av skolans styrelse vinna befrielse från deltagandet i undervisningen.

Sammanfattning.

Undervisningen i dess helhet vid polissystems kursen fördelar sig å de olika ämnena i enlighet med förslaget på följande sätt:

Ä m n e	Antal lek- tionstimmar
1. Kriminalpolistjänst	146
2. Polisförfattningar	60
3. Straffrätt med straffprocessrätt..	105
4. Äktenskaps- och barnarätt.....	15
5. Rättsmedicin	12
6. Samarithjälps	23
7. Socialkunskap	15
Summa	376

Härtill kommer inemot en veckas praktisk utbildning. Då undervisningen per dag synes böra omfatta 5 timmar, skulle kursen pågå omkring 13 veckor eller 3 månader.

12 KAP.

Betyg och examina vid skolan.

Betygen.

Nuvarande ordning.

Enligt det för skolan gällande reglementet skola elevernas uppförande samt kunskaper och färdigheter i de olika ämnena bedömas genom vitsord och sifferbetyg med vissa beteckningar. För uppförande äro sålunda jämlikt 23 § betygsgraderna 4 eller 5 = mycket gott, 2 eller 3 = gott och 0 eller 1 = ej gott samt för kunskap eller färdighet 4 eller 5 = med beröm godkänd, 2 eller 3 = godkänd samt 0 eller 1 = underkänd. Dessutom skall varje elev enligt 26 § erhålla dels ett huvudbetyg, antingen med beröm godkänd, godkänd eller underkänd, och dels ett huvudsifferbetyg, som utgöres av den sammanlagda summan av de eleverna i de olika ämnena tilldelade sifferbetygen, ettvar multipliserat med den betygscoefficient, vilken finnes

i reglementet bestämd med hänsyn till ämnenas inbördes vikt. Betygskoefficienterna för de särskilda ämnena¹ äro enligt 29 § för närvarande följande:

	Betygskoefficient	
	Lägre klassen	Högre klassen
1. Polisförfattningar	6	6
2. Kriminal- och ordningspolistjänst	8	8
3. Straffrätt med straffprocessrätt	5	5
4. Svensk stats- och kommunalkunskap	3	—
5. Civil- och näringsrätt	4	4
6. Exekutionsväsende	5	5
7. Modersmålet	6	6
8. Maskinskrivning	3	—
9. Samarithjälp	1	—
10. Rättsmedicin	—	2
11. Fysisk träning	2	—

För uppförande gäller betygskoefficienten 8.

I 27 och 28 §§ i reglementet hava de närmare villkoren för erhållande av de olika huvudbetygen uppställts. För huvudbetyget godkänd fordras minst betyget gott i uppförande och minst betyget godkänd i varje för eleven obligatoriskt ämne. Huvudbetyget med beröm godkänd kan endast den elev erhålla, som har dels betyget mycket gott i uppförande, med beröm godkänd i kriminal- och ordningspolistjänst och minst godkänd i ettvarvt av de övriga för eleven obligatoriska ämnena dels ock i de obligatoriska ämnena ävensom i uppförande ett huvudsifferbetyg, som i lägre klassen skall utgöra minst 189 eller, om eleven varit pliktig att delta i undervisningen i exekutionsväsende, minst 209 samt i högre klassen minst 159.

De sakkunniga.

Med hänsyn till att det föreliggande förslaget icke blott upptager nya ämnen vid sidan om de gamla utan också beträffande vissa av de senare innebär en rätt avsevärd förändring, hava de sakkunniga upptagit spörsmålet om ämnenas inbördes vikt och den därmed sammanhängande betygsfrågan till behandling.

Vad först beträffar *betygsgraderna* — vitsorden och sifferbetygen — i de olika ämnena, har enligt vad de sakkunniga erfarit vid upprepade tillfällen från lärarnas sida uttalats den uppfattningen att den skala, inom vilken betygen enligt reglementet måste hållas, vore alltför snävt tillmätt. En mera differentierad skala skulle medgiva en betygsättning, som bättre än vad nu vore fallet kunde anpassas efter den visade olikheten i kunskaper och färdig-

¹ Betygskoefficienten i välskrivning och i stenografi — 2 — har icke medtagits i tablån med hänsyn till att dessa ämnen enligt de sakkunnigas förslag icke upptagits å skolschemat.

heter. Denna uppfattning delas av de sakkunniga. I enlighet härmed förordas, att fler betygsgrader införas. Till en början torde såsom högsta betyg det vanligen förekommande högsta betyget berömlig användas. Mellan detta betyg och det nuvarande högsta betyget synes vidare böra inskjutas betyget med utmärkt beröm godkänd samt mellan vitsorden med beröm godkänd och godkänd betygen icke utan beröm godkänd och väl godkänd. Skäl torde ock tala för att beträffande de elever, vilkas godkännande i något ämne av läraren sättes i fråga, vitsordet med tvekan godkänd skall kunna användas.

Beträffande uppförande torde någon ändring av vitsordet ej vara påkallad, men då någon koefficient, på sätt strax skall nämnas, ej synes böra förekomma, torde nuvarande sifferbetyg för uppförande ej vidare böra meddelas.

Nedanstående tablå visar de av de sakkunniga förordade betygsgraderna:

Berömlig A	10
Med utmärkt beröm godkänd a	9
Med beröm godkänd AB	8
Icke utan beröm godkänd Ba	7
Väl godkänd B+	6
Godkänd B	5
Med tvekan godkänd B—	4
Underkänd Bc	3
» C	2

De sålunda föreslagna betygen ansluta sig nära till de i allmänna skolor och vid vissa särskilda undervisningsanstalter brukade.

I detta sammanhang torde betygsättningen i kriminal- och ordningspolistjänst få något beröras. För närvarande utgör enligt 25 § i reglementet kriminal- och ordningspolistjänsten ett ämne med gemensamt betyg. Detta skall enligt reglementet bestämmas med hänsyn tagen icke blott till kunskap i de till tjänsten hörande göromålen utan även till visad pålitlighet och allmän lämplighet för polistjänsten. Enligt de sakkunnigas förslag skall ämnet uppdelas i två ämnen, varav följer, att särskilt betyg skall meddelas i vardera ämnet. Men vidare torde den nuvarande ordningen, varigenom visad pålitlighet och allmän lämplighet för polistjänsten kommer till synes i betyget i kriminal- och ordningspolistjänst, vara mindre tillfredsställande. Betygsättningen i dessa ämnen bör såsom i andra ske allenast med hänsyn till elevens visade kunskaper. De sakkunniga hava diskuterat, huruvida ett särskilt betyg bör tilldelas eleverna beträffande lämplighet för polistjänst, men av olika skäl, främst svårigheten för vederbörande lärare att under elevernas jämförelsevis korta vistelse vid skolan erhålla en bestämd, fullt rättvis uppfattning om deras lämplighet som polismän, hava de sakkunniga funnit sådant betyg ej böra införas.

Huvudbetyg och *huvudsifferbetyg* synas böra meddelas i lägre och mellersta klasserna samt vid polissystems kursen. Vad särskilt beträffar eleverna i lägre och mellersta klasserna talar härför den omständigheten, att dessa elevs antal är relativt stort och att med hänsyn härtill behov föreligger av en sådan närmare differentiering av deras inbördes kunskaper och färdigheter, som erhålles genom meddelande av huvudbetyg och huvudsifferbetyg. Däremot synes något behov av huvudbetyg eller huvudsifferbetyg icke föreligga, såvitt angår deltagarna i kommissarieklassen eller vid polischefskursen. Med avseende å de olika huvudbetygsgraderna torde annan förändring icke behöva vidtagas än att enär betygskalan enligt förslaget utökas med betyget berömlig samma vitsord må kunna utdelas i huvudbetyg.

Som *betygskoefficienter* synas, i stort sett, de nuvarande kunna komma till användning. I uppförande och exekutionsväsende torde dock, i motsats till vad förhållandet nu är, några betygskoefficienter ej böra förekomma. Vad först betygskoefficienten i uppförande beträffar, torde det avgörande vid bestämmandet av huvudbetyget böra vara elevens kunskaper och färdigheter i de olika ämnena, icke hans uppförande. Borttagandet av betygskoefficienten i exekutionsväsende beror därför, att då ämnet är obligatoriskt allenast för landsbygdens polismän och huvudbetygen för dessa följaktligen bestämmas efter fler koefficienter än för övriga polismän, en direkt jämförelse mellan huvudbetygen för polismän med och utan ämnet exekutionsväsende icke är möjlig. Enligt de sakkunnigas uppfattning bör icke heller ämnet gas- och luftskyddstjänst hava någon betygskoefficient. I övrigt synas vissa smärre revideringar med avseende å ämnenas inbördes värdesättning böra vidtagas. Sålunda torde betygskoefficienten i straffrätt med straffprocessrätt böra höjas från 5 till 6 med hänsyn till detta ämnes vikt och under beaktande av att sistnämnda betygskoefficient gäller för polisförordningar, vilket ämne icke synes böra tillerkännas större betydelse än straffrätt. Koefficienten i modersmålet torde böra sänkas något, så att icke en elevs större förkunskaper i ämnet skola kunna i lika hög grad som för närvarande inverka på hans huvudbetyg. Betygskoefficienten i fysisk träning synes däremot böra höjas, förslagsvis till det dubbla. I mellersta klassen torde den fysiska träningen icke böra erhålla någon betygskoefficient, enär ämnet i denna klass skulle upptagas å schemat främst med hänsyn till önskvärdheten av att bereda eleverna nödig motion.

De betygskoefficienter, som med avseende å de olika ämnena förordas, samt de huvudsifferbetyg, som eleverna enligt de sakkunnigas uppfattning böra hava uppnått för erhållande av de olika huvudbetygen, framgår av nedanstående tablåer:

Lägre klassen.

Ä m n e	Koeffi- cient	Huvudbetyg					
		Berömlig		Med beröm godkänd		Godkänd	
		Högst	Lägst	Högst	Lägst	Högst	Lägst
1. Ordningspolistjänst	8	80	80	—	64	—	40
2. Kriminalpolistjänst	8	80	80	—	64	—	40
3. Polisförfattningar	6	60	60	—	48	—	30
4. Straffrätt med straffprocessrätt..	6	60	54	—	42	—	30
5. Svensk stats- och kommunalkunskap	3	30	27	—	21	—	15
6. Civilrätt	4	40	36	—	28	—	20
7. Modersmålet	5	50	45	—	35	—	25
8. Maskinskrivning	2	20	16	—	12	—	10
9. Samaritthjälp	2	20	16	—	12	—	10
10. Fysisk träning	4	40	32	—	24	—	20
11. Socialkunskap	2	20	16	—	12	—	10
Summa	—	500	462	461	362	361	250

Anmärkning.

För att erhålla berömlig i huvudbetyg erfordras mycket gott i uppförande, högsta betyg i ordningspolistjänst, kriminalpolistjänst samt ettdera av ämnena polisförfattningar och straffrätt, minst godkänd i alla övriga för eleven obligatoriska ämnen, dock att hava uppnått ett huvudsifferbetyg av minst 462.

För att erhålla med beröm godkänd i huvudbetyg erfordras mycket gott i uppförande, med beröm godkänd i ordningspolistjänst, kriminalpolistjänst samt ettdera av ämnena polisförfattningar och straffrätt, minst godkänd i alla övriga för eleven obligatoriska ämnen, dock att hava uppnått ett huvudsifferbetyg av minst 362.

För att erhålla godkänd i huvudbetyg erfordras minst gott i uppförande, minst godkänd eller med tvekan godkänd i de för eleven obligatoriska ämnena, dock att hava uppnått ett huvudsifferbetyg av minst 250.

Mellersta klassen.

Ä m n e	Koeffi- cient	Huvudbetyg					
		Berömlig		Med beröm godkänd		Godkänd	
		Högst	Lägst	Högst	Lägst	Högst	Lägst
1. Ordningspolistjänst	8	80	80	—	64	—	40
2. Kriminalpolistjänst	8	80	80	—	64	—	40
3. Polisförfattningar	6	60	60	—	48	—	30
4. Straffrätt med straffprocessrätt..	6	60	54	—	42	—	30
5. Civilrätt	4	40	36	—	28	—	20
6. Modersmålet	5	50	45	—	35	—	25
7. Rättsmedicin	2	20	16	—	12	—	10
8. Bokföring	4	40	32	—	24	—	20
9. Socialkunskap ¹	2	20	16	—	12	—	10
Summa	—	450	419	418	329	328	225

¹ Under övergångstiden.

Anmärkning.

För att erhålla berömlig i huvudbetyg erfordras mycket gott i uppförande, högsta betyg i ordningspolistjänst, kriminalpolistjänst samt ettdera av ämnena polisförfattningar och straffrätt, minst godkänd i alla övriga för eleven obligatoriska ämnen, dock att hava uppnått ett huvudsifferbetyg av minst 419.

För att erhålla med beröm godkänd i huvudbetyg erfordras mycket gott i uppförande, med beröm godkänd i ordningspolistjänst, kriminalpolistjänst samt ettdera av ämnena polisförfattningar och straffrätt, minst godkänd i alla övriga för eleven obligatoriska ämnen, dock att hava uppnått ett huvudsifferbetyg av minst 329.

För att erhålla godkänd i huvudbetyg erfordras minst gott i uppförande, minst godkänd eller med tvekan godkänd i de för eleven obligatoriska ämnena, dock att hava uppnått ett huvudsifferbetyg av minst 225.

Polissystems kursen.

Ä m n e	Koeffi- cient	Huvudbetyg					
		Berömlig		Med beröm godkänd		Godkänd	
		Högst	Lägst	Högst	Lägst	Högst	Lägst
1. Kriminalpolistjänst	8	80	80	—	64	—	40
2. Polisförfattningar	6	60	60	—	48	—	30
3. Straffrätt med straffprocessrätt..	6	60	54	—	42	—	30
4. Äktenskaps- och barnarätt	4	40	36	—	28	—	20
5. Samarithjälps	2	20	16	—	12	—	10
6. Rättsmedicin	2	20	16	—	12	—	10
7. Socialkunskap	3	30	24	—	18	—	15
Summa	—	310	286	285	224	223	155

Anmärkning.

För att erhålla berömlig i huvudbetyg erfordras mycket gott i uppförande, högsta betyg i kriminalpolistjänst samt ettdera av ämnena polisförfattningar och straffrätt, minst godkänd i alla övriga för eleven obligatoriska ämnen, dock att hava uppnått ett huvudsifferbetyg av minst 286.

För att erhålla med beröm godkänd i huvudbetyg erfordras mycket gott i uppförande, med beröm godkänd i kriminalpolistjänst samt ettdera av ämnena polisförfattningar och straffrätt, minst godkänd i alla övriga för eleven obligatoriska ämnen, dock att hava uppnått ett huvudsifferbetyg av minst 224.

För att erhålla godkänd i huvudbetyg erfordras minst gott i uppförande, minst godkänd eller med tvekan godkänd i de för eleven obligatoriska ämnena, dock att hava uppnått ett huvudsifferbetyg av minst 155.

Examina.**Nuvarande ordning.**

I 21 § i reglementet för skolan stadgas, att examen skall hållas vid slutet av varje kurs och ske i närvaro av två censorer. Enligt 22 § skola i examen

i lägre klassen ingå skriftliga prov i kriminal- och ordningspolistjänst och modersmålet samt muntlig prövning i flertalet övriga ämnen. Examen i högre klassen skall enligt samma paragraf omfatta skriftligt prov i kriminal- och ordningspolistjänst samt, i den mån undervisning skett, i modersmålet och muntlig prövning i övriga ämnen. I 24 § stadgas, att vid bestämmandet av betyg i kunskap eller färdighet hänsyn huvudsakligen skall tagas till de under lästerminens gång därå visade prov.

De sakkunniga.

Enligt de sakkunnigas mening föreligga icke tillräckliga skäl att vidare bibehålla examina i de båda ifrågavarande klasserna. Den kontroll å undervisningens bedrivande, som torde ligga i censorsinstitutionen, synes kunna på ett betryggande sätt vinnas genom att olika ledamöter av skolans styrelse under pågående termin verkställa inspektioner. Vad angår värdet av examen för betygsättningen, spelar examen härutinnan knappast någon roll, då betygen skola sättas med ledning av proven under terminen. Examens avskaffande bör emellertid icke medföra, att skriftliga prov i förut angivna ämnen ej vidare anställas. Snarare har det syntts de sakkunniga kunna ifrågasättas, att skriftliga prov — vid sidan av muntlig prövning — göras obligatoriska i sådana ämnen som polisförfattningar, straffrätt och civilrätt, detta i syfte att bereda läraren en allsidigare uppfattning om elevernas kunskaper i berörda ämnen. De sakkunniga hava emellertid för sin del stannat vid att förorda, att tvingande föreskrifter i nämnda avseende ej meddelas. En fördel med examens avskaffande är den, att härigenom yppar sig en möjlighet att koncentrera undervisningen i vissa ämnen, så att icke eleverna behöva läsa samtliga ämnen ända till avslutningen.

Med den ståndpunkt, de sakkunniga sålunda intagit, är det tydligt, att någon examen ej bör förekomma i polissystems kursen, liksom naturligen ej heller i kommissarietklassen eller i polischefskursen.

13 KAP.

Inträdesfordringar och prövning av inträdesansökningar.

Inträdesfordringar.

Lägre klassen.

Nuvarande ordning.

På sätt förut nämnts, angivas i 30 § i reglementet för skolan fordringarna för vinnande av inträde i skolans lägre klass. Där stadgas sålunda, att inträde må sökas av envar, som är anställd såsom polisman eller uppfyller de fordringar, vilka äro stadgade för att kunna antagas till extra konstapel i

stad, skyldig att tillhandahålla reservpolispersonal, d. v. s. stad med ett invånarantal av minst 10 000. Dessa fordringar torde i allmänhet avse gott hälsotillstånd, för polistjänst lämplig kroppsbyggnad, viss skolbildning m. m. I sistnämnda avseende fordras huvudsakligen att hava genomgått furirskola eller 4 klasser i allmänt läroverk eller att, efter obligatorisk folkskolundervisning, under minst 6 månader hava bevistat folkhögskola eller ock att hava förvärvat jämförlig, för polistjänsten erforderlig allmänbildning. Principiellt står alltså lägre klassen öppen även för dem, som ej tillhöra polisväsendet. Enligt 31 § första stycket skall emellertid företräde givas åt dem, som vunnit anställning i polisdistrikt, där genomgång av lägre klassen i polisskolan fordras för att erhålla ordinarie polismansbefattning, d. v. s. distrikt med ett invånarantal av mer än 2 000 respektive 5 000, allteftersom fråga är om stad eller köping respektive landsbygdsdistrikt. Såsom tidigare anförts, har också skolan, frånsett de första verksamhetsåren, allenast antagit sökande, anställda vid polisväsendet. I 31 § andra stycket i reglementet skall i övrigt vid prövning av inträdesansökningar hänsyn tagas allenast till den tid, sökande tjänstgjort såsom polisman, samt till de sökandes genom ansökningshandlingarna styrkta lämplighet för polistjänsten. Högsta åldern för inträde är 30 år med rätt för skolans styrelse att meddela dispens.

De sakkunniga.

De bestämmelser, för vilka nu redogjorts, torde i huvudsak alltjämt böra tillämpas vid prövning av inträdesansökningar. Såsom de sakkunniga i fråga om platsbehovet anförts (s. 11), synes emellertid en tjänstetid vid polisväsendet av $\frac{1}{2}$ år vara önskvärd före genomgång av polisskolan. Härför tala olika skäl. För en aspirant å polismansbefattning är det naturligen en fördel att icke nedlägga tid och kostnader å utbildning för en verksamhet, för vilken han till äventyrs icke passar, och för att erhålla en uppfattning härom bör han helst någon tid tjänstgöra i praktiskt polisarbete. En tids sådan tjänstgöring underlättar vidare för en elev i skolan att följa undervisningen. Även ur lärarens synpunkt är det en vinst, om eleverna tjänstgjort i polisväsendet. Ehuru sålunda en tids tjänstgöring före genomgång av lägre klassen synes önskvärd, hava de sakkunniga likväl ansett, att någon fordran härå icke bör uppställas för vinnande av inträde utan att skolan såsom nu i händelse av platstillgång skall kunna mottaga sökande utan tjänstgöring. Att något större antal sådana sökande kommer att antagas, är emellertid av naturliga skäl föga sannolikt.

Vid redogörelsen för undervisningen i modersmålet (s. 24) hava de sakkunniga uttalat sig för att eleverna skola före inträdet visa sig i stånd att tämligen felfritt stava enkel svensk text och tillfredsställande lämna skriftlig redogörelse för en alldaglig händelse. Vidare hava de sakkunniga vid ämnet ordningspolistjänst (s. 16) ansett sig böra utgå från att eleverna före inträdet i lägre klassen avlagt körkortsprov. Likaså hava de sakkunniga vid

ämnet fysisk träning (s. 26) framhållit, att av elever i polis-skolan i allmänhet skäligen kunde fordras, att de före inträdet i lägre klassen vore simkunniga. Med hänsyn härtill förordas, att i reglementet införas erforderliga bestämmelser i nu angivna avseenden. Därvid synes lämpligt, att föreskrifterna rörande kunnskap i bilkörning och simning erhålla den innebörden, att sökande *bör* besitta nämnda färdigheter samt att vid jämställdhet i övrigt den som har dessa färdigheter äger företräde.

Mellersta klassen.

Nuvarande ordning.

Inträde i polis-skolans nuvarande högre klass må sökas av envar, som innehar ordinarie polismansbefattning. Högsta levnadsåldern är 35 år med rätt för skolans styrelse att meddela dispens. Vad i 31 § andra stycket i reglementet — se här ovan — är stadgat om prövning av ansökningar till inträde i lägre klassen, hänsyn till tjänstgöringstid samt till lämplighet för polis-tjänsten, äger tillämpning även här. Vidare gäller, att hänsyn skall tagas till de sökandes lämplighet för kriminalpolisverksamhet eller befälsställning.

De sakkunniga.

Enligt de sakkunnigas mening böra de nuvarande inträdesbestämmelserna alltjämt lända till efterrättelse. Ytterligare en inträdesfordran synes emellertid böra uppställas. Med hänsyn till att studieplanen för mellersta klassen förutsätter, att eleven genomgått lägre klassen, förorda nämligen de sakkunniga, att sökande för att vinna inträde i mellersta klassen skall hava genomgått lägre klassen med godkända betyg eller visat sig innehava däremot svarande kunskapsmått. Där särskilda skäl det föranleda, synes styrelsen för skolan böra äga meddela dispens härifrån.

Kommissarieklassen.

De sakkunniga.

I det föregående (s. 51) hava de sakkunniga uttalat sig för att kommissarieklassen principiellt bör stå öppen för kvalificerade polismän, villiga att förskaffa sig denna utbildning. Till ledning vid avgörandet av vilka polismän, som böra vinna inträde i klassen, synes kunna föreskrivas, att sökande till denna klass skall hava ådagalagt sådan duglighet i polistjänsten, att han kan antagas vara lämplig för kommissariebefattning. De sakkunniga hava diskuterat, huruvida såsom fordran för vinnande av inträde skall uppställas, att sökande är överkonstapel. Väl kan en sökande till denna klass i allmänhet förväntas hava tjänstgjort så lång tid i polisväsendet, att han befördrats till överkonstapel. Men undantag kunna förekomma och det synes icke påkallat att göra innehav av denna tjänstegrad till villkor för vinnande av inträde. Det avgörande torde böra vara vederbörandes lämplighet för kommissariebefattning. Däremot måste fordras, att en sökande genomgått mellersta klassen eller — under en övergångstid, som torde komma att sträcka sig flera år framåt men vilken synes svår att fixera — nuvarande högre

klassen. Då det i praktiken näppeligen torde kunna förekomma, att en sökande utan att hava genomgått berörda klass förskaffat sig däremot svarende utbildning, synes bestämmelse härom överflödig liksom ock om dispensrätt i detta hänseende för skolans styrelse. Någon viss högsta levnadsålder torde ej böra föreskrivas.

Polischefskursen.

De sakkunniga.

Enligt vad de sakkunniga förut (s. 50 o. f.) angivit, skall förevarande kurs anordnas för blivande landsfogdar och landsfogdeassistenter samt polismästare och polisintendenter. Därjämte hava de sakkunniga uttalat, att kursen bör stå öppen för sådana landsfiskaler och landsfiskalsaspiranter samt stadsfiskaler och stadsfiskalsaspiranter, som finnas skickade att genomgå kursen. Med hänsyn till de föreskrifter, som gälla för befordran till förstnämnda befattningar, torde några särskilda fordringar för vinnande av inträde i en polischefskurs ej behöva uppställas i fråga om dem. Dock bör, på sätt departementschefen beträffande landsfogdekursen uttalade i propositionen angående omorganisation av landsfogdebefattningarna (se ovan s. 49), tjänstgöring vid kriminalpolisen i Stockholm eller Göteborg utgöra villkor för inträde vid en polischefskurs, och synes tiden härför böra sättas till den i nämnda proposition angivna eller 4 månader. Av värde skulle det ock ur olika synpunkter vara, om blivande deltagare i en polischefskurs under någon tid mera självständigt tjänstgjort i polisväsendet, ehuru detta ej synes böra krävas för tillträde till kursen. Kravet å 4 månaders tjänstgöring vid kriminalavdelning i Stockholm eller Göteborg synes ock böra gälla beträffande de lands- och stadsfiskaler samt aspiranter å sådana befattningar, som önska genomgå kursen, dock att i särskilda fall möjlighet till dispens härifrån torde böra föreligga. Vad angår frågan, vilka fordringar eljest böra uppställas för dessas tillträde till kursen, synes ej påkallat och knappast lämpligt att meddela närmare föreskrifter därutinnan. I avseende härå må framhållas, att exempelvis för sådana stadsfiskaler, å vilka ledningen av brottsundersökningar kan ankomma, genomgång av kursen i kriminalpolistjänst och närliggande ämnen skulle vara av stort värde för fullgörande av deras tjänst.

Måhända bör antagningen av deltagare i en polischefskurs, i varje fall den som närmast skall anordnas, beslutas av Kungl. Maj:t.

Polissystems kursen.

De sakkunniga.

Enligt de sakkunnigas mening bör såsom villkor för tillträde till denna kurs uppställas, att den sökande uppfyller de fordringar, som i de särskilda polisdistrikten angivas för vinnande av anställning som polissyster, således som regel viss allmänbildning samt sjuksköterskeutbildning i förening med visst socialt arbete eller måhända framdeles en mera grundlig social utbild-

ning. Vidare synes önskvärt, att sökande fullgjort en tids praktisk tjänstgöring i polisväsendet, förslagsvis under $\frac{1}{2}$ år, för att pröva sin håg och fallenhet för yrket.

Prövning av inträdesansökningar.

Nuvarande ordning.

Enligt 32 § i reglementet för polisskolan skall ansökning om inträde i skolan göras skriftligen hos skolstyrelsens ordförande. Ansökningen bör vara denne till handa sist två månader före kursens början. Vid ansökningen skall sökande, som är anställd vid polisväsendet, foga bland annat tjänstgöringsbetyg, utfärdat av polischefen.

På grund av de svårigheter, som yppat sig för skolans styrelse att med hänsyn till behovet å olika orter av polisutbildad personal utröna vilka sökande från visst län, som i första hand böra uttagas som elever till skolan, har styrelsen under senare tid länsvis remitterat de olika ansökningshandlingarna till landsfogden i länet såsom länspolischef med begäran om yttrande, i vilken ordning denne ur angivna synpunkt ansåge de sökande böra komma i fråga. De ansökningar, som sålunda remitterats, hava emellertid endast avsett sökande från sådana orter, vilka i polishänseende lyda under landsfogden.

De sakkunniga.

Den väg, som skolans styrelse sålunda beträtt, synes de sakkunniga alltjämt böra anlitas. Att remittera ansökningarna till länsstyrelserna, vilket måhända skulle bäst överensstämja med det förhållandet, att länsstyrelsen är högsta polismyndighet i länet, synes icke nödvändigt. I stället för att skolan skall remittera ansökningshandlingarna till landsfogdarna böra emellertid polismän i distrikt, lydande under landsfogden, i god tid före ansökningstidens utgång insända sina handlingar direkt till honom. Denne skulle därefter med bifogande av eget yttrande före ansökningstidens utgång insända samtliga handlingar till skolan. En särskild vinst med att landsfogdarna yttra sig synes ligga däri, att härigenom i många fall en allsidigare prövning kan ske av sökandes lämplighet för polistjänst, kriminalpolisverksamhet eller befälsställning.

Här må framhållas, att de sakkunniga i det följande (s. 99 o. f.) föreslå, att antagningen av elever i mellersta klassen äger rum 4 månader före kursens början. Med hänsyn härtill torde ansökningarna till denna klass böra hava inkommit till skolan 6 månader före kursens början.

I detta sammanhang få de sakkunniga nämna, att elever till polisskolan i Göteborg uttagas av styresmannen för skolan. Någon anledning till erinran mot att sådana sökande till skolan, som äro anställda i Göteborg, alltjämt direkt uttagas av styresmannen, torde icke föreligga. Däremot synes en jämnare fördelning av de sökande till polisskolorna i Stockholm och Göteborg kunna ernås, därest samtliga övriga sökande till skolan i Göteborg —

för åtnjutande av statsanslaget å 7 000 kronor skall skolan antaga minst 10 elever från annan ort än Göteborg — uttoges av styrelsen för polisskolan i Stockholm. Föreskrifter i sådant syfte torde därför böra utfärdas. Före prövningen av ansökningarna torde styresmannen för polisskolan i Göteborg böra erhålla tillfälle att yttra sig. Till nämnda skola torde allenast sökande från närliggande län böra hänvisas.

14 KAP.

Lärarna vid skolan.

Systemet heltidslärare — timlärare.

Nuvarande ordning.

Såsom ovan nämnts, handhaves undervisningen för närvarande av föreståndaren, som undervisar i juridiska ämnen, samt fackligt utbildade ämneslärare. Av de senare har endast en heltidstjänstgöring vid skolan, nämligen den från poliskåren i Stockholm kommenderade läraren i ordningspolitjänst. De övriga ämneslärarna, 14 till antalet, äro s. k. timlärare. Den sammanlagda årliga undervisningstiden utgör för närvarande 6 720 timmar, varav $\frac{3}{8}$, eller 2 520 timmar, komma å föreståndaren och nysnämnde heltidstjänstgörande ämneslärare. Timlärarna undervisa således tillsammans 4 200 timmar.

De sakkunniga.

För polisskolan är det naturligen av största betydelse, att skolan erhåller dugande lärare. För uppnåendet av detta mål spelar sättet för lärarnas anställande en ej ringa roll. Att lärarkrafterna i den betydande omfattning, som nu äger rum, äro tillfälligt anställda ger förvisso anledning till särskilt öfvervägande, huruvida nämnda ordning är den bästa.

Då det gäller att taga ställning till denna fråga, må till en början framhållas, att skolans normala verksamhet kommer att omfatta lägre och mellersta klasserna. Varken kommissarieklassen eller polischefskursen och än mindre polissystems kursen kunna väntas återkomma så ofta, att desamma i förevarande sammanhang synas böra beaktas. Erinras må vidare, att av de ämnen, som förekomma i lägre och mellersta klasserna, de flesta, ehuru till omfattningen de minsta, måste förbehållas timlärare. Detta är fallet med exekutionsväsende — i vilket ämne en jurist med erfarenhet av praktiskt arbete i exekutionsrätt bör anlitas — modersmålet, maskinskrivning, samarithjälp, rättsmedicin, bokföring, fysisk träning, socialkunskap samt gasskydds- och luftskyddstjänst. De ämnen, däri heltidslärare synas kunna

komma i fråga, äro ordningspolistjänst, kriminalpolistjänst, polisförfattningar, straffrätt med straffprocessrätt, svensk stats- och kommunalkunskap samt civilrätt. De av de sakkunniga tidigare föreslagna totala timantalen i lägre och mellersta klasserna utgöra för helt år 11 230 timmar, såframt vardera klassen omfattar 10 respektive 5 avdelningar. Timantalen för de ämnen, i vilka undervisningen måste förbehållas timlärare, uppgå till 4 310 timmar. Återstående 6 920 timmar fördela sig på följande sätt.

Ordningspolistjänst	1 535	timmar
Kriminalpolistjänst	1 820	»
Juridiska ämnen utom exekutionsväsende..	3 565	»

På sätt nedan kommer att närmare angivas, beräkna de sakkunniga en undervisningsskyldighet under läsåret för vecka av 21 timmar för föreståndaren samt 32 timmar för annan heltidslärare. Antages föreståndaren utöva undervisning med angivna timantal per dag under omkring 43 veckor om året, skulle hans årliga undervisningsskyldighet uppgå till i runt tal 900 timmar. Heltidslärare, som undervisar i polistjänst, torde komma att undervisa omkring 38 veckor eller således omkring 1 200 timmar om året. Av de anförda siffrorna framgår, att undervisningen är av sådan omfattning, att den förslår för en heltidslärare i ett vart av ämnena ordningspolistjänst och kriminalpolistjänst samt för föreståndaren och en heltidslärare i juridiska ämnen. Såsom nyss nämndes, hava föreståndaren samt en lärare i ordningspolistjänst heltidstjänstgöring. Ytterligare en heltidslärare skulle följaktligen kunna anställas för undervisning i kriminalpolistjänst och en för juridiska ämnen. Undervisningstiden förslår däremot icke till fler heltidslärare än nu nämnda fyra.

För undervisningen i polisskolan är det helt naturligt av synnerlig vikt, att all möjlig kontakt uppehålls med praktiskt polisarbete, såvitt angår ordningspolis- och kriminalpolistjänsten, samt med tillämpningen vid domstolar och hos administrativa myndigheter av de författningar, som läsas i de juridiska ämnena, i synnerhet polisförfattningar och straffrätt. Ur denna synpunkt skulle det ligga närmast till hands att låta undervisningen ombesörjas av timlärare. Emellertid är det tydligt, att föreståndaren bör vara heltidstjänstgörande, och vad angår lärarna i övriga här nämnda ämnen, skulle det vara en vinst, om lärarna, samtidigt som de vore heltidstjänstgörande, i en eller annan form bibehölle förbindelsen med det verksamhetsområde, varom de undervisade. De sakkunniga finna detta vara möjligt i fråga om lärarna i ordningspolis- och kriminalpolistjänst, vilka enligt de sakkunnigas mening böra tagas från Stockholms poliskår och tjänstgöra i praktiskt polisarbete under omkring 2 månader varje år samt eventuellt efter några års tjänstgöring i polisskolan ersättas av yngre krafter ur Stockholms poliskår; i följande kapitel redogöra de sakkunniga när-

mare för huru nu antydda förslag synes kunna genomföras. Att vidtaga motsvarande anordning i fråga om en heltidslärare i juridiska ämnen torde emellertid möta svårigheter. De sakkunniga förorda därför, att undervisningen i dessa ämnen alltjämt såsom hittills i erforderlig mån uppehålls av timplärare. Ur ekonomisk synpunkt torde någon för frågan avgörande skillnad i kostnaderna icke uppkomma, om ytterligare en heltidslärare anställes i de juridiska ämnena eller om fortfarande timplärare anlitas. I detta avseende må nämnas, att ersättningen till timplärare för undervisning i juridiska ämnen nu utgör lägst 5 kronor 67 öre i timmen och högst 12 kronor 75 öre samt att enligt de sakkunnigas mening en normalersättning av 7 respektive 9 kronor i timmen för undervisning i juridiska ämnen i lägre respektive mellersta klassen bör tillämpas. Efter en medelersättning av 8 kronor i timmen och en undervisningstid, motsvarande en heltidslärares under omkring 46 veckor eller omkring 1 450 timmar om året, skulle ersättningen åt timplärare i juridiska ämnen utgöra 11 600 kronor. För en heltidslärare, placerad exempelvis i B 27, skulle avlöningen i Stockholm utgöra lägst 10 728 och högst 12 168 kronor, inklusive dyrtidstillägg m. m. Till jämförelse må nämnas, att stadsfiskaler i Stockholm, av vilka för närvarande 2 tjänstgöra såsom timplärare, hava ej obetydligt högre avlöning än den nu nämnda.

Undervisningsskyldighetens omfattning.

De sakkunniga.

Den närmare uppdelningen mellan heltidslärarna och timplärarna av undervisningen synes böra bestämmas av skolans styrelse. För fastställandet av heltidslärarnas undervisningsskyldighet torde emellertid vissa normer böra meddelas. Omfattningen av de nuvarande heltidslärarnas undervisning har växlat rätt avsevärt under senare år. Föreståndarens undervisning kan i genomsnitt sägas hava uppgått till omkring 21 timmar i veckan och lärarens i ordningspolistjänst till omkring 30 timmar i veckan.

Till jämförelse må nämnas, att *rektor vid högre allmänna läroverk* är skyldig undervisa 12—16 timmar i veckan med rätt för skolöverstyrelsen att minska timantalet till 8, därest expeditionsgöromålens mångfald kan anses motivera det. En sådan minskning har skett vid de större läroverken i landet med 700—800 lärjungar. Vid realskola skall rektor undervisa 18—20 timmar i veckan, om realskolan är 5-årig, och 18—22 timmar i veckan, om skolan är 4-årig. Även vid sådana skolor kan nedsättning av timantalet, till 14 timmar i veckan, beviljas av skolöverstyrelsen av enahanda skäl som nyss sagts. *Lektor* skall undervisa 20—24 timmar per vecka. Undervisningsskyldigheten för *adjunkt* omfattar 24—30 timmar i veckan, dock att adjunkt, som huvudsakligen undervisar i gymnasiet, icke har vidsträcktare undervisningsskyldighet än lektor. Som generell regel beträffande den undervisningsskyldighet, som åvilar lektorer och adjunkter, gäller, att skolöver-

styrelsen kan medgiva nedsättning av timantalet med 2 timmar i veckan, om läraren undervisar i sådana ämnen, där skrivningar ofta förekomma, och läraren på den grund måste använda åtskillig tid för rättandet av skrivningarna. Även av andra liknande skäl kan skolöverstyrelsen nedsätta timantalet med 2 i veckan.

Att draga några mera bestämda slutsatser från de anförda siffrorna torde ej vara berättigat, då förhållandena vid polisskolan och de allmänna läroverken skilja sig åt avsevärt. Elevantalet är sålunda lägre vid polisskolan än vid läroverken. Med hänsyn vidare till att eleverna äro vuxna och praktiskt taget städse besjälade av den starkaste vilja att tillgodogöra sig undervisningen, beredes läraren härigenom en ganska stor lättnad vid undervisningen. Å andra sidan komma eleverna, synnerligast i lägre klassen, ofta utan några egentliga förkunskaper till skolan, äro ovana vid studier och förete inbördes stora olikheter i skilda avseenden, vilket allt medför vissa svårigheter för lärarna vid undervisningens meddelande. Vad särskilt föreståndaren angår, har han att i större omfattning än vad fallet är vid de allmänna läroverken följa undervisningen i de olika klasserna och skall därjämte söka främja åvägabringandet av tillfredsställande kompendier i de skilda ämnena. Efter övertägande av olika på frågan inverkan faktorer och med hänsynstagande i fråga om föreståndaren till de göromål, som åvila honom med avseende å skolans administration och som särskilt vissa tider på året äro ganska omfattande, föreslå de sakkunniga en undervisningskyldighet i genomsnitt för föreståndaren av omkring $3\frac{1}{2}$ timmar om dagen eller omkring 21 timmar i veckan och för de övriga heltidslärarna av drygt 5 timmar om dagen eller omkring 32 timmar i veckan, allt räknat under den tid, undervisning bestrides vid skolan av vederbörande lärare. Å styrelsen skulle få bero att härutinnan vidtaga jämkningar uppåt och nedåt, i den mån så funnes påkallat och skäligt. Särskilt under den tid, omorganisationen av skolan pågår, synes det nödvändigt, att föreståndarens undervisningskyldighet bestämmes till ett mindre timantal, förslagsvis 18 timmar i veckan.

En förutsättning för att föreståndaren för skolan skall vara skyldig undervisa i angiven omfattning synes böra vara, att en viss lättnad beredes honom vid fullgörandet av de administrativa bestyren. Detta torde lämpligen kunna ske genom att en av timlärarna i de juridiska ämnena mot något mindre arvode erhåller i uppdrag att biträda föreståndaren härutinnan efter styrelsens närmare bestämmande.

Lärarnas löneställning.

De sakkunniga.

Frågan om *heltidslärarnas* löneställning kommer att bliva föremål för närmare behandling i följande kapitel. Här må endast nämnas, att de nu vid skolan tjänstgörande heltidslärarna, föreståndaren och läraren i ordnings-

polistjänst, enligt förslaget skola erhålla ungefär de avlöningsförmåner, dyrtidstillägg inberäknat, som för närvarande utgå till dem; föreståndaren skall erhålla 15 394 kronor och läraren i ordningspolistjänst 10 942 kronor. Heltidsläraren i kriminalpolistjänst, en överkonstapel vid Stockholms polis-kår, skulle i högsta lönegraden, inberäknat dyrtidstillägg och särskilt arvode, erhålla 9 093 kronor.

Vad angår ersättningen till *timlärarna*, är denna bestämd till ett visst arvode per timme, varå dyrtidstillägg utgår. Ersättningarna äro därför till beloppet mycket ojämma. Sinsemellan förete ersättningarna också stora olikheter. Det har syntts de sakkunniga lämpligt, att ersättningarna bestämmas till fasta belopp utan dyrtidstillägg och om möjligt så avvägda, att större överensstämmelse mellan dem inbördes ernås. På grund av de större krav, som i flertalet ämnen måste ställas å undervisningen i mellersta klassen, hava timersättningarna som regel beräknats till högre belopp i denna klass än i den lägre. Den nuvarande och den av de sakkunniga föreslagna timersättningen i de olika ämnena i *lägre* och *mellersta* klasserna framgår av följande tablå.

Ä m n e	T i m e r s ä t t n i n g			
	Lägre klassen		Mellersta klassen	
	Nu	Enligt förslaget	Nu	Enligt förslaget
Ordningspolistjänst	— ¹	6	— ¹	7
Kriminalpolistjänst	8·33	6	8·33	7 ²
Polisförfattningar	— ¹	7	10·06	9
Straffrätt med straffprocessrätt ..	7·87	7	7·68	9
Svensk stats- och kommunalkunskap	5·67	7	—	—
Civilrätt	11·33	7	12·75	9
Exekutionsväsende	8·50	7	8·50	—
Modersmålet	6·78	7	7·14	7
Maskinskrivning	4·28	4	—	—
Samarithjälp	9·52	10	—	—
Rättsmedicin	—	—	7·44	10
Bokföring	—	—	15·—	9
Fysisk träning	— ¹	5	—	5
Socialkunskap	—	7	—	7
Gasskydds- och luftskyddstjänst ..	—	6	—	—

¹ Undervisningen meddelas av heltidslärare.
² Till fasta speciallärare i ämnet hava dessutom följande arvoden per timme beräknats: Förhörsteknik 9. Vittnes- och förhørspsykologi 20. Allmän kriminalpsykologi och rättspsykiatri 15. Spårlära 20 o. 40. Laboratoriemetoder 15.

I vissa ämnen kommer huvuddelen av undervisningen att bestridas av heltidslärarna.

Tablåen utvisar, att i de juridiska ämnena föreslagits en timersättning av 7 respektive 9 kronor. I ämnena svensk stats- och kommunalkunskap samt civilrätt i lägre klassen, i vilka en och samma lärare undervisar för en ersättning av 5 kronor 67 öre respektive 11 kronor 33 öre i timmen, har ersättningen i ena ämnet rönt inverkan av ersättningen i det andra. Betrak-

tas ämnena såsom ett, skulle ersättningen utgöra 8 kronor 50 öre i timmen. Ersättningarna hava på ett par undantag när sänkts. Enligt de sakkunnigas mening bör skolans styrelse äga vidtaga smärre jämkningar i de belopp, som komma att bestämmas, blott att kostnadsramen i huvudsak bibehålles. Sålunda kan det vara rimligt, att en i lärarverksamhet oprövad yngre kraft uppbär lägre arvode än en erkänt skicklig undervisare med flerårig tjänstgöring i skolan. Särskilt vid övergången till mera normaliserade arvoden kan behov föreligga av jämkningar.

De i tablån angivna ersättningarna äro att betrakta såsom de normala. Första gången undervisning enligt de sakkunnigas förslag äger rum i mellersta klassen, måste emellertid i ämnet kriminalpolitjänst en högre ersättning beräknas än vad som sedermera synes bliva nödigt. Undervisningen i detta ämne skall nämligen enligt de sakkunnigas förslag bliva föremål för en omdaning och de förberedelsearbeten, som därför krävas, äro av så kvalificerad och omfattande art, att för utförandet därav särskilda lärarkrafter måste anlitas. Sedan ämnet emellertid upplagts enligt de nya grundlinjerna och kompendier utarbetats till ledning för undervisningen, skulle denna framdeles kunna omhänderhavas av skolans vanliga lärare. Den merkostnad, som för budgetåret 1938/39 härigenom uppstår, belöper sig till omkring 3 000 kronor.

Undervisningen i *kommissarieklassen*, *polischefskursen* och *polissystems-kursen* kan beräknas i vissa ämnen komma att ombesörjas av föreståndaren och de båda andra heltidslärarna vid skolan. I övrigt måste undervisningen till stor del handhavas av akademiska lärare. Ersättningarna till de olika timlärarna framgå av följande tablå.

Ä m n e	Timersättning		
	Kommissarieklassen	Polischefskursen	Polissystems-kursen
Ordningspolitjänst			
Masspsykologi	40	40	—
Ordningspolitaktik	15	15	—
Kriminalpolitjänst			
Kriminalpolitjänstens allmänna grunder	40	40	—
Förhörsteknik	20	40	20
Vittnes- och förhörpsykologi	20	20	20
Allmän kriminalpsykologi och rättspsykiatri	15	15	15
Kriminaltaktiska synpunkter vid brottsutredningar	40	40	20
Spärlära	40	40	—
Labororiemetoder	20	20	15
Varukännedom	25	25	25
Polisförfattningar: specialföreläsningar	—	—	25
Civilrätt	—	—	9
Samarithjälp	—	—	10
Rättsmedicin	—	10	10
Bokföring	9	9	—
Bruket av tjänstevapen	—	5	—
Socialkunskap	7	7	7

De i tablån upptagna ersättningarna motsvara dem som för närvarande i allmänhet utgå till sådana lärare. Vad särskilt polischefskursen angår, är ersättningen icke i något ämne högre än vid landsfogdekursen och i vissa ämnen betydligt lägre. De vid ämnet polisförfattningar angivna specialföreläsningarna avse vissa socialmedicinska synpunkter i fråga om prostitutionen.

15 KAP.

Polisskolans organisation.

Skolans organisatoriska ställning.

Nuvarande ordning.

Såsom i 2 kap. är nämnt, föreskrives i 1 § av det av Kungl. Maj:t den 18 juni 1925 med stöd av bland annat 4 och 8 §§ polislagen för skolan utfärdade reglementet (1925 nr 227, jfr 1932 nr 185), att vid Stockholms polisverk skall finnas en av staten bekostad polisskola. I nämnda lagrum stadgas, i 4 §, att i de polisdistrikt, Konungen bestämmer, skola polismän för hela rikets behov finnas anställda, samt i 8 § tredje stycket, att för särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet är det polisdistrikt, Konungen bestämmer, skyldigt att draga försörg. Nämnas må, att enligt 15 § 1 mom. polislagen polisdistrikts kostnader för ifrågavarande polismän och anordningar skola gottgöras distriktet av statsmedel. Det anförda innebär, att Stockholms stad har att sörja för skolan såsom en anordning för polisväsendet i dess helhet och att staden får samtliga sina kostnader ersatta av statsmedel. Å socialdepartementets huvudtitel i riksstaten finnes för kostnadernas bestridande ett anslag: »Gottgörelse till vissa polisdistrikt för ombesörjande av särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet.» Av detta anslag, för budgetåret 1937/1938 upptaget till ett belopp av 300 000 kronor, har såsom gottgörelse till Stockholms stad för polisskolan anvisats — förutom tilläggsanslag å 14 000 kronor för utökning av elevantalet i lägre klassen — högst 76 000 kronor.

På sätt förut angivits handhavas skolans angelägenheter av en styrelse, bestående av polismästaren i Stockholm såsom självskrivnen ordförande och två av Kungl. Maj:t tillsatta ledamöter. Överståthållarämbetet tillsätter och entledigar lärare — utom föreståndaren — och övrig personal vid skolan.

De sakkunniga.

Polisskolans nuvarande organisatoriska ställning inbjuder ur vissa synpunkter till kritik. Medan skolans uppgift är rent statlig, har staten icke i samma grad som eljest den omedelbara kontrollen över verksamheten vid skolan. I den mån löneförändringar beträffande polisverket beslutas av

Stockholms stad av beskaffenhet att påverka avlöningsförhållandena för personal vid polisskolan, har staten att utan den i avlöningsfrågor vanliga prövningen ersätta staden de utgifter, beslutet medföra. Vad skolans ekonomi i övrigt angår, gälla icke för skolan samma regler som eljest vare sig beträffande vissa detaljer vid anslagsprövningen eller i fråga om anslagens disposition. En viss omgång föranledes också av nuvarande anordning. Väl torde det förhålla sig så, att berörda omständigheter knappast medfört några väsentliga olägenheter för staten. Ur principiell synpunkt synes dock anordningen böra upphöra, i den mån det lämpligen kan ske, och skolan följaktligen göras helt statlig.

Det är emellertid tydligt, att anordningen icke tillgripits, om icke starka skäl talat därför. Till en början må anföras, att så länge polisväsendet icke är försttatligt försiktighet bör iakttagas att göra allenast någon särskild del av detsamma statlig. Vidare bör en polisskola, för att den rätt skall kunna fylla sin uppgift, på ett eller annat sätt vara anknuten till en större poliskår. Detta är påkallat för undervisningens skull både ur lärarnas och elevernas synpunkt. Lärarna, som i fråga om de viktigaste ämnena måste tagas ur polismännens led, behöva då och då tjänstgöra som polismän för att icke förlora känningen med polisarbetet, och den växelverkan mellan skolan och en poliskår, som följaktligen är nödig, kan bäst ordnas genom att skolan är anknuten till en större kår. För eleverna kan icke det praktiska arbete, som förekommer i skolan, demonstrationer m. m. på samma fördelaktiga sätt äga rum, om skolan är fristående i förhållande till en poliskår. En annan omständighet, som på grund av vissa i utlandet gjorda erfarenheter här även må åberopas, är faran för att en statlig, från en poliskår fristående skola lätt blir isolerad och att motsättningar mellan skolan och poliskåren å den ort, där skolan är förlagd, kunna uppstå.

Det först anförda skälet, att polisskolan icke bör försttatligas enbart för sig, synes icke böra tillerkännas avgörande betydelse, om ett försttatligande helt eller delvis av skolan av annan anledning finnes böra äga rum. De skäl, som i övrigt anförts, torde icke föranleda, att skolan i sin helhet bör samordnas med ett kommunalt polisverk. Enligt vad de sakkunniga förut anförts böra vid skolan finnas anställda — förutom föreståndaren — två heltidstjänstgörande lärare, en i ordningspolistjänst och en i kriminalpolistjänst. Därest dessa båda lärarbefattningar bestridas av polismän ur Stockholms poliskår, torde på ett lämpligt sätt lärarnas kontakt med polisarbetet kunna upprätthållas och elevernas möjligheter till praktisk tjänstgöring m. m. i viss mån underlättas. Ej heller torde någon risk för isolering och eventuella motsättningar av nyss antytt slag behöva förekomma, om ett sådant personalsamband med Stockholms polisverk åvägbringas som det beträffande de båda lärarna i polistjänst ifrågasatta. Huruvida detta samband bör sträcka sig även till föreståndaren kan vara föremål för olika meningar. Ur skolans synpunkt är det naturligen en fördel, om föreståndaren

uppehåller nära kontakt med det praktiska polisarbetet, något som med lätthet kan ordnas, om han, såsom nu, är polisintendent i Stockholm. Emellertid torde till föreståndare för skolan böra utses den som finnes bäst lämpa sig för denna uppgift, även om han icke är eller skulle önska bliva polisintendent i Stockholm; utan tvivel skulle praktisk polistjänstgöring i mån av behov det oaktat utan svårighet kunna beredas honom. Den omständigheten, att föreståndarbefattningen för närvarande beklädes av en polisintendent i Stockholm, för vilken pensionsåldern kan beräknas inträda först om 20—25 år, synes emellertid tala för att någon förändring i förevarande avseende beträffande föreståndaren tillsvidare icke äger rum.

För bedömandet i vad mån det ifrågasatta partiella bibehållandet av sambandet mellan skolan och Stockholms polisverk kan anses hava någon ekonomisk betydelse för statsverket, må följande upplysningar lämnas angående de löneförmåner, som utgå eller synas böra utgå till omförmälda tre befattningshavare, därvid till grund för dyrtidstilläggets beräkning lagts förhållandena under december 1937. Intendenten, som redan åtnjuter slutlön, uppbär för år 15 394 kronor, varav 12 600 kronor i lön och 2 794 kronor i dyrtidstillägg. De båda heltidstjänstgörande lärarna synas principiellt böra väljas bland överkonstaplarna i Stockholm. En överkonstapel åtnjuter för år i lägsta löneklassen 6 468 kronor, därav 5 580 kronor i lön, 300 kronor i beklädnadspenningar och 588 kronor i dyrtidstillägg, och i högsta löneklassen 7 893 kronor, därav 6 876 kronor i lön, 300 kronor i beklädnadsbidrag och 717 kronor i dyrtidstillägg. Då de för överkonstapel nu angivna löneförmånerna icke torde innebära full gottgörelse för det med en heltidsläraryrkebefattning vid skolan förenade ansvaret och arbetet samt det därjämte måste befaras, att en dugande överkonstapel, tillika skickad att undervisa, icke skall vilja åtaga sig en läraryrkebefattning utan någon ytterligare ersättning, finna de sakkunniga sig böra förorda en särskild gottgörelse av 1 200 kronor om året utan dyrtidstillägg att åtnjutas med $\frac{1}{10}$ varje månad av den till 10 månader beräknade tjänstgöringstiden i skolan, inklusive semester; de 2 återstående månaderna skulle avse praktisk tjänstgöring. Såsom nämnts, skulle de båda lärarna tagas bland överkonstaplarna i Stockholm. Erinras må emellertid, att vid polisskolan redan nu finns en heltidstjänstgörande lärare i ordningspolistjänst, samt att denne, som är överkonstapel vid Stockholms poliskår och pensionsmässig år 1955, alltsedan staten i samband med 1925 års polislagstiftning övertog skolan haft ställning såsom t. f. kommissarie och åtnjuter ersättning med hänsyn härtill. Han uppbär nu för år 11 186 kronor, därav 9 400 kronor i arvode och 1 786 kronor i dyrtidstillägg. Arvodet är bestämt i anslutning till kriminalkommissaries lön enligt den före den 1 juli 1937 gällande lönestaten. För alla poliskommissarier är lönen jämte beklädnadsbidrag och dyrtidstillägg numera 10 230, 10 942, 11 655 respektive 12 368 kronor i första, andra, tredje respektive fjärde löneklassen inom lönegruppen. I andra löneklassen utgör lönen

9 528 kronor, beklädnadsbidraget 420 kronor och dyrtidstillägget 994 kronor. De löneförmåner, som utgå till intendenten och t. f. poliskommissarien samt ifrågasatts för en överkonstapel såsom lärare vid skolan, uppgå för helt år till sammanlagt 35 673 kronor, därvid för sistnämnde lärare beräknats högsta till överkonstapel utgående lön. Nämnda ganska betydande belopp avser således löner, beträffande vilka staten genom det ifrågasatta personalsambandet med Stockholms polisverk icke skulle hava sedvanligt inflytande. Emellertid är att märka, att av beloppet icke mindre än 26 580 kronor avse löneförmåner, som för närvarande utgå till intendenten och t. f. kommissarien. Ehuru varken intendenten eller t. f. kommissarien är innehavare av någon å Stockholms stads stat uppförd befattning såsom intendent respektive kommissarie och följaktligen ej har fullmakt respektive ständigt förordnande å sådan befattning, bör det enligt de sakkunnigas mening icke gärna kunna komma i fråga, att en omorganisation av skolan skulle medföra en försämrad löneställning för dem, helst som de under många år innehaft sina befattningar. Staten lärer alltså, oavsett den form som i organisatoriskt avseende väljes för skolan, böra såsom hittills svara för de löner, som nu utgå till dem. Dock synes heltidsläraren i ordningspolistjänst böra hänföras till den löneklass, som närmast motsvarar hans löneförmåner eller den andra inom lönegruppen, vilket för närvarande skulle innebära en årlig minskning av hans löneförmåner med 244 kronor, en obetydlig sänkning i jämförelse med den trygghet han enligt förslaget skulle vinna. Det belopp, för vilket staten skulle svara, skulle alltså utgöra 35 429 kronor. Härvid hava avlöningarna beräknats för hela året även i fråga om de båda lärarna i polistjänst, vilka skulle tjänstgöra vid Stockholms polisverk under två månader; kortvarigare vikariat inom polisverket kunna nämligen bestridas utan någon egentlig kostnad för staden. Vad angår läraren i kriminalpolistjänst — som med nuvarande dyrtidstillägg skulle uppbära högst 9 093 kronor om året — synes någon erinran mot ersättningen till honom ej med fog kunna framställas. Det här ifrågasatta sambandet mellan polisskolan och Stockholms polisverk innebär emellertid även, att de löneförändringar, som inträda beträffande ifrågavarande befattningar, komma att gälla innehavarna därav, oavsett att de tjänstgöra vid polisskolan. Enligt de sakkunnigas mening kan denna konsekvens icke utgöra ett avgörande skäl mot anordningens tillämpning. Nämnas må, att stadens beslut i förevarande lönefrågor skola underställas överståthållarämbetets eller, såvitt angår intendenterna, Kungl. Maj:ts prövning. För närvarande behandlas ett av en stadens lönekommitté den 29 november 1937 framlagt förslag till ändrade löner för vissa befattningshavare i staden, innebärande för här ifrågavarande polisintendent en förhöjning av omkring 1 400 kronor om året.

Utöver de kostnader, staten skulle hava för nu nämnda befattningshavares avlöning, skulle staten jämväl hava att ersätta Stockholms stad dess

utgifter för befattningshavarnas pensionering. Dessa kunna för år beräknas för föreståndaren till 1 594 kronor, för läraren i ordningspolistjänst till 1 438 kronor och för läraren i kriminalpolistjänst till 1 259 kronor. För föreståndaren kan tillkomma en överårighetsavgift. Med hänsyn till den ovisshet, som föreligger beträffande frågan, huruvida och vid vilken tidpunkt avgiften skall utgå, har någon hänsyn till densamma här ej tagits.

De sakkunniga förorda alltså, att det nuvarande sambandet mellan polis-skolan och Stockholms polisverk i så måtto bibehålles, att såsom föreståndare och lärare vid skolan skola finnas anställda en polisintendent i Stockholm och två polismän vid Stockholms poliskår. I övrigt skulle skolan bliva rent statlig.

Formellt torde nämnda anordning kunna genomföras så, att Kungl. Maj:t — med upphävande av beslutet den 18 juni 1925 om skolans inrättande — med stöd av 4 § polislagen förordnade, att i Stockholms polisdistrikt skulle för hela rikets behov finnas anställda en polisman med polisintendents tjänstställning samt med avlöning och övriga förmåner enligt de för förste och andre polisintendenterna i Stockholm gällande regler, en poliskommissarie och en kriminalöverkonstapel. Därefter skulle intendenten förordnas till föreståndare för skolan, den nuvarande t. f. kommissarien, som förutsättes bliva kommissarie vid Stockholms poliskår, kommenderas till skolan såsom lärare i ordningspolistjänst och en av överkonstaplarna i Stockholm kommenderas till skolan såsom lärare i kriminalpolistjänst. Före sistnämnda kommendering, som liksom den förra skulle beslutas av polischefen i Stockholm, skulle kommenderingen hava godkänts av skolans styrelse. Frånsett dessa tre befattningshavare, vilkas löner alltså icke skulle vara underkastade statlig reglering, skulle avlöningar och ersättningar till övriga befattningshavare samt alla omkostnader behandlas på samma sätt som övriga motsvarande statsutgifter. Ekonomiskt innebär detta — såframt de sakkunnigas förslag till undervisningens omläggning och utökning m. m. bifalles — att ungefär $\frac{4}{5}$ av det årliga medelsbehovet tillgodoses i vanlig ordning, medan omkring $\frac{1}{5}$ av kostnaderna utgör gottgörelse till Stockholms stad för dess utgifter för ifrågavarande befattningshavare.

De sakkunniga vilja tillägga, att det icke bör vara uteslutet för Kungl. Maj:t att, därest en till skolan kommenderad överkonstapel vinner befordran till kommissarie och denne är särskilt dugande såsom lärare, ändra beslutet om tillhandahållandet åt skolan av en överkonstapel till att avse tillhandahållandet av en kommissarie. Å andra sidan torde en ändring av berörda beslut böra bliva föremål för övervägande, då den nuvarande läraren i ordningspolistjänst avgår ur tjänst, i syfte att denne ersättes av en överkonstapel. Vidare synes frågan om föreståndarens ställning böra underkastas omprövning vid den nuvarande tjänstinnehavarens avgång.

De sakkunnigas förslag rörande skolans organisatoriska ställning medför, att skolan ej längre skall utgöra någon del av Stockholms polisverk.

Till följd härav kommer den befattning, överståthållarämbetet hittills haft med skolans angelägenheter, att upphöra och skolan att sortera direkt under socialdepartementet. Å skolans styrelse läres böra ankomma att utse timlärare och övrig personal. Skolan synes hädanefter böra benämnas *statens polisskola*.

Vad slutligen angår skolans styrelse, påkallar den organisatoriska ställning, som de sakkunniga förordat beträffande skolan, icke någon ändring i och för sig i fråga om styrelsen. Emellertid vilja de sakkunniga föreslå, att statspolisintendenten göres till ledamot av styrelsen. I samband med sina årliga resor för inspektion av statspolisens olika avdelningar avlägger statspolisintendenten personliga besök å länsstyrelserna och sammanträffar med de lokala polischeferna, varigenom han förskaffar sig en tämligen ingående kännedom om landsortsstädernas och landsbygdens polisväsende. Då största delen av polisskolans elever komma från landsorten, torde det vara av vikt, att någon, som har en mera allmän överblick över landsortens polisväsende, bliver medlem av styrelsen. Vidare synes även skolans föreståndare böra beredas säte och stämma i styrelsen. En sådan ändring, som i och för sig förefaller påkallad, torde hava desto mera skäl för sig, om statspolisintendenten bliver ledamot av styrelsen, ty eljest skulle föreståndaren komma att i förhållande till honom intaga en i viss mån subordinerad ställning. Med hänsyn till vad sålunda föreslagits torde en utökning av styrelseledamöternas antal kunna ifrågasättas, förslagsvis från tre till fem.

Personalstaten för skolan.

De sakkunniga.

Av det anförda framgår, att *de ordinarie lärarna* — föreståndaren och de båda heltidslärarna — skola upptagas å Stockholms stads stat. Å polis-skolans stat böra däremot beräknas medel för avlöning av *timlärare*. Vidare föreligger behov för skolan att anställa *kansli- och laboratoriepersonal*.

För närvarande tjänstgör vid skolan en kvinnlig befattningshavare, som biträder vid utförandet av olika *kansligöromål*. Sålunda upptager hon stenogram såväl vid besvarandet av de förfrågningar, vilka dagligen i ganska stort antal inkomma till skolan, som ock vid lärarnas upprättande av kompendier. Hon har vidare att fullgöra förekommande maskinskrivning, varvid särskilt må nämnas, att en ganska omfattande stencilering av kompendier äger rum för att förse skolans elever, hittills 280 om året, med dessa hjälpmedel. En viss bokföring åligger henne också med avseende å de medel, som ställas till skolans förfogande.

Denna kvinnliga befattningshavare utträttar för de förut omnämnda kurserna för polisutbildning av militärunderbefäl i viss mån enahanda göromål som de nu berörda.

Biträdet bestrider icke någon å stat uppförd befattning utan avlönas för sitt arbete i ett för allt med arvode om 3 000 kronor om året. Av denna

ersättning betalar polisskolan 2 000 kronor och underbefälskurserna 1 000 kronor. Nämda proportion är emellertid icke avgörande för omfattningen av det arbete, som utföres för skolans räkning, i jämförelse med arbetet för underbefälskurserna. I stor utsträckning kommer nämligen det arbete, som i varje fall måste utföras för skolans räkning, även underbefälskurserna till godo. De sakkunniga syfta härvid i främsta rummet på kompendierna.

Det arbete, som efter den föreslagna omorganisationen av skolan bör utföras av kanslipersonal, kommer att avsevärt ökas både kvantitativt och kvalitativt. Förslaget innebär ett större elevantal, ökad undervisningstid i lägre och mellersta klasserna med en utsträckning av kurstiden i mellersta klassen att omfatta 1½ termin, införande av nya kurser, en betydande ökning av lärarantalet, ett förstatligande av skolan med nya uppgifter för föreståndaren m. m. Att mera bestämt i arbetstimmar mäta den ökning, som härav blir följd, låter sig icke göra, men enligt de sakkunnigas mening kan arbetet icke medhinnas av ett biträde. Nämnas må, att den nuvarande befattningshavaren är nödsakad att ständigt arbeta å övertid i en omfattning, som kan skattas till minst 1 timme om dagen. Vad angår arbetets art, torde den väsentligaste förändringen föränledas av skolans förstatligande. På grund härav kommer Stockholms stads nuvarande befattning med vissa ekonomiska angelägenheter rörande skolan att upphöra och dessa övertagas av skolan själv. Vid handläggningen av de ekonomiska ärendena måste föreståndaren biträdas av den kvinnliga befattningshavaren, som härigenom får vissa nya arbetsuppgifter och även ökat ansvar, bland annat för omhändertagande medel. Med hänsyn till de göromål, som sålunda komma att åvila henne, och de fordringar, som måste uppställas å befattningens innehavare för att hon skall kunna fullt tillfredsställande biträda vid kompendiearbetet — kunnighet i stenografi och god rutin i maskinskrivning — har befattningen synts böra hänföras till kanslibitrådes grad, B 7, med en avlöning av 2 832 respektive 3 300 kronor i lägsta och högsta löneklasserna, vartill komma sedvanliga tillägg. Denna befattning synes böra uppföras å ordinarie stat, och torde härutöver ett visst belopp, förslagsvis 1 500 kronor, böra anvisas för att möta behov av ytterligare skrivhjälp, vilket behov särskilt under omorganisationstiden kan komma att bli kännbart.

Jämte skrivpersonal erfordras för skolans räkning även en befattningshavare med särskild uppgift att biträda vid förekommande *laboratoriegöromål*. Enligt de sakkunnigas förslag skall undervisning i ämnet kriminalpolitjänst äga rum i fotografering i lägre klassen över 200 timmar om året samt övningar i allmän spårlära m. m. i mellersta klassen omkring 150 timmar om året. De år, då särskilda kurser anordnas, kommer härtill det arbete i nyssnämnda ämnen, som därav föränledes. Vid utbildningen måste begagnas en i vissa hänseenden känslig apparatur, som kräver ständig översyn. Denne befattningshavare skall vara närvarande vid berörda under-

visning och kommer därjämte i betydande utsträckning att vara sysselsatt med för- och efterarbeten för lektioner och övningar samt med de reparationsarbeten, som ständigt måste utföras, om skolans apparatur m. m. skall hållas i fullgott skick. Då han vidare måste utträta förekommande expeditionsvaktsgöromål, kan han väntas bliva fullt upptagen av sin tjänst. För att tillfredsställande kunna fullgöra laboratoriegöromålen och reparationsarbetena måste befattningshavaren vara verkstadsutbildad. Vid de vetenskapliga institutionerna synas motsvarande befattningshavare vara placerade i lönegraden B 7. Tills vidare torde laboratoriebiträdet vid polisskolan i avbidan å närmare erfarenhet böra upptagas såsom e. o. befattningshavare i 5 lönegraden. Lönen för honom skulle då uppgå till lägst 2 208 kronor och högst 2 988 kronor, vartill komma sedvanliga tillägg.

16 KAP.

Läroböcker vid skolan.

De sakkunniga.

I viss utsträckning saknas vid polisskolan tillfredsställande kompendier och tryckt litteratur. Denna brist kommer att bliva än mer kännbar, därest undervisningen utökas på sätt tidigare föreslagits. Utarbetande av kompendier m. m. är av stor vikt för skolan, enär möjligheterna för eleverna att tillgodogöra sig undervisningen avsevärt underlättas, om de äga tillgång till kompendier. Men även för utövningen av den praktiska polistjänsten skulle det vara av stort värde, om kompendier funnes att tillgå. Som det nu är, saknar polismannen, på något undantag när, lättförståeliga framställningar över olika delar av polistjänsten. Åstadkommandet så småningom av lämpliga handböcker är ett önskemål, vars realiserande skulle hälsas med tillfredsställelse av polismän i olika grader och med skilda verksamhetsfält. Ett första steg till uppnåendet av detta mål skulle tagas genom utarbetandet av de för undervisningsändamål nödiga kompendierna.

Redan nu utdelas till eleverna vissa av lärarna för undervisningens meddelande sammanställda kompendier. Och enligt vad de sakkunniga hava sig bekant komma dessa till användning både i den praktiska polistjänsten och som hjälpmedel för blivande elever vid polisskolan för utbildningens förberedande. Ifrågakvarande kompendier äro dock avsedda för mera internt bruk och icke lämpade att utan ytterligare prövning mera allmänt utges, i varje fall icke i tryck. Enligt de sakkunnigas mening skulle det vara önskvärt att söka få till stånd läroböcker av liknande slag som läroboken i rättskunskap för blivande landsfiskaler. Denna lärobok utarbetades av akademiska lärare och domare jämlikt ett av Kungl. Maj:t den 29 juni 1917 i samband med fögderiförvaltningarnas omorganisation meddelat beslut. I

propositionen angående nämnda omorganisation framhöll departementschefen, att en praktiskt uppställd, konkret hållen lärobok i de juridiska kunskapsgrenar, som för landsfiskalskallet erfordrades, borde utarbetas, och denna uppfattning delades av riksdagen.¹ Några särskilda medel för ändamålet anvisades icke, utan kostnaderna, som för första upplagan uppgingo till omkring 33 500 kronor, bestredos av allmänna besparingsmedel och anslag till extra utgifter. Första upplagan av boken utkom under åren 1919—1925, andra upplagan 1927—1928. Boken behandlar civil-, straff- och processrätt samt förvaltnings- och finansrätt. De kompendier och handböcker, som skulle utarbetas för nu ifrågavarande ändamål, synas i främsta rummet böra avse ordningspolistjänst, kriminalpolistjänst, de viktigaste polisförfattningarna, straffrätt och rättsmedicin.

Då dessa kompendier och handböcker i främsta rummet skulle vara till gagn för undervisningen, synes det böra ankomma å skolans styrelse att söka få sådana till stånd. Styrelsen skulle sålunda planlägga arbetet, träffa överenskommelse med olika personer om utarbetande av kompendier m. m. och granska arbetsresultatet. För ändamålet synes styrelsen i viss mån kunna påräkna medverkan från lärarnas sida, särskilt föreståndaren och de båda heltidslärarna. Tydligt är emellertid, att medel måste ställas till styrelsens förfogande, om förevarande förslag skall kunna genomföras. Utan särskild ersättning kan något mera avsevärt arbete för avfattande av kompendier eller böcker icke begäras av lärarna vid skolan, och i den mån personer utanför skolan komma att anlitas, måste dessa honoreras på vanligt sätt. Att uppskatta kostnaderna för åstadkommande av litteratur är naturligen vanskligt men synes större belopp än 20 000 kronor ej böra ifrågakomma att användas för ändamålet. Av beloppet torde förslagsvis 5 000 kronor böra beräknas under vartdera av de närmaste två budgetåren och anslagsäskande för senare år få bero å erfarenheten. Det synes lämpligt, att planen för verksamheten liksom ock författarhonorar av skolans styrelse underställes Kungl. Maj:ts prövning.

Såsom hittills böra eleverna i lägre och mellersta klasserna erhålla kompendier och läroböcker kostnadsfritt. Detsamma torde böra gälla deltagarna i polissystems kursen. Deltagarna i kommissarieklassen och polischefskursen liksom andra befattningshavare vid polisväsendet åter, som önska förvärva nämnda litteratur, böra därför få erlægga skolans självkostnadspris. I detta sammanhang må framhållas, att de strävanden, som enligt vad nyss nämndes framträtt från blivande elevers sida att genom självstudier söka bereda sig för utbildningen, på allt sätt synas böra befrämjas. De sakkunniga tillåta sig erinra om vad i detta avseende tidigare uttalats — se s. 9 — och vilja därjämte ifrågasätta, att tiden för antagningen till mellersta klassen framflyttas några månader, så att eleverna erhålla beredelse

¹ Propositionen nr 211 år 1917 s. 42, riksdagens skrivelse nr 216 samma år s. 23.

före inträdet i skolan, förslagsvis ungefär 4 månader. Liknande förfarande synes böra iakttagas i fråga om kommissarieklassen och polischefskursen, i den mån så lämpligen kan ske.

17 KAP.

Kostnadsberäkning.

De sakkunniga.

Personalkostnader.

Kostnaderna för *föreståndarens* och de *båda heltidslärarnas* avlöning och pensionering hava tidigare (s. 94 o. f.) beräknats till 39 720 kronor. Med hänsyn härtill torde statens kostnad för nämnda lärare kunna uppskattas till 40 000 kronor.

För *kanslibiträde* synes böra beräknas omkring 3 300 kronor samt för *e. o. laboratoriebiträde* och *extra skrivhjälp* omkring 4 500 kronor.

Timlärararvoden hava uppskattats till ett belopp av i runt tal 51 400 kronor. Därvid hava de sakkunniga förutsatt, *dels* att platsantalet i skolans lägre och mellersta klasser under året uppgår till 250 respektive 100 *dels* ock att — i enlighet med det vanligaste förhållandet — skolan omfattar allenast nämnda båda klasser. Hänsyn har *ej* tagits till det belopp å omkring 3 000 kronor, som beräknats såsom särskild kostnad för uppläggandet av undervisningen i kriminalpolistjänst i mellersta klassen. Därest, på sätt de sakkunniga förorda, under budgetåret 1938/1939 en polischefs- och en polissystems kurs anordnas vid skolan, skulle timlärararvodena uppgå till omkring 65 000 kronor, varvid nyssnämnda belopp å 3 000 kronor medtagits. Anordnas enligt de sakkunnigas förslag under budgetåret 1939/1940 en kommissarieklass, skulle timlärararvodena uppgå till omkring 56 300 kronor. Platsantalet i lägre och mellersta klasserna har för sistnämnda båda fall beräknats till det nyss angivna av 250 respektive 100.

Till den *lärare, som skall biträda föreståndaren*, beräknas 600 kronor.

För *styrelsearvoden* torde böra upptagas 1 300 kronor, till vilket belopp de nuvarande arvoden under senare år ungefär uppgått.

För *utarbetande av kompendier m. m.* torde under närmaste budgetår böra upptagas 5 000 kronor.

Omkostnader.

Kostnaderna för *läroböcker*, som nu kunna beräknas uppgå till i genomsnitt omkring 45 kronor per elev, torde böra uppskattas till samma belopp för elev i lägre och mellersta klassen, således tillhoppa 15 750 kronor. För deltagarna i polissystems kursen synas kostnaderna kunna beräknas till 25

kronor för deltagare, tillsammans 500 kronor. Deltagare i kommissarieklass och polischefskurs torde själva böra hålla sig med läroböcker.

För inköp av *fotograferingsmaterial m. m.* — plåtar, kopiepapper, kemikalier — synes kunna beräknas i lägre klassen 4 000 kronor och i mellersta klassen 3 500 kronor. Härvid har antalet elever, som deltaga i ämnet fotografering, antagits utgöra 200 i lägre klassen och samtliga 100 elever i mellersta klassen med en kostnad per elev av 20 respektive 35 kronor. Kostnaden för enahanda ändamål i polischefskursen torde utgöra 650 kronor.

För *livräddningsövningar* i lägre klassen torde med en beräkning av 5 kronor per elev åtgå 1 250 kronor och för *ammunition m. m. till skjutövningar* 3 å 4 kronor per deltagare eller omkring 1 350 kronor.

För *studiebesök* torde *reskostnaderna* för mellersta klassens elever samt för deltagarna i polissystems kursen kunna beräknas till 550 respektive 1 250 kronor, tillhoppa 1 800 kronor.

Kostnaderna för *lyse* synas kunna skattas till 2 000 kronor. *Övriga expenser* torde kunna beräknas till 19 000 kronor, därest utom lägre och mellersta klasserna polischefs- och polissystems kurser anordnas. *Expenserna* fördela sig på sätt framgår av följande specifikation:

skrivmaterialier — efter nuvarande grund 20: — per elev —	7 800
telefoner	1 160
reparation av skrivmaskiner, möbler m. m.	3 000
städning	4 000
diverse utgifter	3 000
	<hr/>
	18 960

Skolan, som nu från och med den 1 januari 1938 förhyr 8 lärosalar m. m. i en postverket tillhörig fastighet och har behov av ytterligare 3 lärosalar vid bifall till de sakkunnigas förslag, torde i *hyra* för samtliga dessa lokaler få betala 32 000 kronor.

Engångsutgifter.

Möbler.

För inredning av nytillkomna lärosalar erfordras inköp av skolpulpeter m. m. av samma slag som de, som nu inköpts för skolan. Kostnaden härför uppgår till omkring 7 000 kronor.

Inköp av kriminalteknisk utrustning.

För närvarande är polisskolans förråd av undervisnings- och åskådningsmaterial för ämnet *kriminalpolistjänst* synnerligen knapphändig, vilket visat sig vara till stort men, särskilt vid undervisningen i den nuvarande högre klassen. Sålunda finnas blott en s. k. normalutrustning för kriminaltekniskt

ändamål, en kamera, avsedd för undervisning — den i normalutrustningen ingående kameran kan ej med fördel användas för detta senare ändamål — samt en del spåravgjutningar, fingeravtrycksmaterial och kemikalier. Dessutom förfogar skolan över skioptikonapparat och smalfilmsprojektor. För undervisningen i fotografering, varvid 40 elever skola lära sig fotografera, kan således för närvarande endast en kamera användas.

Ett villkor för att den av de sakkunniga föreslagna undervisningen i fotografering skall kunna genomföras är, att ett tillräckligt antal kameror med tillbehör och annan material inköpes. Under förutsättning att eleverna bilda arbetslag om 2 och 2 vid övningarna i fotografering, behövas för en avdelning i lägre klassen om 25 elever 12 eller helst 13 kameror. Med 5 avdelningar i lägre klassen, som fotografera var sin dag i veckan, bör detta antal kameror, försåvitt arbetet organiseras väl, vara tillräckligt för lägre klassens behov. För mellersta klassen, som särskilt i samband med den allmänna spårläran sysslar med fotografering, fordras efter enahanda beräkningsgrunder 10 kameror. Dessa senare kameror synas även kunna användas av polischefskursen. 2 kameror böra beräknas som reserv.

Emellertid finnas redan 10 fotografiska utrustningar i statens ägo. Till de förut omförmälda kriminaltekniska kurserna för landsfiskaler m. fl. vid Stockholms högskola inköptes nämligen för statsmedel bland annat 10 reskameror med tillbehör. Dessa ställdes 1933 till statspolisens disposition. Av utrustningarna böra, om de sakkunnigas förslag rörande den förändrade undervisningen vinner bifall, 5 överföras till polisskolan i Stockholm och 5 till statspolisens avdelning i Göteborg, vid vilken avdelning undervisning i fotografering för elever vid polisskolan därstädes synes böra äga rum. Endast 20 kamerautrustningar behöva alltså inköpas.

Då det är önskvärt, att polisskolan själv i största möjliga utsträckning framställer skioptikonbilder, förstoringar m. m., så att skolans åskådningsmaterial kommer att avse svenska förhållanden, föreslå de sakkunniga, att en s. k. småbildskamera med tillbehör för reproduktion och förstoring inköpes.

För undervisningen i skissering behövas ritbräden, linjaler, kompasser och måttband.

Även de nya ämnena mikroskopering, undersökningar i ultraviolett ljus och dammundersökningar kräva anskaffande av viss apparatur. Vid modern polisundervisning böra eleverna erhålla någon praktisk kännedom om mikroskoperingens möjligheter. Med hänsyn härtill och då ämnet förekommer både i mellersta klassen och polischefskursen, synas 10 mikroskop böra anskaffas. Undersökningarna i ultraviolett ljus fordra en kvartslampa och dammundersökningarna en specialdammsugare med filter.

För undervisningen i förfarandet att framkalla bortfilade nummer bör bland annat en slipapparat inköpas.

Vidare behöves en ny uppsättning fingeravtrycksutrustningar samt ett antal vapen- och låsmodeller.

I följande tablå hava kostnaderna för den kriminaltekniska utrustningen beräknats.

Fotografiskt material.

20 kameror 9×12 vardera med 3 metall-		
kassetter	2 800:—	
20 objektiv	1 200:—	
2 vidvinkelobjektiv	120:—	
20 kameraväskor	400:—	
20 slutare	240:—	
20 stativ	300:—	
20 stativhuvuden	120:—	
25 exponeringsmätare	125:—	
25 djupskärpetabeller	37: 50	
20 inställningsdukar	50:—	
5 bertillonkassetter	250:—	
5 hemstativ	400:—	
220 glasskålar	528:—	
110 enliters flaskor	110:—	
110 tvåliters flaskor	220:—	
9 mörkrumslampor	270:—	
9 kopieringsapparater	315:—	
2 kemikalievågar	160:—	
110 torkställ	66:—	
2 skärapparater	92:—	
1 högglanspress	70:—	
4 gummivalsar	40:—	
110 högglansplåtar	165:—	
6 filtersatser	80:—	
1 förstoringsapparat	350:—	
1 Kontaxkamera med reproduktionstill-		
behör	1 200:—	9 708: 50

Skisseringsmaterial.

65 ritbräden	130:—	
40 kompasser	80:—	
40 linjaler	40:—	
40 måttband	400:—	650:—

Material för undervisning i spårlära och laboratoriemetoder.

10 mikroskop	3 000:—
2 binokulära mikroskop ¹	1 200:—
1 kvartslampa	700:—

Transport 4 900:— 10 358: 50

¹ Sådana mikroskop äro av särskild betydelse vid undersökning av spår från inbrottsverktyg.

	Transport	4 900:—	10 358:50
1	dammsugare	300:—	
2	slipapparater	300:—	
	Diverse verktyg	200:—	
5	fingeravtrycksutrustningar	250:—	
	Diverse vapenmodeller	500:—	
	Diverse låsmodeller	500:—	
	Övrigt material	2 000:—	8 950:—
			<u>19 308:50</u>

Kostnaderna torde böra beräknas till 19 000 kronor.

Inköp av annan material.

För närvarande förfogar skolan för undervisningen i *maskinskrivning* över 65 skrivmaskiner. Detta antal måste utökas, därest undervisningen i lägre klassen med 5 avdelningar skall kunna tillfredsställande bedrivas. Enligt de sakkunnigas uppskattning kräves nyanskaffning av 20 skrivmaskiner. Då fullgoda maskiner i inköp betinga ungefär 350 kronor per styck, skulle för ifrågavarande ändamål åtgå omkring 7 000 kronor.

För undervisningen i *bruket av tjänstevapen* krävas 25 pistoler och 100 övningsablur. Dessa kunna beräknas kosta 1 500 respektive 500 kronor.

Inredningsarbeten i skollocalerna.

Hittills hava eleverna för framkallningen av negativen varit hänvisade till en garderob, som nödtorftigt inretts för ändamålet. I polis-skolans nya lokaler hava emellertid inretts 4 mörkrum, avsedda för den hittillsvarande undervisningen i högre klassen. Dessa kunna vid behov utökas till 9, som med en god organisation av arbetet torde räcka. Härjämte erfordras vissa arbeten för omändring av en lärosal till laborationsrum samt en del andra smärre inredningsarbeten. Nu nämnda inredningsarbeten torde draga en kostnad av omkring 14 700 kronor.

För inredandet av 130 skåp, avsedda till förvaring av undervisningsmaterial, som utlämnas till eleverna, erfordras omkring 2 000 kronor.

Sammanfattning.

Vid sammanfattningen av kostnaderna för skolan hava till grund för beräkningen lagts förhållandena under budgetåret 1938/1939. Med hänsyn till nödvändigheten för skolans styrelse att äga tillgång till en viss medelsreserv att möta oförutsedda omständigheter, har kostnaden för avlöningar till icke ordinarie personal, 70 100 kronor, upptagits till 73 600 kronor.

Personalkostnader:

Föreståndare och 2 heltidslärare	40 000	
Kanslibitråde	3 300	
Avlöningar till icke ordinarie personal	73 600	
Ersättning till styrelsen för skolan	1 300	
Ersättning för utarbetande av kompendier	5 000	123 200

Omkostnader:

Läroböcker	16 250	
Fotograferingsmaterial m. m.	8 150	
Livräddningsövningar	1 250	
Ammunition m. m.	1 350	
Studiebesök	1 800	
Lyse	2 000	
Övriga expenser	19 000	
Hyra	32 000	81 800
		<u>205 000</u>

Engångsutgifter:

Möbler	7 000	
Kriminalteknisk utrustning	19 000	
Skrivmaskiner	7 000	
Tjänstevapen	2 000	
Inredningsarbeten	14 700	
Skåp	2 000	51 700

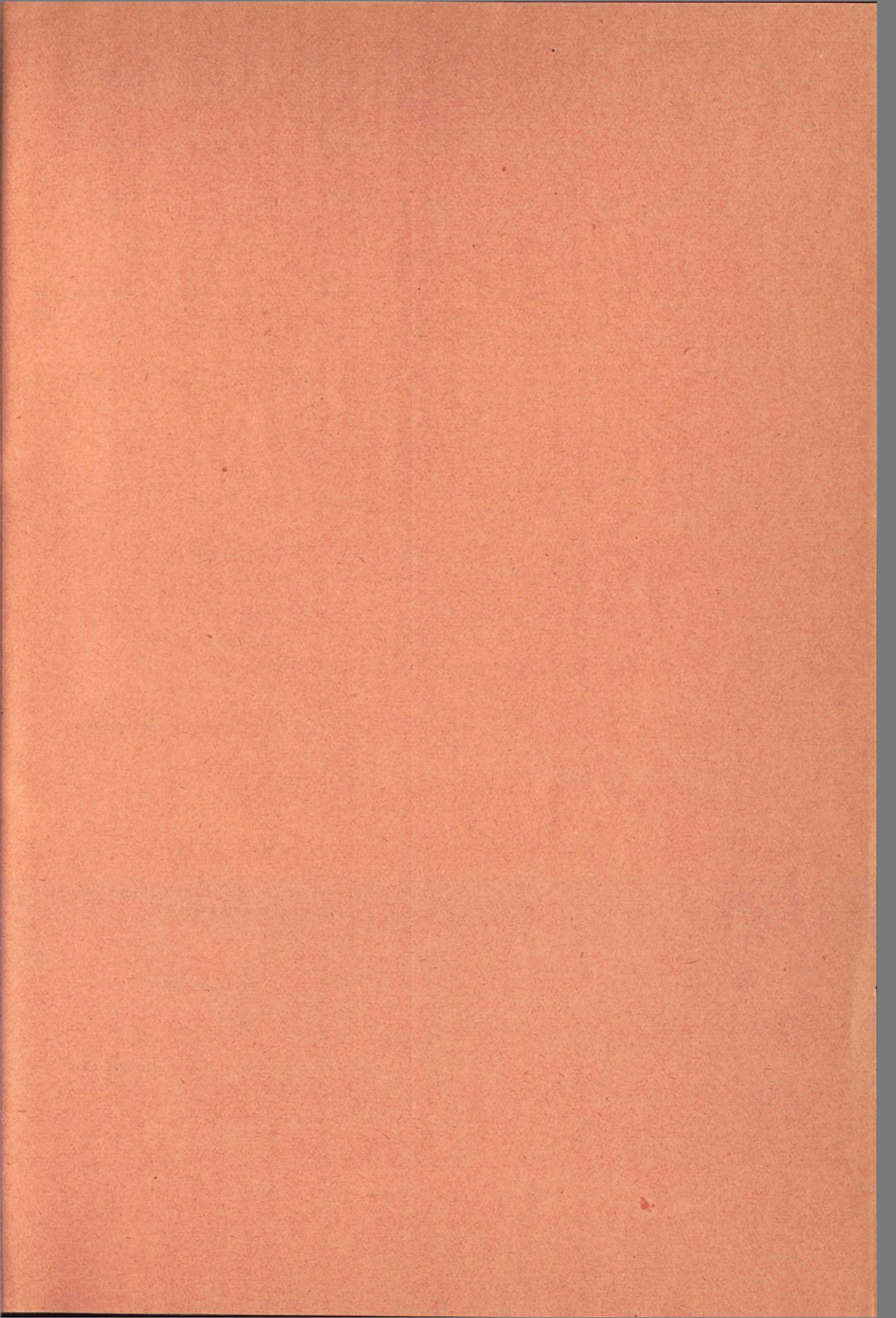
De löpande kostnaderna under budgetåret 1938/1939 skulle alltså utgöra omkring 205 000 kronor. Enligt förslaget skola under detta budgetår anordnas dels en polischefskurs dels ock en polissystems kurs. Därest skolan — i enlighet med det vanligaste förhållandet — består av allenast lägre och mellersta klasserna, skulle kostnaderna kunna skattas till i runt tal 186 000 kronor om året. Antages, att skolan haft samma elevantal i lägre klassen under höstterminen 1937 som under vårterminen 1938 d. v. s. 125 och att skolan varit inrymd i samma lokaler som nu, skulle kostnaderna för skolan under innevarande budgetår kunna beräknas uppgå till 121 000 kronor. Kostnadsökningen kan med hänsyn härtill sägas utgöra 65 000 kronor om året. Ökningen för budgetåret 1938/1939 skulle uppgå till 84 000 kronor, vartill skulle komma engångsutgifter å 51 700 kronor.

INNEHÅLL.

	Sid.
1 kap. Utredningens tillkomst	1
2 » Historik rörande polisutbildningen	2
3 » Polisskolans nuvarande organisation och verksamhet	4
4 » Behovet av en reform i fråga om skolan	7
5 » Platsbehovet i skolans nuvarande klasser	10
Lägre klassen	10
Högre klassen	13
6 » Undervisningen i lägre klassen	14
De särskilda ämnena	14
1. Ordningspolistjänst, s. 14. — 2. Kriminalpolistjänst, s. 16. —	
3. Polisförfattningar, s. 18. — 4. Straffrätt med straffprocessrätt,	
s. 20. — 5. Svensk stats- och kommunalkunskap, s. 20. — 6. Civil-	
rätt, s. 20. — 7. Exekutionsväsende, s. 21. — 8. Modersmålet, s. 23.	
— 9. Maskinskrivning, s. 24. — 10. Samarithjälpen, s. 24. — 11.	
Fysisk träning, s. 25. — 12. Socialkunskap, s. 26. — 13. Gasskydds-	
och luftskyddstjänst, s. 27. — Välskrivning, s. 27. — Stenografi,	
s. 28.	
Sammanfattning	28
7 » Undervisningen i högre — mellersta — klassen	29
Allmänna synpunkter	29
De särskilda ämnena	30
1. Ordningspolistjänst, s. 30. — 2. Kriminalpolistjänst, s. 33. —	
3. Polisförfattningar, s. 39. — 4. Straffrätt med straffprocessrätt,	
s. 41. — 5. Civilrätt, s. 41. — 6. Modersmålet, s. 42. — 7. Rätts-	
medicin, s. 43. — 8. Bokföring, s. 44. — 9. Fysisk träning, s. 44. —	
Exekutionsväsende, s. 44. — Stenografi, s. 45.	
Sammanfattning	45
8 » Allmänna synpunkter i fråga om utbyggandet av undervisningen vid	
polisskolan	46
Behovet av ytterligare polisutbildning	46
Utbildningens anordnande	51
9 » Kommissarieklassen	52
Allmänna synpunkter	52
De särskilda ämnena	53
1. Ordningspolistjänst, s. 53. — 2. Kriminalpolistjänst, s. 54. —	
3. Polisförfattningar, s. 56. — 4. Straffrätt med straffprocessrätt,	
s. 56. — 5. Revisionslära, s. 57.	
Sammanfattning	57

	Sid.
10 kap. Polischefskursen	58
Allmänna synpunkter	58
De särskilda ämnena m. m.	59
1. Ordningspolitjänt, s. 59. — 2. Kriminalpolitjänt, s. 59. —	
3. Polisförfattningar, s. 63. — 4. Rättsmedicin, s. 64. — 5. Bok-	
föring med revisionslära, s. 64. — 6. Socialkunskap, s. 64. — 7.	
Bruket av tjänstevapen m. m., s. 64. — 8. Praktiska övningar och	
studiebesök, s. 65.	
Sammanfattning	65
11 » Polissystrarnas utbildning	66
Allmänna synpunkter	66
De särskilda ämnena	70
1. Kriminalpolitjänt, s. 70. — 2. Polisförfattningar, s. 72. —	
3. Straffrätt med straffprocessrätt, s. 73. — 4. Äktenskaps- och	
barnarätt, s. 73. — 5. Rättsmedicin, s. 73. — 6. Samarithjälp, s. 73.	
— 7. Socialkunskap, s. 74.	
Sammanfattning	74
12 » Betyg och examina vid skolan	74
Betygen	74
Examina	79
13 » Inträdesfordringar och prövning av inträdesansökningar	80
Inträdesfordringar	80
Lägre klassen	80
Mellersta klassen	82
Kommissarieklassen	82
Polischefskursen	83
Polissystems kursen	83
Prövning av inträdesansökningar	84
14 » Lärarna vid skolan	85
Systemet heltidslärare — timlärare	85
Undervisningsskyldighetens omfattning	87
Lärarnas löneställning	88
15 » Polisskolans organisation	91
Skolans organisatoriska ställning	91
Personalstaten för skolan	96
16 » Läroböcker vid skolan	98
17 » Kostnadsberäkning	100
Personalkostnader	100
Omkostnader	100
Engångsutgifter	101
Möbler, s. 101. — Inköp av kriminalteknisk utrustning, s. 101. —	
Inköp av annan material, s. 104. — Inredningsarbeten i skolloka-	
lerna, s. 104.	
Sammanfattning	104

10. *Phlox subulata* L. (Candytuft)
11. *Phlox paniculata* L. (Garden Phlox)
12. *Phlox pilularis* (Mill.) B.S.P. (Bed of Nails)
13. *Phlox maculata* L. (Spotted Phlox)
14. *Phlox glaberrima* (Mill.) B.S.P. (Common Phlox)
15. *Phlox subulata* L. (Candytuft)
16. *Phlox paniculata* L. (Garden Phlox)
17. *Phlox pilularis* (Mill.) B.S.P. (Bed of Nails)
18. *Phlox maculata* L. (Spotted Phlox)
19. *Phlox glaberrima* (Mill.) B.S.P. (Common Phlox)
20. *Phlox subulata* L. (Candytuft)

Statens offentliga utredningar 1938

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen.)

Allmän lagstiftning. Rättsskipning. Fångvård.

Statsförfattning. Allmän statsförvaltning.

Kommunalförvaltning.

Statens och kommunernas finansväsen.

Politi.

Betänkande ang. omorganisation av polisskolan i Stockholm m. m. [1]

Nationalekonomi och socialpolitik.

Hälso- och sjukvård.

Allmänt näringsväsen.

Fast egendom. Jordbruk med binärningar.

Vattenväsen. Skogsbruk. Bergsbruk.

Industri.

Handel och sjöfart.

Kommunikationsväsen.

Bank-, kredit- och penningväsen.

Försäkringsväsen.

Kyrkoväsen. Undervisningsväsen. Andlig odling i övrigt.

Försvarsväsen.

Utrikes ärenden. Internationell rätt.